

309091

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. 4.

చెన్న పట్టణము 1917 సం॥ జూలై నెల 22 వ తేది భుక్త వారము

No. 71

సంపుటము. ౪.

సింక శ నా మ సంవత్సరా మాస మాస తృతీయ 3.

సంచిక ౭౧

126

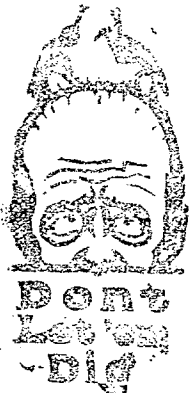
చిన్న పురుగులు

100

వెద్ద వెద్ద బట్టతలను జేయును.

చుండు, బోడి యగుట, వెండుకలూడుట, పుర్రెవై జల, అన్నియు చుండుపురుగుల వలఁ గలుగును.

పాతకలారా! ఈ పురుగువలె తయింపకట్టి, విధి విరామములేక మీరు పనిచేసినవో మీ మీ గృహములలోని వేలకొట్ల బంగారుతో నింపబడియుండును.

తీరికలేక పనిజేయుచుండు ఈ చుండు పురుగునకు, అతివ్యాప్తికయి పేరొంది తేనెటీగ సమాకారగా నుండదగినటులు.

చుండు ఆరంభమయిన వెంటనే నిరోధక నిర్బంధద్రవ్యముల నుపయోగింపక ఉపేక్షించిన అచిరకాలముననే బట్టతల చారితో సహాభ్యయి గావలసినవైనది. కావున నిట్టి పరమశత్రువును

“కామినియా నూనె”

సహాయమున సంహరింపుము. చుండును బోగొట్టును, వెండుకలను రాలివేయును. పుర్రెచుండును బోగొట్టును. తీరికట్టును పరిమళ గుగంధద్రవ్యము.

ఈరీతిని, నకలూ నూనెలను తయారు చేయువారి హాత జాన పడకుడు.

వెల జూడి 1-కి రు. 1-0-0 వి. పి. రు. 0-4-0
,, జి. రు. 2-10-0 వి. పి. రు. 0-7-0

ఉచితము.

ఈ నుగులునుల రుజువుపరచుటకయి, ఆర్థశాస్త్రీ శంకుకొనువారికెల్ల ఒకసారి వాడుకొనుటకు సరిపోవునంత మాత్రమున సీసా ఉచితముగ బంపబడును.

పోలు ఏజెంట్లు:—

ఆంగ్లోయిండియన్ డ్రగ్స్ అండు శ్రీమకల్ కంపెనీ,

కం 155, బాహ్యచునీడు వీధి, బొంబాయి.

మద్రాసు యేజెంట్లు:— మెహతాపురపాత్రంపూర్తి,

29, చైవాబవాదగోడీ, మదరాసు.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

చక్కని డబ్బీతోసహా సీసా 1-కి 0-8-0

తలనొప్పుల మాన్పును.

పార్శ్వపు నొప్పుల తొర

దోలును. వాయువు

పోట్ల పోగొట్టును.

నువాసనగలిగి యుండును.

ప్రతియింట నుండదగినది.

వనమూలికలచే హిందూదేశమందు

తయారుచేయబడు మంచిమందు.

దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, అండ్ మదరాసు.

వివోదకరమగు తెలుగు నవలలు

లీలా లేక సురేంద్రనగరము:—ఇందు శ్రీల మనస్సై

శ్యము చాపల్యాదిగుణములు కల్పింపబడినవి. రూ. 1-0-0

యశోధర:—ఇందొక యాడుది తనకుగనివైంగల యనురా

గమునై పడరాంపాటుపడి యున్న కన్యితికిడెచ్చును 0-12-0

మనోరమ:—చుగడువేట కేగి రాక్షసునొద్ద జిహ్వాకొననతిని

సాచుక్యంబు చేసిదిపించి, శ్రీల వెండ్లిచేయును. 0-10-0

జగదేకరంధ:—అన్నకై పడరానిపాటుపడి యున్న తస్మి

తికి డెచ్చు సాచుక్యవతి కథ అ. 0-10-0

సహనోదరవాంఛ:—తమ్మునకు బుద్ధితోక కలహించినను

అన్న సహింపకలము నుటను బోధించును. అ. 0-4-0

అత్తలారాబ్బలమున కోర్వనికోడండ్ర ప్రలాపము:—

అత్తలు కోడండ్రను వాధించి విధములుగలవి. అ. 0-2-0

మిత్రద్రోహము:—ఆపవ్యంభునకు మిత్రునివై నిందపాపి

కడకు తాను జిహ్వాకొన్న వానిని గురించిన నవల 0-8-0

వలయువారు:— కణ్ణా బుక్ డిపో.,

6, సేంకలేకపేట్రి వీధి, సాహుబాగుపేట, మదరాసు.

ఇదియేగాక యితరనవలలు కథలు పుపుడనినను పంపుదుము.

SHAKESPEARE'S.

As You Like It For Telugu Stage.

చారుమలీ పరిణయ నాటకము.

జగత్ప్రసిద్ధుడు, కాలివాన సమాచుడు నగు షేక్

స్పియరు మహాకవిచే రచియింపబడిన “ఏస్ లిక్ యులైక్ యిట్”

అను నాటక రాజమున కిది అంధ్రీకరణము. ఇందలి అకృష్టత

మగు కథ. ఇంపులు గులుకు వర్ణనలు, మృదుమధుర సంభా

షణలు, భావగర్భితంబులగు శృంగారచేష్టలు, కడుపుబ్బ నవ్వు

పుట్టించు హాస్యము సెలెర నానందమున ముంచివేయును.

వెల రు 0-12-0.

గోపాలకృష్ణ గోకలే చరిత్ర.

సామ్యత్యాగియై, అఖిల భారతీయుల యభివృద్ధికై

పాటుపడి, అనేకములగు లాభములను మనకు గడించి యిచ్చిన

తేజోవంతుని జీవిత కసాత్తుత మీదు తాండవ మాడు

చున్నది. రు 0-4-0.

భారతీవేల్ హవుస్, నీలూరు.

రామదాసు నాటకము.

(తెనుగుభాషయందు)

బల్లారిబొండు

హైదరాబాదు హైకోర్టువకీలు,

ధర్మవరము - గోపాలాచార్యులవలన

రచియింపఁబడినది.

వెల - ప్రతి 1-కి ఒక రూపాయ.

(అంచెకూలికాక)

ప్రతులు దొరుకు స్థలములు.

(1) ధర్మవరము గోపాలాచార్యులు వకీలు-బల్లారి.

(2) నెం! 64 తులసింగ పెరుమాళ్ళ కోయిలవీధి,

798 తిరువల్లి క్షేత్రీ, మద్రాసు.

లేలుమందు వెల సీసా ౧-కి 0-8-0

కుట్టికబోట కొంచెము మందుపోసిన వాధ మాచుచును.

వాధ నరముల వెంట వెద్దనరము

దగ్గరనుండిలాగుట సారంభించును

కుట్టికబోటును చంపిపారుచులు

చేసిన వాధ తగ్గును. ఈ వాచకము

ననేకులు పరిశీలించి. ఇది మిగుల

ఘాటుగలిగి నీటివలె నుండును.

అమృతాంజనం డిపో, } 109, ఫ్రెరిగోడ్డు, బొంబాయి;

} 7, కంబునెట్టి వీధి, మద్రాసు.

రాణీసంయుక్త గ్రంథకర్తచే తెలిగింపబడిన
పురుషార్థప్రకాశము.

ఇంగ్లండు యొక్క తాత్కాలిక స్థితినిబట్టి దేశము

దంతకు నుత్తమవిధానం బగు శిక్షాపద్ధతి! వ్యాపింప

నలేనను నడవేము మనస్సునదిడికొని శిక్షాపద్ధతి! అను

కాస్త్రజ్ఞుడు : ఎన్యూ కేమెంట్ అను గ్రంథము వెల్లు

రచించెనో అట్లే ప్రస్తుతకాలపు హిందూదేశపు

స్థితినిబట్టి మనదేశమందెల్లెడల నుత్తరంబగు శిక్షా

పద్ధతి వ్యాపింపనలేనను నభిలాషతోడ విశుద్ధానంద

నిత్యానందు శీ గ్రంథమును రచించియున్నాడు.

విద్యయం దభిమానముగల ప్రతి యాంధ్రశ్రీ, ప్రతి

యాంధ్రపురుషుడు ఈ గ్రంథమును దప్పక చదివితో

వలయును. ప్రయతుకీ పాఠశాలల యుపాధ్యాయుల

కిది మిక్కిలి ముఖ్యమొగగము. మరియు సంఘ

సంస్కరణమం దభిలాషగల వారల కిది చింతా

మణియే యువ నొప్పు. 450 పుటల పుస్తకము.

జూలై 15 వ తేది లోగా వ్రాయువారికి ఖర్చులు

గాక రు. 1 కును, తరువాత వ్రాయువారికి రు. 1-4

కును పంపబడును. వలయువారిట్లు వ్రాయునలయును.

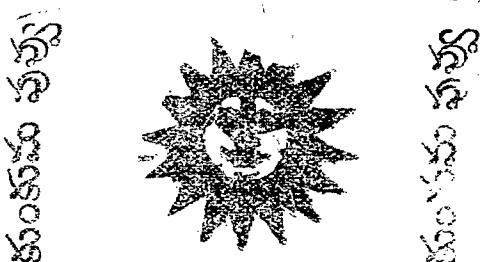
ఆర్. యమ్. వి. జానకిరావు.

భోట్ల, పాత గుంటూరు.

గుంటూరు.

(800)

కుంకుమపువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు

మావద్దదొరకును. కొనువారు మార్కమాార్కును

గమనింపుడు. కరస్పాకాడెమ్మ మొదలగునవి

ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎన్. నారాయణ ఆండు కంపెనీ.

(53) 21. హమ్మంపేడి, బొంబాయి.

రాజకీయ వ్యవస్థ

పండిత మూలవ్యగారి లేఖ.

పండిత మదన మోహన మూలవ్యగారు శ్రీధరప్రతికా సంపాదకుల కిటుల వ్రాయుచున్నారు:-

అనధికార సభ్యులు 19 గురు సంస్కరణలను సంస్కరణ విషయమునై తమ రెండవ వ్యాసమున "సంస్కరణ విషయమున నాందోళనము నణచినేయవలెన"ని నిదేశముచేయుచున్న ప్రాసనియ్యడము. సర్ మైకేలు ఒడ్డారెడ్డిగారును, వెంకటాచలం, విల్లింగుడను ప్రభువులయు చర్యలు నీదెనుహము ప్రభుని నూచుమున కనుగుణముగనున్నవి. తన్మూలమునై ప్రభుని దుష్టనూచనమున అధికారవ్యవస్థలను రెక్కొండ్రు పరిగ్రహించినటు వివరించు గనుక విన్నపమందలి సంస్కరణముల విషయమై జరుగు నలజడి నాది నే తుదముట్టింప నధికారు లేక మై పని చేయు చున్నట్లు గాన కచ్చుచున్నది. "హోమయోగము" గాని "హోమయోగము" గాని పరిపాలన చేరించుచున్నట్లు కొందఱు గానరావచ్చును గాని ప్రభువుల ప్రసంగములను పరిశీలించిమేని, వారి తలపులు విన్నపమునైన నె నిలిచియున్నవని స్పష్టపడగలదు. విన్నప నూచిత సంస్కరణ విషయమున నాందోళనమున నుదముట్టింప మీరు నిశ్చయించి యున్నారు. ఈ సంస్కరణములను వేయ మహోజనసభయు, యావద్భారత మహమ్మదీయ మహాసభయు అంగీకరించి యున్నవి. ఈసభ లామోదించిన సంస్కరణములను దేశమునకు లభ్యపరచు స్వరాజ్యసమితి పాటుపడుచున్నది ఈ విషయమును సమితివారు బహిరంగపరచియుండితే గాని కప్పిపుచ్చి యుంచలేదు. కనుక స్వరాజ్యసమితివారి "హోమయోగము" కాంగ్రెసు సభవారి "నెల్లొకవర్ష మెంటును" ఏకాగ్రము గల భిన్నపదములుగ వ్యక్తమగుచున్నవి. ఇదివరలో హోమయోగము అనుపదమునకు వెంగళుకు ముడిచిన కాంగ్రెసు సభ్యుల కిప్పు డిపదముమోదమై యున్నది. తమహంభల నీపదము సంక్రమించునని వాల్చిపుకొందురు. అధినివేతనము తెట్టిపాలన మునుభవించుచుండెనో, యట్టి స్వపరిపాలనమును హిందూదేశమునకు లభ్యపరచు ననేకసంఖ్యముల నుండి కాంగ్రెసు సభ యత్నించుచుండెను. సభవారి యుద్దయమును నిర్వహించు నిమిత్తము, యుద్ధానంతరమున కొన్ని కట్టుదిట్టముల చేయవలసినదని మేము నూచించియుంటిమి. కాననసభలలోని నియోజిత సభ్యులసంఖ్య యధిక మొనర్చి, కాంగ్రెసురాజకీయమునై సభ యధికారము క్రింద సంవరలయునను ప్రార్థనము చేసియుండు ప్రధానమై నది. అన్నివిషయములను కాననసభలకు సంప్రదించుగు నధికారము నీను నక్కరలేదు. దేశీయ వ్యవహారముల యందు కాననసభలకు కాంగ్రెసురాజకీయ సంఘములపై నధికారమిచ్చిన జాలును. ఈవిషయమును సర్ మైకేలు ఒడ్డారెడ్డిగారును వెంకటాచలం ప్రభువులు తీవ్రముగ చెడించుచున్నారు.

సర్ మైకేలు ఒడ్డారెడ్డిగారు నిశ్చేష్టితులైరి. వివేక భూమ్యులై, అనుభవహీనులైన తమ కొక్కసారిగ రాజ్యాధికారములు చేయబడలేనని భావించుచున్నారు. ఈ కొక్కసారి చెల్లించిన మహోపద్రవము కలుగునని ఒడ్డారెడ్డిగారు వెంగళిరి. ఇంతటితో నూచుకొనక, "యట్టి మార్పులనే గాన గానను చాతీకులు వాంఛించుచున్నట్లు నొనర్చు"నినూడ వారు చెప్పి సాహసించిరి. తెట్టిపాలనను గవ్వచుగారి వచనము లసత్యములేగాక యధికప్రసంగము గూడవైయున్నవి. రాష్ట్ర పాలకుని నోటనుండి యట్టి వాక్యములు వెడలు టెంతయు విచారకరము. మీ యభిరుచియంతయు, హైందవులు, స్థానిక స్వపరిపాలనము వలెనీ చేయుట "వ్యవసాయభివృద్ధి" "ఉద్యోగ సంస్కరణము" మున్నగు సమస్యలనుండు తమ శక్తి సామర్థ్యములను వినియోగించు కొనవలయును. ఇట్టి విషయములయందు గూడ పురోవృద్ధి గలుగుటకు కాంగ్రెసురాజకీయములు కానన సభల పరిమేయమును వాళ్ళకెంత గలదని యనుభవము. గవ్వచుగారి డిట్టి అనుభవ భావమునే మరుచుచున్నారు.

"కాననసభలకు కాంగ్రెసురాజకీయములపై సంప్రదించు స్వతంత్రత కలకడలేదు" గాక "మీ వాక్యతాభావ ఒప్పుడను" హైందవులకు, తిలబాదోదరి, కలెపు తుదినుండి మెట్లెందుప్రభువు ప్రతిభ్యునియందుండెను. సంప్రదాధికారమును కాంగ్రెసుసభవారి హిందవి యుండలేదు. యుద్ధానంతర సంస్కరణ మెట్లెందుమై గవ్వచుగారికి తెలియదు గాని యా సంస్కరణము మార్పును హైందవుల యాశల

భంగపుచ్చుననియు, జరుగనేరని యంశములను గూర్చి భారతీయు లాశలబెట్టుకొని యుండరాదనియు ప్రేమ, నెల విచ్చిరి. ఇట్టి రీతిని వచించుట ప్రేమారిక్తముగాదు. ఇంతటితో తమ ప్రసంగమును చాలించిన మీరికి హైందవులకును వాదప్రతివాదము లంతగ నుద్భవిల్లి యుండకపోవును. స్వపరిపాలన తలపుల నన్నిటి నావల ద్రోయవలసినదని కోరుచు, భారతీయులు తమయాజ్ఞల పాటించుకున్న జరుపవలసిన చర్యను జరపుచున్న ప్రేమారాదరించిరి.

సమస్తజాతులను స్వచ్ఛందములై భువి వర్ధిలుటకును, భర్యస్వాతంత్ర్య రక్షణములకును విరోధాభివ్యుత్పన్న కోట్లాది ద్రవ్యమును వ్యయపరచి, రక్తధారలు ప్రవహింప అంగ్ర దోరతనమునారును తిన్నీతులును జర్యులతో పోరాడుచుండిరి. రమ్యరాష్ట్రమున ప్రజాపరిపాలన మేర్పడినందులకు అంగ్రదోరత సభ మితి మోతిన యానందము నొందెను. మానవైకత్వ యు, కాంతియు ప్రజాసాధ్యమైత్యను సాశ్రయించియుండు నని విల్లింగుడ గారు రచించిన వచనములను బాల్చురు, లాయడుబాబ్జిగార్లు హర్షించియుండిరి. వాగ్దానున స్వపరిపాలన మేర్పడుట నిష్టాండుదేశము తొందరపడుచున్నది. ఇంకాండు దేశము స్వేచ్ఛా దేశమగునై యుండి, ప్రజలు తమమృతామే పాలించుకొనవలెనని వాదించుచుండ గవర్నరుగారి వచనములకంటె సామ్రాజ్యమునకు జేకొక మహా పరాధముండునా! సామ్రాజ్యమునకు లోబడిన స్వపరిపాలనా విషయమై హిందూదేశము శాస్త్రోక్తముగ నలజడి చేయుచుండుట ఇంకాండు దేశమధి తేపించునా! ఇట్టియాందోళనమును తాము సహింపజాలమని ఆంగ్లేయులు వెలువరించిన జర్యులు సంతసించురు. మాటలకును, చేతలకును వ్యత్యస్త మెంత కలదో చూడుదని వా రివిషయమును మిత్రులకును, తిలస్థులకును సూచకపోరు తత్కాలమున నాంగ్లేయులకు గౌరవహీని కలుగును. హిందూదేశమునగు దృఢప్రభు శక్తి గలవారికికూడ అసమ్మత్యము జనించును.

వెనినూచింపబడిన సంస్కరణముల పొందుటకు హిందూదేశమునకు యెన్నదని వెంట్లెండు విల్లింగుడను ప్రభువులు మున్నగువారి యభిప్రాయ మయి యున్నది. ఇట్టిభిప్రాయపడినందులకు వారలయెడ మనకు ద్వేషము లేదు గాని వారి యభిప్రాయములతో మాత్రము మన మేకీధ వింప జాలము. మన ప్రతినిధులు వారలతో నీ విషయముల గూర్చి చర్చింప సంసిద్ధులై యున్నారు. మన యూహలు సరియైనవిగావనివారునువ్యక్తముకలిగించినయెడల, వాటిని సవరించు కొనుట తెట్టి యా తేపణము నుండనేరదు. ప్రభువులు గూడ మన వాదములను క్రమముగ నాలించి నిష్పక్షపాతబుద్ధితో యోచింపవలయును. సంస్కరణనూచనము లెపుడు కాంగ్రెసురాజకీయమునకు "చెప్పజాలము. పరిస్థితు లనుకూలించిన నవి త్వరలో కాంగ్రెసురాజకీయ మగును. లేదా మనము వేచియుండవలయును. త్వరలో సంస్కరణము జరుగునట్లుచునను పాటు పడుదుము. నూచన ఫలితముల నందుటయందు కాలయాపన వైన నోర్చుకొన సంసిద్ధులము.

వెంట్లెండుప్రభువాదిగాగల మహానీయులు మన నూచనములయందు మరకొంత గౌరవ యుండుట యానశ్చక్యమై యున్నది. అనధికారసభ్యుల విన్నపమందలి నూచనము లనాలోచితములుగావు. ముప్పదసంవత్సరముల యనుభవజ్ఞానములపై నీ నూచనములు తయారై, భావసంపన్నులకు నచ్చియున్నవి. కాంగ్రెసు మహమ్మదీయ సభలు వీటి నామోదించియున్నవి. ప్రజలనుభవించుచుండిన యనేకకష్టములు తొలగవలె నన్న ప్రస్తుతియున్న అధికారవ్యవస్థపాలనము నశించి, దానికి మాకుగ ప్రజాప్రతినిధిపరిపాలన మేర్పడవలె నని హైందవులనేకులు విశ్వసించియున్నారు. ఇట్టి వారిసంఖ్య నానాటి కధికమగుచున్నది. మే ముతేపించిన మార్పు విరివియగునదని గమనించి యుండక పోలేదు గాని పురోవృద్ధి కట్టి మార్పుతాత్పర్యమైయున్నది. కనుక దానిని పొందువరకు శాస్త్రీయముగ నలజడి యొనర్చుము. మౌప్రయత్నముల తెట్టియాటంకము కలిగినను, భయపండి యత్నముల మానుకొనుము. మాయుసర్వనజడి సాంప్రదాయానుకూలము గనుక నధికారులకును మాకును ఎట్టి వైరమును కలుగకూడదు. భారతీయులవేడించిన మార్పులు ఇంకాండున పరిష్కార మగును గాని హిందూదేశమున పరిష్కారము గావు. ఈవిషయములు స్పష్టకాలమున తీర్మానింపవలసినవియగుడకావు. కనుక ఈనూచనము లంగీకారములేని మాతోడి పోరులకు నాంగ్లేయులు తమ ప్రతికార్యక్రమమును సాగింప విశేషముగ నుపకార మున్నది. కాన వారు త్వరపడ న గత్యము కానరాదు.

గత మూడుసంవత్సరముల యందును భారతవ్యవస్థామయొక్క వర్తనము ఆంగ్లరాజ్యశక్తివుల సాశ్వత్యపరచినది. పలువురాంగ్లేయులు హైందవభూమిని పొగడియున్నారు. సాంప్రదాయసిద్ధులగు నలజడి నాపుతేసి భారతవ్యవస్థామయొక్క కీర్తిని నలుపు గావించుకుడు. స్వపరిపాలనమును న్యాయమార్గముల సంపాదించు ప్రజలొనర్చు యలజడిని దొరతనమునా రావజాలరు. వారియత్నములు కష్టమగును. గవర్నరు గారి బెడరింపులకు సర్ సుబ్రహ్మణ్య అయ్యరు గారొసగిన మనఃపూర్వక సమాధానమును హైందవు లందరు గౌరవించురు. మీరి విన్నపమును ప్రతి హైందవును తప్పక మన్నించును.

వీసెంటమ్యుగారితోడ నిదినరల్ల ననేక విషయముల నా కథిప్రాయ భేదము లుండెడివి. వాక్యమున నీమే భారత వ్యవస్థనునై యొనర్చుచుండిన స్వాధీన పరిత్యాగమును నూచి యామెను మెచ్చుకొనక, కృతఘ్నుడవై యుండజాలను. తన కాగ్యముల సాగింపనీమేకు స్వాతంత్ర్య వియబడునని తలంచెదను. భారతదేశ సేవాసంకల్పమున నీమే యిడుమలనంద, అభిప్రాయభేదము లున్నను వానిని పోటింపక, ఈమెతోడ నిలచుటయే తమవిధియని హైందవు లందరు తలచురు.

మూడు రాష్ట్రీయ దొరతనములు స్వపరిపాలనాందోళనము విషయమై యిట్టి ప్రాముఖ్యముగ వాక్యములను, ఇండియా దొరతనపుటనుమతి లేక, బలికి యుండరని వదంతికలదు. మెప్పుసభ ప్రభువును, వారి సహకారులను, యిట్టి కాగ్యము నామోదించురని తలంపజాలను. ఇండియా దొరతనము వారు సమర్థించినదియు, సమర్థింప నిదియు యటుండ విషయము కడుప్రాధాన్యముగలచే, శాస్త్రీయమగు నాందోళనమును నావిధియై యున్నది. స్వపరిపాలనాందోళనము నాపిన మిక్కిలి ప్రమాదము వాటిలెనని వారికి తెలియజేయుట గూర్చి శ్రీమముగ దొరతనమునా చాలాచింతించు విశ్వసించుచుంటిని. (శ్రీధర ప్రతిక.)

II

డాక్టరు కైజ్ బహద్దరు సప్రగారి లేఖ.

శ్రీధరప్రతికా సంపాదకులకు డాక్టరుగారిట్లు లేఖ నంది:-

పంజాబున సర్ మైకేలు ఒడ్డారెడ్డిగారును, చెన్నపురి: యందు వెంట్లెండుప్రభువును, జరిపిన ప్రసంగములు అధికారవ్యవస్థ పాలకుల యంతరాత్మలయొక గోచరింపజేయుచున్నవి. ఈ మహానీయు లిరువురును హిందూదేశమున ప్రాముఖ్యముగ రెండురాష్ట్రముల కధిపతులుగ నుండిరి గాన వీరివాక్యములను నిర్లక్ష్యముజేయరాదు. వీరువురు వెలువరించినవి స్వాభిప్రాయములా, లేక వైయధికారి పోషణలూ అనుచర్యవ్యర్థము. దొరతనమువారి యామోదముకలె నీ రాతీయన వచించియుండిరనుకొనుట తేమము.

చెన్నపురి, పంజాబుపాలకుల వచనముల సారమేమి ?

ఆంగ్ల సామ్రాజ్యమునకు లోబడిన స్వపరిపాలనము హిందూదేశమునకు పొందుపరచు యత్నించు ప్రతి హైందవునకును వైప్రసంగములు హెచ్చరికలై యున్నవి. భారతీయుగ పలికినందులకు వెంట్లెండు ప్రభువు వందనీయుడు. ఆంగ్లదేశమున రాజ నీతిజ్ఞులు భారతవ్యవస్థసంవర్ధమున అలంకార భూయిష్టములును, సువ్యక్తములు గాని పదములను ప్రయోగించు చున్నారు. హిందూదేశ మని వారు వచించుచువుకు ఇండియా పాలక వ్యక్తము మాత్రమే వారి దృష్టిపథమున నున్నది. సిథిగతు లీతీయన నుండ ఇండి యా యం ద లి పరిపాలకులు మాత్రము "హిందూదేశమున కీ యాస్వాతంత్ర్యముల నీయరాదని" స్పష్టము గ పలుకుచున్నారు. దూరదేశ స్థుల మాట లంతగా లలకెక్కవు. లాయడుబాబ్జి చేంబల్లెగుగార్లు హిందూదేశవిషయమున నెట్లనినను హైందవులు తన్మూలమున నుత్సాహము జెందజాలరు. ఇట్లు నుండు వారి ప్రతినిధుల వాక్యముల చర్చించి, తమ మహోభావముల కనుగుణముగ ప్రజలపై గ్రహింపకుటగాని, నశుములు లిగించి పాటుపడుటగాని సంభవించును.

వెంట్లెండు ప్రభు వధికారవ్యవస్థపాలకుల యాంతరంగికమును వెల్లడించి, "మీకోరికల గూర్చి యెత్తిడి యొనర్చిన ప్రమాదము వాటిలె"నని ప్రజలను హెచ్చరించెను. ఇట్లు హెచ్చరించి నందు వలన హిందూదేశము నకు మహోపకార మొనర్చితిమని వెంట్లెండు ప్రభువనుకొనుట సహజము. ప్రజలను మెక్కుచు, అట్టిమోక్షులూ మహోపకారతుల్యము లని తలచుట యధికారవ్యవస్థపాలకుల లక్షణము. వెంట్లెండు ప్రభుని యాత్మలును ఆంగ్ల ఇండియను

పత్రికలును శ్రీవారి వాక్యములు సకాలములని యోచించుచున్నారు. హైందవ సంస్కృతల యభిప్రాయ మిందుతో పొందుపడదు. "ఇట్టి యవివేకపు వాక్యము లేవలసిన నోటనుండియు నెట్లవల వెడలలేదు"ని వారు వాదించుదురు. ఏని సాంప్రదాయసిద్ధమై, ఏని సాంప్రదాయవిరుద్ధమై, అను వివేకము గలవగుగాక ఈ వ్యాఖ్యవల్ల వారిప్రసంగము తేటపడచుచున్నది. కాంగ్రెసు మహమ్మదీయ మహాసభల కార్యక్రమమున శ్రీవారు వివాదముగ నెదిరించుచుండిన వారి ప్రసంగమున స్పష్టమగుచున్నది. ఎక్కడికిని వీరి యభిప్రాయములయొక విశ్వాసము జనింపలేదు. కాని ఎల్లరును కుపితులైరి. ఇంతియగాక పాలకులకును పాతికులకును గూడ కష్టకరుగుదీనభావ మొకటి ప్రజల నానవించినది. ఇట్టి ప్రపంచముల మరొన్నిటిని గవర్నరు లెప్పి నెంటు గవర్నరులు ఒప్పించువల భారతవత్సము శ్రోధనకుల మగును. పెంట్లెండు ప్రభుని యా ప్రవర్తనమారి ప్రసంగమును సమర్థించుచున్నది. శ్రీవారు కాంగ్రెసునది నెదిరింపలేదు. విద్యార్థులను హోమయూలు ఆందోళనమునుండి తొలగించి కాపాడుటయే వారి యుద్దేశమని వాదించుదురు. కాంగ్రెసు సభయందు స్వపరిపాలనము నామోదింపని సభ్యుడులేదు. గత సంవత్సరమున కాంగ్రెసు మహాసభ యం దామోదితమైన స్వపరిపాలనాతీర్మానమును వీరందరు సమర్థించుదురు. కనుక శ్రీవారియొక్క లాసగిన సమాధానము శ్రీవారిప్రసంగమునకే విశ్వాసమును గలిగింపనేరదు.

శ్రీవారి మిత్రులవాదములలోని రెండవయంతమును తిర్కించుము పెంట్లెండు పిల్లలగుడను ప్రభువు లొన్న ప్రకటనములు విద్యార్థులను కాపాడునని వారు పూర్తిగా విశ్వసించి యున్నారా? రాజకీయములందు చరించి విద్యార్థులు తమ కాలమును కష్టపుచ్చురాదు. కాని రాజకీయ విషయములను శ్రద్ధతో గణయుచు, వాటిని వివిధరూపకముల చర్చించి జ్ఞాన మలవగుచున్నట్లు విద్యార్థులవిధిమై యున్నది. కనుక బొంబయి, చెన్నై పురదొరతనముల ప్రకటనములు విద్యార్థుల కుపకరింపక అధికారవర్గ పాలననువారి యుద్వేగములు నిష్ఫలములని వెలువరించుచున్నవి. యువకులను రాజకీయసభలకు పోకుండ జేయగలుగుదునని యోచింతము. పత్రికలు వెలువరించు తమజేయల ప్రసంగములను వీరుచదువకుండ నెట్లావగలము? ఇట్టి యువనాగ్రములగుల పత్రికలు విద్యార్థులకు చేరకుండ చేయవచ్చును గాని నిరంతరము గృహములయందు రాజకీయ విషయముల చర్చ జరుగుచుండుట లేదా? స్వపరిపాలనచర్చలేని గృహమెచ్చటను గానరాదు గాన విద్యార్థులకిమిద్రము ప్రత్యేకముగ వుండెదముల నేర్పరురా? లేక ఆంగ్లభాషయను పత్రికలతోపై విద్యార్థులు తదితరపత్రికలను పఠంప గూడవని నిర్బంధించునా? అట్టి నిరోధన మొచ్చిన యెడల, యువకుల స్వపరిపాలనా వాంఛను లగుటకే బోధనము లనగములేదు. ఈ పత్రికలు హైందవల యెడ గమపడు నీచభావమును జూచి చెల్లెలై, యువకులు లేకుండు స్వపరిపాలనమును వాంఛించును. ఆంగ్ల సాహిత్య చరిత్రలు విద్యార్థులకు నేర్పవలసివచ్చెనుచున్నది. కాన వాటిని గూడ నిరోధించవలయును. హిందూ దేశమున కారల, స్వపరిపాలన కక్షలు నక్షై బహువుండిన మహాసంగ్రామ విశేషములను విద్యార్థులకు తెలియనియగుడదు. నిజశ్రీయేయన, విద్యార్థుల కమయమై దోతనము లొనర్చిన ప్రకటనము లనువర్తములే గాక అవివేకములై, దోతనమువారల పరికితనమును వెలువరించును.

పెంట్లెండుప్రభుని ప్రసంగమున కష్టమన్నయెడల, దొరతనమువారు ఆందోళనను నణచివేయ సంసిద్ధులై యున్నట్లు తేటపడుచున్నది. ఇట్టిపద్ధతి లోకమున నెచ్చటయును జయ ప్రవచయ్యునా? బ్రాహ్మణున నుపయోగించినయెడల తేనియెడల వర్తమానచరిత్ర సాక్ష్యము నిచ్చును. ప్రాచీనకాలములయందెటలేకతమున నిట్టియాటలుపాగినవా? కింగ్ రాష్ట్రమున నుపయోక్తమైనవా? లేదు. కనుక నిపుడు గూడ హిందూదేశమున "నణచివేయవద్దతి" (రిటెను) కొనసాగ నేరదు. ఈవిధానముచున్నయపుడే మననవ్యక్తుల బలాబలములు వెల్లడియగును. ఇట్టి సమయమున నెమరదైక్య శ్రీ గృహము లోధింప బడును. స్థితి గతులనలక తేటపడగల దానికంటె దొరతనమువారు మరింత సాహస వైర్యములను, యూహాసోహల శక్తియు, యుక్తాయుక్త వివేచనజ్ఞాన సాక్ష్యమును గమపరతురుగాక. తమ భావముల మార్పుకొనక దొరతనమువారు వెనుకటి మార్గమును వీడకున్న, మన నిశ్చయములు దృఢములై మరింత సంఘీభావము వైకర్త్యములు నడుప బడును.

ప్రజాభిప్రాయములు

వరి ఆకుకు పురుగువట్టుట.

అయ్యా, మా గ్రామములో 50 పుట్ల విత్తనములు వరి ఆకు పురుగువట్టి పూర్తిగా నాశమైవని. మిగిలిన ఆకులకుకూడా పురుగు పట్టుచున్నది. కాబట్టి నీరు సన్నగా కచ్చికని. వర్షములకు మితిలేదు. తిరిగి నారు పోసికొనుటకు విత్తనములు దొరకుట లేదు. గ్రామమునకు ముంపుగల్గుగ 2000 రులు చాల కష్టమున తీగినది. ఇప్పటికితీ వివరముగ నున్నది. చుట్టుపట్ల గ్రామములలో కూడ వరిఆకుకు పురుగువట్టినది. ప్రజల గతి ఏమి కావలసియున్నదో తెలియదు.

భీమనరం తాలూకా చెరుకుమిల్ల రైతులు.

శీవిజనల్ ఆఫీసు.

అయ్యా, మాకు కే. సుబ్రహ్మణ్య అయ్యగారిని కలుడివిజనలు ఆశీసుగా నియమించిరి. వీరచ్చటకు వచ్చి సుమారు నెల రోజులు యునది. వీరికి మరల బ్రాహ్మణుల అవునని వదంతి గా నున్నది. కడచిన పల్లెడెండు నెలలలోను, మాకు అయిదుగురు కలుడివిజనలు ఆశీసులు మారిరి. అందువలన డెబ్బాలోని ప్రజలకు కొంత యిబ్బంది కలుగుచున్నది. అట్టిలవిచారణలు చురుకుగా జరుగుటలేదు. ఇప్పుడు ఊహలనుమయ యున్నది. ఇట్టి సమయములలో ఆశీసులను మార్చుటకలన, ప్రజలకు, సరిగా నీటికష్టము లేక చిక్కులకు కారణమగుచు గలనక నై అధికారు లీ యంతముల నాలోచించి సముదవిజనలు ఆశీసులను, తమను మార్చుకొండ నుండెదనని నమ్ముచున్నాము. నరసాపుర రైతులు.

రయితుల కష్టములు.

అయ్యా, పెంట్రెగడ గ్రామమున నీ సంవత్సరమునం దపరిమితముగా నారువర్షు పోసినారు; కాని యంతమాత్రము లాభము లేకపోయినది. వర్షము నానములోపాలనుండి యెడతెగక వరియుచున్నది. ఈ వర్షము ముస్తావాదోడు అని పిలువబడుచుండెద కాబట్టి నీరు కదలలేదు. అందువలన మార్పురైతులకు కలిగిన కష్టము వర్షింపకేరముగాదు. పడగానిసాట్లు పడి కాలుకు తీసుకొని నేద్యము చేసిన రైతులు నిలపించుచున్నారు. అన్ని గ్రామములకంటె యందు మా పురోవాసులే అధిష్టులు సాగింతురు. అట్టి కాలము పోయి అన్ని కష్టాలకన్న నెలకనే ఊడవలసి వచ్చినది. నీరు కదలకుండుటయే గారణము. అధికారులు తక్షణము రేగినవర్ష తీరికొందురగాక. దొంగల సెట్టి నాశ్వర్య గావు.

స్వరాజ్యముల యుగంబింపవచ్చును గాని స్వరాజ్యవాంఛ భావమును దొరతనమువారు సంపదేషులరా? కాంగ్రెసు మహమ్మదీయ మహాసభలు స్వరాజ్యోదయమున ప్రజల దృష్టిపథముల నెలకొల్పిరి. కుల వివేకములకు ప్రత్యుత్తరము రాలేదుగాని యాగ్రహ ప్రాంతములకు ప్రసంగములు జరిగినది. ప్రజలయొక కొవ్వం మంచి, తిట్టివర్తనములను ప్రసానానుకులతో చర్చింప కొరతమువా రిచ్చుగించి యున్నట్లు కానరాదు. ఇందుకు బదులు జెనరింపులు నున్నచినవి జరుగుచున్నవి. వ్యవస్థకు ప్రజానాయకులతో చర్చించుట, ప్రజల కాలిబుట్టించునట్లు పలుకుట, గాజ్యాంకిధానమును స్పష్టముగ వెల్లడిచేయుట, స్వపరిపాలనాదర్శము గల సంస్కరణ విధానము నేర్పించి, సంస్కరణమును కార్యరూపక మొనరింపయత్నించుట... యీముగ్గురు కార్యముల నొనర్పవలసి యుండదొరతనములలో కొన్ని, తమభావములు వెల్లడింపకపోవుటయు, సరికొన్ని యాగ్రహము కలించుటయు జరిగియున్నవి. దొరతనముల చర్యలమూలమున ప్రజలకెట్టియభిప్రాయము కలిగినదియు, విద్యార్థులట్లు చింతించుచున్నదియు, హిందూదేశమున సాంప్రదాయవాదుల కర్తవ్యముల కెట్టియిబ్బందులు కలుగుచున్నదియు, వారు గ్రహించిరా? దొరతనమువారు గ్రహించినను, లేకపోయినను నాయకులవిధి మాత్రము స్పష్టమైయున్నది. తమ చర్యలనలన వెట్టి వాతావరణ మేర్పరుచుచున్నదియు దొరతనము వారికి నిజేనింపకలయును. ప్రజలకు వైర్య ముపాదించవలయును. తాము స్వదేశమునకై త్యాగముల నొనర్చుకొని, కలన పరిపాలన కారణమున వెతలనందుచుండిన తమ మిత్రుల దుఃఖములను పంచుకొనవలయును.

ఉపాధ్యాయుని దురవస్థ.

అయ్యా, అధికారులగు సభా అసిస్టెంటు యిన్ స్పెక్టరును, మావరువై జగ్గున, పదిపాపాలు నేతనము బడయు ఉపాధ్యాయుని యిటు విందు లారగించుటయు, అట్టివిందు చేయుటకు శక్తిలేకయున్నను ఉపాధ్యాయుడు మరొకరితోట అప్పు చేసి అప్పులపాటై మదకు తన పల్లెయందు ఎక్కడను పోలేకపోవుటయు, అజనకు. తనకు అప్పు నెట్టి వాంకలన బోధలను పొందుటయు, గ్రామమునందుగల ప్రతిగునువ్యక్తకు అతనిపై ఆనూయరి జనించుటయు, ఇతర ఉపాధ్యాయులు చెప్పవలసిన అధికారులువిని విచారించకయే, బదిలీ చేయుచుటయు, ఇతర విధముల క్షిండుటయు చెట్టగించుచున్నది. అధికారులకు అతనియింటి లెనుకు జరిగిన పింగునైన దలచి ఉపకారము చేయరాదా? ఒక కొక్కప్పుడు అధికారులు తలచిన పనులుకూడా కాకపోవుట తటస్థమను. ఉపకారము చేయుటకు, జేయించుటకు శక్తిలేక యున్నప్పుడు ఆపకారమేల చేయవలెను? ఉపాధ్యాయులకు వేరు ఆస్కారము లేకయున్నప్పుడు ఆజన్మాంతము వీరు విధించుకేటలకు పాత్రుడగుచుండవలసినదే కదా? అధికారులు ఉపాధ్యాయులను హింసింపక, వారియింట్లో విందు లారగింపక, వంటనునీసి ని ఏర్పాటు చేసికొని తమభోజన విషయమై ఉపాధ్యాయులకు ఏకధమైన కష్టముకు కలిగించక వారిపాదలను తొలగించుచు గాక యని సాగ్రించు చున్నాను.

ఒక సత్యవాది.

శాస్త్రగ్రంథరచన.

అయ్యా, మన తెనుగు భాషయందు ఇంతవరకు కొన్ని శాస్త్రగ్రంథములు వెలసినవి. కొన్ని వెలయుచున్నవి. ఇంకను అనేకములు వెలయవలసియున్నవి. వానిలో సుపయోగింపబడు పారిభాషికపదములను ఎవరయిస్తామసారము వారుపయోగించుచున్నారు. కాని ఒక నియమము లేదు. ఒక యువాచారణము కలన నిది తేటపడగలదు. మొట్ట మొదట నాపదార్థ విజ్ఞాన శాస్త్రమునందు "ఉష్ణమాపకము, భావమాపకము, దుష్ణమాపకము" మొదలగు పదములను వాడి నుండిరి. ఆపదములనే నా తరువాతివారు కొందరుకొనికొని తమ పుస్తకములను వ్రాసిరి. కాని మరికొందరు "ఉష్ణమాపకము, భావమాపకము" మొదలగు పదములను; ఇకకొందరు "ధర్మామిట్ మిరామిట్" అను ఇంగ్లీషుపదములను వాడుచున్నారు. ధర్మామిట్ కుకు "బ్లౌపుల్స్" అని ఒకరు వాడిరి. ఇట్లే యిరవ శాస్త్రములయందును గలవు. అభివ్యక్తికి నియమ భావనము. ఏదో యొక నియమ బద్ధులమై శాస్త్రగ్రంథములను వ్రాయుటకలన గ్రంథకర్తలకును, చదువరులకునుగూడ మిక్కిలి సౌక్యము కలదు. వానికి ఒక "పారిభాషికపదపట్టిక" అయ్యెద మనకలదు. అట్టి గానిని తయారుచేయుటకు ముందు జేరునేర గ్రంథకర్తలనుపయోగించి పదములను నడుకూర్చి, వానినిజేరి ఏకముఖముచేసి, వానిలో నుండెడివివాదాని నంది, మిగిలినవానిని త్రొక్కిపుచ్చి పట్టికకు తయారుచేయవలెను. వానిని ఆంగ్రహార్య సుమస్త, ఆంగ్రహార్యకర్త లోకకు పండితులయొక్కయు, భాషాభివృద్ధి యొక్కయు అనునతిని పొంది ప్రయోగింపవలెను. అప్పుడు వానినండి పదములను దిసి కొని విన్నయముగా నియమబద్ధులై గ్రంథరచన గావించవచ్చును. నాని ప్రచారణ సభివారి పట్టిక ఉద్దేశమునకందలి గ్రంథకర్తల కెంతయో సహకారియైనది. అట్టి పట్టిక తెనుగులో నున్నయెడల అనేకులు గ్రంథములు వ్రాయుచు రని నాయభిప్రాయము.

అట్టి పట్టిక సెకవారిని తయారుచేయవలెనని నాకు ఉద్దేశము కలిగినది. కాని ఆ పని ఒక్క నిలక నెరవేరు నది కాదు. ఇంకవరకు పుస్తకములు వ్రాసినవారును, వ్రాయుచున్నవారును, వ్రాయదలచినవారును, తమకుజేయు సందలి పుస్తక ప్రచారకులును సాయము చేసినవానిని కొంతవరకే ను నెరవేర్చవచ్చును. కాబట్టి గ్రంథకర్తలను, గ్రంథప్రచారకులును, లెనతియ శాస్త్ర గ్రంథములను గాని, వానిలో నుపయోగించిన ఇంగ్లీషుపద సహితమైన పారిభాషికపద పట్టికను గాని, తాము పదకల్పనయందు దలంబించిన నియమములతోగూడ నాకు బంపిన, నేను కొంతకృతజ్ఞుడను. వాని పర్యవసానమును పత్రికా దుఖమున భాషాభివృద్ధి యెగుట చేయుదును. పుస్తకములను గాని, పదపట్టికనుగాని బంప నిష్కములేని వారు, తమ పుస్తక నాయకులను, అని వెలకు దొరకు సానములను, నాకు తెలిసిన సంతోషించెదను.

మంత్రిగ్రంథ సాంబశివరావు

ఆరండలుపేట, గుంటూరు. వి. పి. ఎల్. జీ.

వ్యవసాయ విద్యారంభ

సిరూ సమావేశము.

రెండవదినచర్య.

ఒక్క ఏ. ఎస్. శాస్త్రిగారు తప్ప తక్కిన సభ్యులంగణము విచ్చేసిరి. ఎస్. క్లాడిసిల్లుగారు సభాధిపత్యమును వహించిరి.

మొదటి ప్రశ్న:— ఎట్టి పాఠశాలలందైనను ఉపాధ్యాయులకు నుండువారలకు శిక్షణావశ్యకము. అందుచే వ్యవసాయ పాఠశాలలందు ఉపాధ్యాయులుగ నుండగోరువారు తప్పక శిక్షణొందవలెను. అందులకు దగ్గరైన వారుకు వ్యవసాయ పాఠశాలలో పాఠ్యమునుగ నియమింపబడక పూర్వమే శిక్షణొందవలసియుండుట వాంఛనీయమా? అదియంత గూఢశక్తి మైనదియు కానిదియు నాలోచించుటకు ముందు నాలుగేండ్లతరగతి వారును రెండేండ్ల తరగతివారివలె శిక్షణొందుట వాంఛనీయ నూ యను విషయమున తన యభిప్రాయమును తెలుపవలసిన దని పూర్ణులు గారు సూచించినది. ఆ సభ్యులకు నుని సూచించుచు చెప్పిరి. కాని వీరి కేవలము విద్యా పాఠశాలలో పాఠ్యములకైకంత విశేష కాలముండువలసినవలెను. ఇట్టిది వాంఛనీయమే యనియు, శిక్షణకాలము సంకతి సందర్భముల బట్టి నియమింపవలసి యుండుననియు బాసుగారు చెప్పిరి. నాలుగేండ్లు విద్య నభ్యసించినవారి కిది అవసరముకాదనియు ప్రధానోపాధ్యాయులు కాంగోవారికి మాత్రము శిక్షణ సవరణనియు వాదించుచు గారు చెప్పిరి.

పాఠశాలయందే ఆరంభముల శిక్షణ చాలవలసియు, పొలములందు వ్యవసాయము నేర్పుటయును, ప్రారంభశిక్షణయును ఆవశ్యకమని డాక్టరుమాన్ గారు చెప్పిరి.

“వ్యవసాయ విద్యా నేత” యను సమాసమునకు అర్థమేమి యనియును, వ్యవసాయము నిమిత్త మొక ప్రత్యేక శాఖను సంస్థాపింప దలపబడెనానునియు న్నెయి గారడిగిరి.

కాలక్రమమున నది రాకలసియున్నను ప్రస్తుతము ప్రత్యేక నేత యుండవలెనని తన యభిప్రాయముకాదని పూర్ణులు గారు చెప్పిరి.

ఈ ప్రశ్నకు సభవా గందఱులు అనుకూలముగ నేయభిప్రాయ మిచ్చిరి.

“అటులైన దాని కెట్టి విస్తీర్ణములు అనుకూలముగ నేర్పవలయును” అని రెండవ ప్రశ్న నేరబడెను. ఆ యంతమును పలువిధముల తీర్చించిన పీఠ్యుట సభవారీ క్రింది తీర్మానము జేసిరి.

“వ్యవసాయ కళాశాలల ప్రావిష్టులు వ్యవసాయ కళాశాలలకు అధ్యాపక పాఠశాలల గలపరమాద దని చెప్పినందువలన పురుషులకు ఉపాధ్యాయులుగ తయారు చేయుటకు ప్రత్యేక వ్యవసాయ పాఠశాలల వ్యవసాయాభివృద్ధి గోరు గావ్త్రువులన్నియు స్థాపింపవలెను.”

మ్రోసేటు పాఠశాలలందును, సంస్థానములందును ఇట్టి ఉపాధ్యాయులకు నిలువయుండు నిమిత్తము శిక్షణయందు కృతాధ్వనవారికి డిప్లొమాలుగాని డిగ్రీలు గాని ఈయవలసినదని గావునామెము ౧౦౧ గాయుగాను చెప్పి దాని గ్రంథస్థము చేయుట కధ్యక్షు లొప్పుకొనిరి.

“ప్రతివాక్త్రునుగందును ఒక ఉన్నత వ్యవసాయపాఠశాలను, ఉన్నత పాఠశాలకును గుణ్యములుగ ఒకటిగాని ఎక్కుడుగాని పాఠశాలల సంస్థాపించుట పరమావధియని నిశ్చయింపవలసినా?” అననది మూడవ ప్రశ్న. ఈదేశమున వ్యవసాయము ప్రతిదిన జీవన చర్యయందు విశేషప్రయుఖత నాక్రమించుటవలన పరమావధిగ నొకానొక మోదనముండుటయావశ్యకమనియు దాని సమగ్రము సామాన్యమునకు నాలోచింపవలయునని గాని దొరతనమువారి శాసనముగ గ్రహింపకకర్మలేదనియు క్లాడిసిల్లు గారు చెప్పిరి.

ప్రత్యేకపాఠశాలలందు వ్యవసాయ విద్యా ఆపు ప్రయత్నములు సంకల్పముతో నిరసించి లేదనియు, పంజాబులో వాగరులకు తొలది నుండియు మాత్రమే వ్యవసాయ విద్యా ఆపు కళాశాలలు నిర్వహించెను లాయు ననియు సూచించుచు చెప్పిరి. వ్యవసాయ పాఠశాల సంస్థాపనము కలన ప్రస్తుతపు పనికి మోదము వాటిల్లునను నాదేశముతో చెన్నరాధాధిపతిం విమోచన మాపి నేయబడినదనియు, వ్యవసాయ విద్యావ్యాపకమువలయుచో ప్రాథమిక విద్యయందే వ్యవసాయమును గూడ బోధించి బాగుండుననియు వుడే గారు చెప్పిరి.

ప్రస్తుతము దేశభాషావిద్య నభివృద్ధిమొందించిన కాలక్రమమున వ్యవసాయ విద్య వాంఛనీయమగుననియు బొన్నెండుగారు చెప్పిరి.

ఉత్తరవ్యవసాయ సంస్థాపనములన విద్యార్థులు అంగభాషయందును, వ్యవసాయమునందును విశేషజ్ఞానము సంపాదించవలసిన వారగుచున్నారు గనుక దేశభాషా మాధ్యమ పాఠశాల లిందు బాగుగ నుపకరింపవలసిన మాత్రముగాను చెప్పి వ్యవసాయవిద్య దేశభాషామూలముననే బోధింపబడవలయునని ఎస్. పి. పూనీగారు చెప్పిరి. స్కూలులీ ఎంగు సర్వీసి పితేటుల వంటి బిరుదులుల సెసగినగాని బొలురుమాధ్యమిక వ్యవసాయ పాఠశాలలందు ప్రనేజింపక ని హి గిం బాదయుగారు చెప్పిరి. తన దేశభాషలందు విద్యార్థులు బాగుగ చదువుకొనినచో సాధారణముగ మున్నత పాఠశాలలందు బోధింపబడు అంగభాషను గలుగుచుంటి అంగభాషాజ్ఞానము సంపాదించువర్తలు కాగలరాయని వారు పిమ్మట పక్షించిరి. దేశభాషలందు చుచ్చునాది వేయబడిన పీఠ్యుట విద్యార్థులెట్టి పరభాషను గూడ నతిసులభముగ గ్రహింపవలసిన అయి ధనము వలన తెలియకచ్చేనని సూచించుచు చెప్పిరి.

మధ్యరాష్ట్రములలో వ్యవసాయదారుల పిల్లలకు గలుగుటకు మోదించబడిన ఆయుధన వ్యవసాయక విద్యావిధానమును స్థాపించుచు చూపిరి.

ప్రత్యేకవ్యవసాయ పాఠశాలలకలన లాభములేదనియు దేశభాషా వ్యవసాయబోధకము కలనమధ్యరాష్ట్రము లందలి ధనవంతులకు భూస్వాములకెట్టి లాభ ముండదని న్నెయి గారు చెప్పిరి. పిమ్మట ఎస్. క్లాడిసిల్లుగారి క్రింది తీర్మానము జేసిరి:—

“గ్రామ్యప్రదేశములలో నొకటిగాని ఎక్కుడు మాధ్యమికవ్యవసాయ పాఠశాలలుగాని స్థాపించుటకీసగవారందరేకీభవించిరి. అట్టిపాఠశాల సాధ్యమైనంతవరకు పరిశోధన ముచేయుటకు తగిన ప్రదేశములందుండవలయును. ఉత్తరవ్యవసాయకళాశాలలను గూర్చిసభవారు వివిధాభిప్రాయములగలిగియున్నారు.

ఇందులకు వుడే గారు సమర్థులైరి. చెన్నపురిలో కొంతకాలమువరకును పరిశోధక ఫలముల విద్యమాత్రమే అయి లులోనుండుననియులేకున్న వ్యవసాయ కళాశాలలోని విద్యార్థులు నుపాధ్యాయులుగ నంపివేసిన వ్యవసాయ కళాశాలలో దేశములకు భంగమునచ్చునని తలపోయబడు చున్నదనియు వుడే గారి ప్రాధాన్యము పై నచట నుదహరింపబడెను.

పిమ్మట నాటిదినమునకు సభ చాలింపబడెను.

(౧)

శత్రుస్థానములపై బొంబులను ప్రయోగించుట.

లండన్, జూలై 21:— నేటివర్తమానము పరాసు వారిట్లు ప్రకటించుచున్నారు:— వాక్సేయిలనుకు తూర్పుగ నిన్నటిగోజున జర్మనులు అభిధయంకరముగ మానేసెలముట్టి డించిరి. కింగుల యుద్ధానంతరమున జర్మనులు ఈముట్టడిని ప్రాణంబించిరి.

శత్రువులు విజృంభించి మానేసెలపై ఉరుకుచుండగ శ్రోత్రగ రషియానుండి రషియించిన మునైస్యులు అతి మొండికతో జర్మనుల బాకడోలి వారి ప్రతియుద్ధములను శత్రుస్థి బ్యాలలచే చంపిరి. 400 మాటర్ల వైశాల్యముగ మాంటుడెరికేజేన, నోయిసేపాం కు వైరముఖముగ 200 మాటర్ల వైశాల్యము గల రెండుప్రదేశములందు మాత్రము మా మొదట పంక్తిలో శత్రువులు ప్రవేశించిరి. ప్రలయత్నముల జేసి పూర్వము మేము కొల్పోయిన స్థానములను ప్రతియుద్ధము జేసి మరల వశముజేసికొంటిమి.

శత్రువులు అనేకనుండి రణరంగమందుమాతులై అసంఖ్యాకములుగ నుండిరి. వీరిం జేసి వీరికి గొప్ప నష్టములు కలిగి యుండవలయు నని నమ్ముచు న్నాము. జూలై 8-20 తేదీల చుధ్యన 14 శత్రువిమానములను నేల గూర్చితిమి. 7 డింటిని పూర్తిగ నష్టపరచి శత్రుపంతులలో పడద్రోసితిమి. శత్రువుల భూమిశక్తి విశ్రాంతి ఫలములనిదను, కర్మాలను నులనిదను, మైనికులు పరుగు స్థానండును మావైమానికులు 12 టన్నుల బొంబులను ప్రయోగించి చురుగొట్టెను, నాశముజేసి నష్టములను కలుగజేసిరి.

(2)

ఇటలీవారి ప్రకటనము.

లండన్ జూలై 21:— అధికారులవి తంతివాక్త్రుల్లు తెలుపుచున్నది.— అంబానో ప్రాంతయందు వెక్కు గోలోయిలో గొప్పనంగుగనిని తగులబెట్టి అక్కడి పటాయమును నాశము జేసితిమి. వెకకోలాగాకో దగ్గర 2618 అడుగులు ఎత్తుగల కొండభగమును ఆల్బుయినులు అక్రమించుకొనిరి.

స్థానిక వార్తలు

(౧)

బెసంటన్నుగారు వెల్లుబు:— బెసంటన్ను, ఆరన్ డేర్, వాడియా గార్లు ముగ్గురును విన్నగారి మెట్టపాలెము మొలుబండిలో ఉదక నుండలమునకుబోయిని తెలియుచున్నది.

రాయపురము:— మన్నురస్వామి కోవిలవీధి సెంటరు యింటి నుండు పి. సుందరమూర్తిగారు ఈనెల 24 వ తేదీ ఆదివాసునాడు ఉదయము 9 గంటలకు పరిశుభ్రతను గురించి యుపన్యసించెదరు.

చెన్నపురి కమ్యునిస్టియల్ క్లబ్:— 25 బ్రాడ్వే ఈక్లబ్ సభికులందరును యీ నెల 23 వ తేదీ కవివారమునాడు సాయంకాలము 4-30 లకు కలిసికొందురు. 5-15 లకు గాన సభ జరుగును.

జాలగుల సంఘము:— నేడు (22-6-17) సాయం కాలము 6 గంటలకు రాయపురము అండియప్ప గ్రామజీవీధి సెంటరు యింటియందు యీ సంఘమువారిచే సొక సభ జరుపబడును. వి. గోవిందన్ గారు (వి. ఏ. ఎఫ్. ఎల్. ఎఫ్. ఫిషరీసు అసిస్టెంటు డైరెక్టరు చెన్నపురి) ఉపన్యసించెదరు.

సవరిణ:— నిన్నటి దినమున ఆదివీసెంటన్నుకు గూర్చి ప్రచురించిన తంతివాక్త్రులో, 1916 వ సంవత్సరము మెయి నెలలో చెన్నపురి న్యాయాధికారి యుత్తరువులనిదను, ఆంధ్రు నెలలో ఆలోచన సభాయుత్తరు గన్నరుగారి యుత్తరువులనిద జేసిన అట్లు ప్రీవీకౌన్సిలులో విచారించ నంగీకరింపబడినదని చదువరులు గ్రహింతురు గాక. (రైటరు)

వొంగతనము:— పాతచాకలిపేట, సాలయప్పకొవీధిలో నొక యింటియందు రాత్రి ప్రవేశించి చిన్నపిల్లలకలన మారించినందుకుగాను పురుషోత్తమనాయుడు మురుస్వామిసెట్టి అనుగిర్దతకు శిక్ష విధించబడెను. మొదటిసారికి 6 మాసములును, రెండవసారికి 9 మాసములును శిక్ష విధించబడెను. మొదటి మద్యాయి ఒకరి తమ్మిట్లు తాకట్టు పెట్టినందుకుగాను మఱి మూడు మాసములు శిక్ష విధించబడెను.

బీసెంటన్నుగారి నిధి:— ఎం. ఎస్. గోపాలస్వామి అయ్యరు కె. రామరత్నం అయ్యరు గార్లు ఒక స్థిడరును యీ ముగ్గురుచెరి 5 రూపాయలును అవివీసెంటన్నుగారి నిధికి ఛందాయిచ్చిని తంజావూరునుండి ఎం. ఎస్. గోపాలస్వామి అయ్యరు గారువ్రాసిరి. పండితఅభిల రాయణ గుర్తుగారు బెసెంటు అరండేర్ వాడియా గార్ల పోషణనిధికి తాము 500 రూపాయల నిచ్చెదమని సర్ సుబ్రహ్మణ్యం అయ్యరు గారికి తంతిపంపిరి.

చెన్నపురి అన్నదాన సమాజము:— గతించిన 15 దినములలో యీవిధున మదహరింపబడినదాత లిటుల వీడలకు అన్నదానము చేసిరి. సి. సభాపతిముదలియారుగారు 200 మంది; టి. చక్రపాణి మదలియారు, ఎస్. వెంకటరత్నంసెట్టి కల్పుతూరు అప్పగోయిన సెట్టి, లక్ష్మగారు క్రిష్ణమృతెట్టిగార్లు. ఒక్కొక్కరు 100 మంది వంతున 400 మంది; పి. ఎస్. మురుగేశం ముదలియారు, సి. వి. కుప్పస్వామి సెట్టి అరిదుసన్ను; సక్కులాల్ రాజసేటు దాదా అంకుకం వెనీ; శ్రీ రంగమ్మగార్లు ఒక్కొక్కరు 50 మంది చొ॥ 200 మంది; సి. సోమసుందరము పిళ్లగారు 30 మంది; పి. వి. కృష్ణస్వామి సెట్టిగారు 25 మంది.

మద్యపానము:— చెన్నపురి వొంగతనమునా నొక విషయమున నవలంబించిన కఠిన విధానమునకు మోదానందమే గాని ఆక్షేపణ మేమియునులేను. గత 16 సంవత్సరములలోను అక్రమసారా రెండురెట్టధికముగ వ్యయమైనదని దొరతనము వారి ప్రకటనమువలన తెలియుచున్నది. జనసంఖ్య 100-కి 2 వంతుననైన హెచ్చలేదు. దుకాణములను తగ్గించుటవలనను పన్ను హెచ్చించుటవలనను త్రొగుట కలవాటుబడినవారి అభిరుచులును పాషములును మారినందున అందు పాటకచుధ్య తరగతులకు నడుచుచున్న నానోను పనివాండ్రోను ఈమాన్యు కలిగినందునకు కల్లువ్యయము తగినసారాయి వ్యయము హెచ్చినదట. సాగాయి వ్యయమును తగ్గించుటకు చేయబడిన ప్రయత్నములు ఫలవంతములు కాలేదని వీరివలన తెలియుచున్నది. కాన నీవిషయములు పరిశీలించి నిగోధించుటకు వొంగతనము నొకొక సంఘము నేర్పరచిరి. (వెట్టుకోట్టు రిఫార్మరు)

జహంగీరు బి. పెటిలుగారు.

అనిబి పెంటు, అరంజీలు, వాడియా గాల్ల నిష్పంధప్రవా
సముగరించి జహంగీరు బొమ్మంటి పెటిలు గారిట్లు పత్రికలకు
ప్రాసించి:—నిరంకుశాధికారి వర్గమువారు హోమయూలు ఉద్య
మమును నశింపజేయు నిశ్చయించుకొన్నట్లు కాన్పించుచున్న
ది. హోమయూలువాదుల మొదటి ప్రయోగించుచున్న హేతు
నిరహితములగు కఠినచర్యల తమకున్న యావచ్చుకొని వినియో
గించి హోమయూలు ఉద్యమమును తమ తీవ్రకార్యములతో
అణగద్రొక్కుటకు ప్రయత్నించు చున్నారు. అనిబి పెంటయ్య
గారిని ఆయన సహకారులను నిష్పంధ ప్రవాసమున నుంచుట
నిరంకుశాధికార వర్గమువారి కఠినచర్యలకు ఇంకొకదృష్టాంత
ముగ నున్నది. వహోక్రియాస్వాతంత్ర్యములు మానవులకు సహ
జమైనపుడు అట్టి సహజమైన మానవ స్వాతంత్ర్యములను
అణగ ద్రొక్కుటకు ప్రబల ప్రయత్నములు జరుగుచుండ
అట్ల నారిమణులును భారతీయులును మానవమద్ర వహించి
యూరకుంటు పాడియా? హోమయూలు ఉద్యమమందు ఎట్టి
దోషములేదని పెటిలుగారు వాక్కుచ్చిరి. ఇది వరలో
గాకును ఆనిబి పెంటయ్యగారికిని కొన్ని యభిప్రాయభేదము
లుండుటచే హోమయూలు ఉద్యమములో నేను చేరలేదు.
ఈయంద్యమముపట్ల నాకత్యంత సానుభూతి కలదు. ప్రస్తు
తమందు నిరంకుశాధికార వర్గమువారు కఠినచర్యలవలంబించు
టచే నేనిపుడు హోమయూలు ఉద్యమమందు సభ్యులుగ
జేరినాదము. నాయావచ్చుకొని వినియోగించి ఈయంద్యమమును
పెంపొందజేయుటకు ప్రయత్నించెదను. దోరతనమువారికిని
ప్రజలకును అభిప్రాయభేదము లుండుగాక! హిందువులకు
హిందువులకు అభిప్రాయ భేదము లుండుగాక! హోమయూ
లులకు మన మర్థులమని కొంతమంది యు, అన్యు
లమని కొంతమందియు భిన్నాభిప్రాయముతో నున్నను
శాస్త్రముక్తమై నట్టియు, న్యాయమై నట్టి మన హోమయూ
లు ఉద్యమమును ప్రభుత్వమువారు అణచివేయుట చేరలయు
కోరవలయును. హోమయూలు ఉద్యమము కార్యాయగుణ్యము
గావని ప్రభుత్వమువారు దీనిని ఖండించుట చేరలయు తప్ప.
హోమయూలు ఉద్యమముపట్ల ప్రభుత్వమువారిట్లు ప్రవ
ర్తించుట బ్రిటిషు సాంప్రదాయమునకు విరుద్ధము. అన్యాయము.
ప్రభుత్వము వారిట్లు కఠిన శాసనములను ప్రయోగించు
చుండమనకేమియో స్వల్పమగు భిన్నాభిప్రాయము లుండుటండే
సిహోమయూలు ఉద్యమమునందు అలక్ష్యముగను, నిరుత్సాహ
ముగ నుండుట పాడిగాదు. ప్రభుత్వమువారికి యుద్యమము
అయిత్తముగ నున్నదని మనము నిరంకుశాధికార వర్గము
వారి యిష్టప్రకారము మెలగుట అసంబంధము. హోమయూ
లు స్వపరిపాలనము వేర్వేరుని నిరూపించుట చేరలయు పాత
బాటు త్వరలో భారతీయులకు హోమయూలులేక స్వపరిపాల
నము చేసుకుంటుట చేతయే మహాజనసభవారును మల్లియు
సమితివారును హోరాహోదీని పోరుచున్నారు. హోమయూలును
బడయుటకు అవలంబించు విధానములయందు గాని తేలికైన
విల్లవ విషయములందు భిన్నాభిప్రాయము లున్నను ఈ యు
ద్యమమును యావచ్చుకొని భారతీయులు అంగీకరించిన ఖండా
పథముగ నునువదలదు. రాజకీయ వ్యవహారముల పట్ల అభి
ప్రాయ భేదములన్నను రచనాద్వేషములయందు మాత్రము
అందరును ఏకభావించెదరు. ఇదంతయు అందరి సిద్ధాంతములు
గుడ ఇట్టవిడచి, జాతీయోద్యమ మగు మన కార్యములకు
విఘ్నము కలుగజేయుచున్న నిరంకుశాధికార వర్గమువారి
ప్రయత్నము లన్నియు నిర్మూలకములగుట స్త్రీలును,
పురుషులును కలిసి ఈ ధర్మకార్యమందు పట్టుబట్టి కార్య
భారము వహించవలెను. తెల్లబోయి జూచుట కిది సమయము
గాదు. మన మిపుడు కార్యచరణమున కే గడంగవలయును.
మన జాతీయ జీవితములు ఇపుడు అపాయకరమైన స్థితియం
దున్నది. తక్షణము మనము స్వరక్షణార్థము అవశ్యమగు
కర్తవ్యం బాచరింపవలెను.

తిరుమనాపల్లి బిల్లా కుసుమార్ తాలూకా స్వామి
గ్రామమున కత్తిగిరికొండ వైభాగమున కొన్ని గజములదూర
మున మొకమంటపము గలదు. దానివై ముగ్గురు శైవమత గురు
వుల విగ్రహము లుండెను. మంటపమునందలి రాళ్లసంయన
నుండి 17 రూపాయలు తీయబడినది. అందు 11 రూ॥ 1840
సంవత్సరమునకు, 3 రూ॥ 1842 సంవత్సరమునకు ముగ్గురితము
లనుబట్టిగాణికి రూపాయలు పురాతనపు కొటయగూటివి
కొంగిరి తిరిగివచ్చెను. దీనిని పట్టి దీనిలో కొంగిరికొంగిరి
కొంగిరి విడుదలచెడినది.

పాత చెప్పలనుండి గోరు తయారుచేయుట.

యునైటెడ్ స్టేట్సువారు ప్రతిసంవత్సరమును 5 లక్షల
రూపాయలు విలువగల గుడ్డపేటికలను దిగుమతి చేయుచున్నా
రు. కొద్దికాలము క్రితమువరకును 14 లక్షల టన్నులు బరువు
గల పాత పాదజేయబడుటగాని, కాల్చివేయబడుటగాని జరు
గుచుండెను. కాని యిప్పుడు యీ నాణ్యముండి మగము ప్రాయము
కాగితములను చేయుచిధము కనిపెట్టి సంవత్సరమునకు సుమా
రు 10 లక్షల రూపాయలను సంపాదించు చున్నారు.
పాత చెప్పలనుండి గోరు తయారుచేయబడునని నమ్మ
టకు కష్టముగా నుండును. పనికిరావట్టువంటి పదార్థముల
నుండి పెక్కిని తయారుచేసి, ఇంకను పరిశోధింపబడుట ఆవి
స్కీకి గాఢించి దానిని స్పృశింపగా తయారుచేయుచున్నారు.
మగము సాగనైన తెల్లని రాయిలో చెక్కుబడిన విగ్రహమును
చూచినయెడల అది గంపముపాట్టుతో తయారుచేయబడినదని,
అనుకోలేము. జంతువుల యొక్కరక్తములోనుండి కోడిగుడ్డు
నందలి సానవంటిపదార్థము వచ్చును. ఇట్టిపదార్థములతో నేకపరి
శ్రమలందు ముఖ్యముగా నుండవలెను. మగముసాధారణముగా
వాడుక చేయు బొద్దాములు వస్త్రాలు యిటువంటి పదార్థము
లతో తయారు చేయబడినవియే. మగము సాధారణముగా చూ
చు అటకస్తువులు వస్త్రాలు తినుట కుపయుక్తములు గావట
వంటి మాంసము, చేపలు, పండ్లు మున్నగువానితో తయారు
చేయబడుచున్నవి.
పాత చెప్పలనుండి కొత్తబట్టలు తయారుచేయు పద్ధతి
మిక్కిలి లాభమునకు కలిగించుచున్నది. పాతబట్టలను ముక్క
లుగాకోసి వాటియందున్న పూలునుతీసి తడిపికడగి, కొత్త
రంగుచేసి తిరిగిబట్టలుగా నేయబడును. ఎందుకు నుపయోగించి
పని చిచ్చిచ్చి తోడ్కొనుకొనేకపనులకు పయోగింపబడు
చున్నది. ముఖ్యముగా భూముల కెరువుగా నుపయోగింపబడు
చున్నది. బొమ్మలు, పిల్లలచెప్పలు, వస్త్రరాకస్తువులు కూడను
యీ నిరవయోగ మైనతోడ్క ముట్టులతోనే తయారుగావడు
చున్నది. మరికొందఱు ఆతోడ్క ముక్కలనుండి యిడిముఠ
పయోగింపబడిన కొవ్వలు, గూనెలు వస్త్రాలను నిగివాడుక
చేయుటకు తీయుచున్నారు.

ట్రైటెక్ వైద్యశాలయందు రూపాయ 10 వేలయంది
గా మునులు తీరిన పింఝాసిపాయలుండెరి. వారికి వైద్య
శాలాధికారులు చాల నుపచారములు గావించిరి. సర్వజన
చిహ్నముగ మృతిచెందిన పింఝాసిపాయలను సమాధిచేసిన
స్థలమున చిన్నపత్రము కట్టుటకు ట్రైటెక్ మేజిస్ట్రేటుగారు
ఆజ్ఞాపించిరి. పింఝాచేళ్ళు రాజులపద్ధతి నుండియు లండను
నగరమున నున్న పింఝాప్రతినిధిలవద్ద నుండియు 'సర్వవార్
డో' తిరుసింగుగారికి లేఖలు వచ్చినవి. కట్టబోవు సత్రమును
నయ్యద్రపు తీరమున కట్టవలెనని వారు కోరిరి. ఈసత్రమంతయు
తెల్లని సొగసైన మోక్షులగాయతో కట్టవలెను. ఇది మొదట
జయపూసనందు కట్టబడి, ముక్కయుక్కలుగా ట్రైటెక్కు
తీసికొని పోవలెను.

హంజాబు హి. దూడేశవు సంఘము వారు.

హిందూచేత కక్షక శాసనము అనిబి పెంటు, అరంజీలు,
వాడియా గాల్లవై ప్రయోగించుట ఆక్రమమనియు, శాసనవిరు
ద్ధమైనదనియు నిన్నటి సాయంత్రము లాహోరులో జరిగిన
హిందూచేతపు సంఘసభయందు తీర్మానముజేసిరి. స్వార్థవిగ
హితులను కార్య విక్షితులగు వారియెడల ఈశాసనము
ప్రయోగించి నందలకు సభ్యులందరు తమయనమ్మతిని జూ
పిరి. దేశీయమహాజన సభవారు, మల్లియు సంఘమువారు
కలిసి ఏర్పడి చివర విధానముల ననుసరించి
స్వపరి పాలనమునకై మనము పాటుబడుచుండ
రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వోన్యాయులు కొంతసంది మనవై దండెత్తు
ట చాల హానికరమైన విషయము సానుభూతి లేకుండగ
న యుద్యమమును ఖండించు రాష్ట్రీయ పాలకుల యుపన్యా
సములను మేము ఖండించుచున్నాము. ఈసందర్భమున 'సర్
ఎస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్య'గారు భైరవముగ ప్రకటించిన సంగ
తులన్నటియందు ఈసంఘమువారందఱు ఏకగ్రీవముగ ఏకీభ
వించుట నున్నది. జాగ్రత్తగావారి దౌత్యము అభినందించుచు
న్నాము. తక్షణమే యుర్రులను అణగద్రొక్కుటకు హిందూచేతములను
ప్రతినిధిగావారి భిక్షులు.

ప్రారంభవిద్యార్థివర్ధనీ సంఘము.

తెనాలి తాలూకా

(కార్యదర్శి.)

తెనాలి తాలూకాలో కొన్ని సంఘముల ప్రోత్సాహ
ముచే ప్రారంభవిద్యార్థివర్ధనీ సంఘ మనది ప్రారంభవిద్య
నదితముగ నిర్వహింప 1913 సం॥ జూన్ 6వ తేదీని స్థాపించ
బడెను. తాలూకాలోనున్న 20 సంఘములలో 7 మాత్రమీ
సంఘమునచేరి ఒక్కొక్క సమాజము 5 రూ॥లు చందా నిచ్చున
ట్లుపట్టుబడినది. పాతకాలల సక్రమ నిర్వహణమునకే యిట్టి
సంఘ మేర్పడుపడినది.

ప్రారంభమున చివలూరు గ్రామమున నొక యుపా
ధ్యాయునితో గ్రామస్థుల సహాయమున మొక పాఠశాలస్థాపిం
పబడెను. ఆపాఠశాల పనిని జూచి యనేక గ్రామములనుండి
పాఠశాల స్థాపనకొరకు విజ్ఞాపనలువచ్చెను. కాకతాంతరముల
చే గ్రామములందు కట్టుబాటు లేకుంటే చివలూరు పాఠశాల
కాయద్దాయము సంవత్సరమేయైనది. తననంతయు ఆపాఠ
శాలనే సమీపమునన్న ఆత్మోటలో 'హార్డింజి' పాఠశాలగా
మార్చిరి. తదుపరి ఈపాఠశాల కార్యక్రమమును జూచి పాఠ
శాలల స్థాపనకొరకు అనేకదళభాస్థులు వచ్చెను. జుర్రెపాలెం
గ్రామములో న్యాయపతి ముప్పరాయ పాఠశాల యని మరి
యొకటి స్థాపింపబడినది. ఈరెండు పాఠశాలలలో 250 బాల
బాలికలు చదువుచున్నారు. ఆరుగురుపాఠ్యాయులు గలరు.
ఇక నిద్రక నేర్పాటు చేయవలయును.

ప్రస్తుతము ఈరెండు పాఠశాలలకును సం॥ 1కి 800 రూ॥
పానులు వైగా ఖర్చుగుచున్నది. సర్కారువారిచ్చు గ్రాంట్లు
రెండికి రు॥ 800 రు లోబడియుండును. గ్రామస్థుల సహాయ్య
మునకు ఇతరచందాల మూలమునను లెక్కినసొమ్ము చేర్చవలె
ను. తాలూకాలో విద్యార్థులకును ద్రవ్యవంతులను ఇకను
దీని నభిమానింపలేదు. ఈ కార్యభోము బుహియమొన ను
న్నది. పట్టణోద్యోగములును అంతగ ఆభిమానించుట లేదు.
దీనికి కారణము వారి కేయద్యమము గాగుగ వెళ్ళడికానేను
కావాలి. మేము ప్రతివత్సరము వాడ్కి కొత్తము ఒకపదకే పో
వుమే వ్యయమునకు భయపడి మేము పట్టణము చున్నాము.
తాలూకా వాసులును, పట్టణోద్యోగములను తదితర ధనవంతు
లును ఉద్యమమును ప్రోత్సహించు గాక ఈసంవత్సరము ప్రభు
త్వమువారు ఇచ్చుచున్న గ్రాంట్లు (ఆత్మోట) బహువిధిరము
గా మారువైనది. ఈయన, పిల్లల పోట్ల చేసినవారితో చెలి
యెను. నష్టము మానలేనిదని. అనిమమునను దయచెప్పు గారి
యట్లుకు ఎరుగు చూచుచున్నాము. వారి కనుగ్రహము త్వర
లో పుట్టుకని ప్రార్థించుచున్నాము. ఈవ్యవహారము దిగునగు
యధికార్ణ ప్రాపకము మాకు లేకపోవుమే లోపము. ఇకను వెళ్ళ
గ్గు మాముద్యమమును అభిమానించు చున్నాము. నష్టము వెం
టనే పూడగలదని నమ్ముచున్నాము.

గ్రాండ్ సర్ కోడి గామమున నాయకు గారిగలనగొంగి
ద్రవ్య భార విర్రాతి బొంద నిశ్చయించితిమి. వారు మా
యుద్యమమునకు వచ్చెరువని శాశ్వత సహాయ్యము జేచు
నాహుననుచిరి. వారు కాకినాడవచ్చివచ్చుట మాముద్య
మము వారికి రిజర్వురైతము ద్వారా భావకముచేయు మనియం
తగిన సహాయ్యము చేసెదమనియు వాదనము జేరిరి. అందు
లకు నిరీక్షించుచున్నాము. చారి చేరను మేముక పాఠశాలను
స్థాపింపవలయుననియు కోరుచున్నాము. వారి సహాయుండిన
వెంటనే ప్రచురించెదము. ఇట్టి సంఘములు ప్రతితాలూకాలో
నేన్నటి ప్రారంభవిద్య సభివృద్ధి పొందగాని జేకోన్న విధముగ
నేను.

నాకల రాకపోకలు

కోమ్యూ. జూన్ 20:— 17 వ జూను మామముతో
అంత్యయగు వారమున 600 వక్తవాకలు ఇంటి తేవులయందు
ముగిలముగ ప్రవేశించిరి 531 నాకలు తేవులనుండి వెడలి
వెరి. ఇందులో చాపలపడవలు సముద్రతీరపు పొంగయోడలు
లేక్కలలో జేరలేదు. రెండు పొంగయోడలు 5 తెర చాపలప
వలు యుగిరినవి. 2 పొంగయోడలు అంత్యాయుల. చాపలప
పాపిపోయివెరి.

వెనిజలూరుగారు రాజపరిపాలన సంగీకరించుట.

లండను, జూను 21:— రాజపరిపాలన నే కొందఱు
పద్యులయనని వేరి. ఇవిజలూరుగారు చెప్పిన గానములు.
'జేత' దీనిపాటుకొరకు పట్టుబడినది. అంత్యయముల గానము
ప్రభుత్వము ధోర్మత (దేశీయము).

సంవత్సరాది సంచికా వ్యాసలేఖకులకు విజ్ఞప్తి

మహాశయలారా!

మానవ పూర్ణమగు చిరునామాలు గలవారందరికిని గౌరవాభ్యుదయ మేము సూచికలను పంపినాము. కావున సంచికలంతవరకు అందియుండని వారందరియందు నయచేసి తమ పూర్ణమగు చిరునామాలను పంప ప్రార్థితులు.

వ్యవస్థాపకుడు.

విషయానుక్రమణిక.

రాజకీయ వ్యవస్థ	2
ప్రజాభిప్రాయములు	3
ఆరంభము, వాడియా, ఆనిసెంటు గార్లు నిర్బంధవాదము	4
స్థానికవాదము	5
ప్రధానవ్యాసము	
నిన్నటిసభ	6
సంభ	7
విరోధానుసంగి గ్రామము	
విదేశాంత్రీవాదము	8-9
విసెంటు వ్యవస్థాపకము	10
ఇంగ్లీషు తంత్రీవాదము	11-12
పత్రికా స్వాతంత్ర్యము	18

ఆంధ్రపత్రిక

1917 నవంబరు 22-వ తేదీ

శుక్రవారము

నిన్నటిసభ

విసెంటు, అరంజేలు, వాడియాగార్లు నిర్బంధమును గూర్చి యసమ్మతిని తెలుపుటకు నిన్నటి సాయంత్రము హైకలే మందిరమున గూడిన సభ యతిజప్రదముగ జరిగినదని తెలుపుటకు సంతసించుచున్నారము. సభ జరుగుటచే మదరాసు హాయిలు, మదరాసు ట్రెయ్యిఫ్రిక లూహించిన ప్రమాదము లెవ్వయును జరుగలేదు. మిన్ను విడిగి నింగివై వ్రాలలేదు. న్యాయమునకును, నెమ్మదికిని భంగము వాట్నిలేదు. సభ్యులెల్లరును యాత్మనిగ్రహము నధికముగ జూపిరి. భారతీయులు శాంతస్వభావమును కృష్ణసమయములందుగూడ విడలేదు. నేటి దినము గ్రాంబండ్లు యథాప్రకారముగ నడచుచున్నవి. జనలు తమతమ కార్యములను అనుదినము జతచే నిరూపకముగ నిర్వర్తింపుచున్నారు. జననకు మలయమారుతమును విచుచునే యున్నాడు. మేఘుకు వర్షము నిచ్చుచున్నాడు. ఇటువంటి ప్రకృతియంతయు పూర్ణాభిధౌత్యంబుల కాదుచునే యున్నది. ప్రతి వృక్షసముదాయమునకును వ్యాఘ్రమునుగాంచు పత్రికల జడుపులను వెడచెదవిచ్చి సభ జరుగుట కష్టమగుటకుండిన భారతమువారెంతయు నంద్యులు. ఇక వైదను ప్రత్యక్షులు కొరవడాలి యపోహలను కలిగించుచున్న భూభవమున మెలగుదురుగాక. హైకలే మందిరమున మూడంతస్తులయందును సభ యారంభించుటకు గంటకాలమునకు ముందే జనలచే నిండిపోయెను. అనేకులు స్థలసంకోచముచే వెడలిపోయి యాశాభంగము నొందవలసినవారయిరి. జనజయంబుజూపిన యత్సాహము వర్ణనాతీతము.

సభలో నొక్క చెన్నపురివారేగాక పలుతావుల నుండి యభిమాను లేతెంచిరి. ఆంధ్రదేశమునుండి కొండా వెంకటప్పయ్య కాతా సూర్యనారాయణ రావుగార్లు లేతెంచిరి. దక్షిణకన్నడమునుండి సదా శివభట్టగారును మరొకొందరును సభ నలంకరించిరి. బొంబాయి పునాలనుండి హార్నియర్, కేల్కార్లుగార్లు యొక ననేకు లరుడెంచిరి. చెన్నపురిలో బాధ్యతగల నాయకులందరును సభలోనుండిరి. ఉరకమండలమునుండి ప్రత్యేకముగ మోచర్ల రామచంద్రరావుగారు సభకేతెంచి తమ దేశభక్తిని వెల్లడించిరి. రాజాలమికి చింతియచు పంపిన తంత్రీవార్తలును, యుత్తరములును దేశీయ మహాజనసభ కంపు వార్తలసంఖ్యను మించినవి. చెన్నరాజధానినుండియే గాక హిందూ దేశము పలుతావులనుండియు, తమ యసమ్మతిని తెలుపుచు భారతీయులు వార్తలనందిరి. సభాప్రారంభమునకు బూర్వము బీదలక భాగ్యంతులకయెల్లరును తామపుడు దీసికొనివచ్చిన భనమును కానుకగ సమర్పించి భగ్యతజెందిరి. మేడమిడనుండిన వారుగూడ నోట్లు క్రిందకు విసరివైచిరి. అగ్రాస నాధిపతిగారగు గౌరవనియులు బయ్యూనరసింహేశ్వరశర్మగారిప్రారంభోపన్యాసము భావగర్భితమై, యింపులుగులుకు భాషాప్రావీణ్యముతో దనరారుచున్నది. అభిప్రాయములను స్పష్టముగ శర్మగారు వ్యక్తీకరించిరి. అందు దాదాకము లేదు. పొల్లు మాటలులేవు. అందలి తర్కము నిరుపమానము. పెంట్లాడుప్రభువుగారి యుపన్యాసమును వారంపిన లేఖను ప్రత్యుత్తర మవకాశములేకుండ విమర్శించిరి. వీరి యుపన్యాసము బొంబాయి క్రానికలు పత్రికాధిపతి యగు హార్నియర్గారి పొగడ్డకు పాత్రయ్యెను. హార్నియర్గారు చెప్పవలసిన విషయము అగ్రాసనాధిపతిగారే విమర్శించినందున తాము క్లుప్తముగ ముగించెదమని, యగ్రాసనాధిపతిగారిని జ్ఞాపించిరి. దొరతనమువారి ప్రభుత్వమును నిందించుట ద్రోహమని ప్రజలును పాలకులును యేకాభిప్రాయమైయున్నారని శర్మగారు సెలవిచ్చిరి. అట్టితరీ విసెంటు, అరంజేలు, వాడియాగార్లను న్యాయస్థానమునందు చట్టముననుసరించి విచారించి దోషాకోశణ జేసినచో, ప్రజల కెట్టి యభ్యంతరముండదు. అటులగావింపక శత్రువులపై నుపయోగించ నుద్దేశించిన దేశరక్షక శాసనమును బ్రహ్మాత్మమును బ్రతిఘటించుటపై యుపయోగించుటచే, న్యాయమునకు పేరెన్నిక గన్న బ్రిటిషుసామ్రాజ్యమున వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యమునకు భంగమువాటిల్లినదని శర్మగారియభిప్రాయము. విసెంటుగారు గావించిన ద్రోహమెన్ని? ఇంతవరకును దొరతనమువారు బయటపెట్టలేదు. కాని ప్రజలకు వెలసినంత వరకును దేశీయమహాజన సభలోని యిరు కక్షలవారికిని గల విభేదముల బోగొట్టి సంయుక్తమహాసభ జరుగునటుల జేసినది. హిందూ మహమ్మదీయ సంయోగమునకు తోడ్పడినది. హిందూదేశము నంతయు బ్రిటిషు పరిపాలనమునకు లోబడిన స్వరాజ్యాదర్శము నొసగినది. యుద్ధమునకు నైనికులను పోగుచేసినది. ఈ కార్యములన్నియు రాజద్రోహములయినయెడల, నిజముగ విసెంటుగారు రాజద్రోహియే యని శర్మగారు సెలవిచ్చిరి. కాంగ్రెసు నాయకులు, మహమ్మదీయ నాయకులందరును స్వపరిపాలనమునకై యోగముఖమున యుట్పించుచుండ, విసెంటుగారిని మాత్రము స్వపరిపాలనమునకై బనిచేయుచున్నందులకు శిక్షించుట దురూహ్యమని శర్మగారు నుడివిరి. కాని విసెంటుగారు గావించిన దోషము మాత్రము ప్రస్ఫుటమైనది. అమె యితరులవలె మూడునాళ్లముచ్చటలవరకు సభలతో ద్వేషింపలేదు.

క ప్రతిక్షణమును యాయుధ్యమ సాఫల్యమునకు వినియోగించిన దోష ముమెకాపాదించవచ్చును. ఇక అరంజేలు యప్రతిమానుడగు గురు పూగప్ప దని యందరకు తెలియును. కావున వీరియందు ప్రబల దోషము లెవ్వయును - గాన్నించలేదు. విద్యాధికులందరును హిందూదేశపు భావి పురోభివృద్ధికి స్వపరిపాలన మవసరమని కృతసిద్ధ్యయై యున్నారు. వీరి సంఖ్య యల్పముగాదు. ఎటులయినను స్వపరిపాలనము నొసగుట మదరాసు ప్రభుత్వమువారి హస్తములలో లేదు. ప్రధానమంత్రియగు లాయరు జార్జిగారు హిందూదేశము యుద్ధానంతరము సామ్రాజ్యమున భాగస్వామియగునని వాదనము జేసియున్నారు. అందుచేత వెనుకంజవేయక సక్రమాందోశనము గావించుట ముఖ్యవసరమని శర్మగారియత్సాహముతో ప్రబోధించి సంతసము పురిగొల్పిరి.

ఉపన్యాసములయందెల్ల డాక్టరు నంజుండ రావుగారి యుపన్యాసమే యుపన్యాసము. విసెంటుగారికి ప్రబలముగ ప్రత్యర్థిగనుండి యామె పై యభియోగముల చెప్పి యనేకమాసములు హోరాహోరిగ పోరాడిన నంజుండ రావుగారు యామెకు నిర్బంధమును విధించిన దినమునే తెల్లవారులు నిద్రకూడ జోలేదని జెప్పిన వాక్యములు ప్రతినభ్యుని హృదయమును గరగించెను. నంజుండ రావుగారు బ్రాహ్మణేతర సమస్యనుగూర్చి తమ దృఢాభిప్రాయమును తెలిపి, జప్తినపత్రిక విభేదములగల్పించి గావించుచున్న దేశానర్థకములను ఘంటాకథముగ జూపిరి. నంజుండ రావు గారు బ్రాహ్మణేతరుడగుటచే వారి వాక్యములకు విలువ యెక్కుడయ్యెను. బ్రాహ్మణులను యన్నివిధములకు మించునటుల ప్రయత్నముల గావించవలయునని తమ సంఘమున కుద్బోధము గావించిరి. మాటలతో కాలముగడువక తిరిగి యందరును స్వదేశప్రతిముఖ స్వీకరించి దేశము నుద్ధరింపవలెననియు, తా నీదినముననే స్వరాజ్యసమితిలో జేకదననియు నుడివివాక్యములకు సభ్యుల కరతాళ భంగము మిన్నముట్టెను. గౌరవనీయు లగు బి.వి. నరసింహయ్యగారు సేలము గ్రామమున తామందరము భగవంతుని సాన్నిధ్యమున స్వదేశ దీక్ష వైకొంటిమని సెలవిచ్చిరి. కేశవప్పగారు సాంధికవిషయములలో జప్తిన పత్రికతో నేకీభవించినను, రాజకీయవిషయములలో తా మేమాత్ర మేకీభవింపజాల మనియు, జనులలో విశేష భాగము స్వపరిపాలనము వలదనియు, ఆనిలెసెంటుగారి నిర్బంధము యవసరమనియు సభిప్రాయపడుచున్నారను వ్రాతలన్నియు ససత్వము లనియు విశదీకరించిరి. హార్నియర్గారు యీ నిర్బంధము తమ జాతికంతకును యవమానకరముగ నున్నదనియు, యిందుకై వెంటనే ఇంగ్లండునకు దేశప్రముఖులు వెడలి బ్రిటిషుజాతికి యీ విషయము గూర్చి తెల్పిన న్యాయము గలుగగలదనియు, కాలయాపనము గావించుకొలదిని నష్టము సంభవించుననియు యత్సాహముతో బలికిరి. మహారాజా పత్రికాధిపతి యగు కేల్కార్లుగారు బొంబాయి రాజధాని యంతయు చెన్నపురివారితో కలసి బని జేయుటకు సిద్ధముగ నున్నదనియు, యారాజధానిలోగూడ యిట్టి నిర్బంధము సిద్ధముగ నున్నటుల తెలియుచున్నదనియు నేటి దినమున గనుపఱచిన యుత్సాహముచే యట్టివిపత్తు లొలగవచ్చుననియు జెప్పిరి.

దేశభక్తులగు కొండ వెంకటప్పయ్య పంతులుగారు నుడివినటుల సభలో గావించిన తీర్మానములు శలువుర కాశాభంగములు కలిగించినవి. మొదటి తీర్మానము, యసమ్మతిని తెలుపుచున్నది.

తెండ్రుక తీర్చునము బిసెంటుగాడికొర కేర్పటచిన నిధికి సాయము జేయగోరుచున్నది. మూడవ తీర్మాన మీ తీర్మానములను ఇండియా ప్రభుత్వపు కార్యదర్శిగారికిని, రాజప్రతినిధి గారికిని, మదరాసు ప్రభుత్వము వారికిని పంపుటకు గోరుచున్నది. కాని యీ విషయస్థితిలో ప్రజలకర్తవ్య మెద్దియో, స్వయంసహాయమున ప్రజలచరించదగిన కార్య మెద్దియో చక్కగ చర్చించి తీర్మానించవలసిన భారము సభకులపైనుండెను. సభయన్ననో రాజధాని పత్తనమున జరిగినది. సభకులన్ననో ఘన తావులనుండి యరుదెంచి యుండిరి. సభ ప్రముఖులచే నిండియుండెను. ప్రజల కర్తవ్యమును జర్పించుట కింతకన్నను మంచిసమయము దొరకుట దుర్లభము. అట్టితరి రాజకీయాంధోళన మున్ను దేలీరున పరిణామమును జెడవలేనో, స్వరాజ్యమును త్వరలో సంపాదించుటకు ప్రజలు పాలకులతో తమ మొఱులను విన్నవించు ధైమిక పద్ధతి నవలంబించుటతో తృప్తిజెందుట యుత్తమమో, లేక స్వరాజ్యమునకు ప్రజలన్నియు ప్రభుత్వమువారి మానసమునకు దోచుటలు జేసి, స్వరాజ్యము త్వరలో బొందుట యుత్తమమో యీ విషయము చర్చ గావించలేదు. ఈ యవకాశమును దీసికొని స్వదేశీనతయను బూతులను జాతీయ విద్యను జేయు దెబ్బలకు వ్యాపి న జేయుటకును కార్యపాధనములరసి తీర్చుచు లేదు. ఇందుచే నాకూర్పక యున్నంత కార్యభారత మన ప్రజలలో గాన్నికదని స్పష్టమైనది. అందునను చెప్పురి కార్యభారమును నిర్వహించుటలో నెనుక జవేముచునే యుండును. యిందు లీలోపము నె తత్వము గమనించి కార్యదీక్షను గయికొనిన నంత శ్రేయోదాయకము, సక్.యన్. సుబ్రమణ్యయ్యగారు గారిని గూర్చి చెప్పక మరగింప జాలము. వీరు చెన్న రాజధానికి భీష్ములనంటివాడు. దొరతనమువారి కొలువున యున్నతో ద్యోగముల వహించి, యువకార వేతనము బొందుచు వృద్ధాశ్రయదళలో దేశముకొరకై తమ సర్వస్వమును ధారపోయ సిద్ధముగ నున్న మహామహానుభావారియొక్క రాజధానిని గూర్చి శంకించుట కేరీకిం సాధ్యముగాదు. వారు బాధ్యతగల నాయకులు గారని నుడువసాహసింపు జ్ఞానవంతుడుండడు. ఇట్టి భారతదేశ పితామహులు నిన్నటి సభ నలంకరించగనే సభలోగలిగిన కోలాహలము వర్ణించు తరముగాదు. మహాయోధునివలె గుండు నిలువబడి యగ్రసాధికతి నెన్నిక నుపపాదించెడు. సభనుండి వెడలునపుడుగూడ భారతభూమికి స్వపరిపాలనము త్వరలో జేకూరుటకు ప్రబలమగు యత్నముల జేయవలయునను సందేశమును బోధించిరి. ఇట్టి సుపుత్రుని గన్న భారతమాత కన్న ధన్యురాలెవరు? భాతభూమి స్వపరిపాలనమును సంపాదించుట కనేక సుబ్రమణ్యయ్యులు దేశమందంతయు నుద్బవించవలెను. నేటి దినమున వెడలిన మదరాసు ప్రైముకత్రికలో, సభ శాంతినివీడక చక్కగజరిగిన దనియు, యువన్యాయకులు అమితోత్సాహము జూపినయు వ్రాయబడినది. ఈపత్రిక యిప్పుడైనను తనయబోహాలు దుర్భులు లని దెలిసికొనుట సంతసము. ఈ పత్రికలో “వ్యాస” యను వారిచే వ్రాయబడిన వ్యాసముగో దేశరక్షకశాసనము యిట్టి సందర్భములలో ప్రయోగించుట తగదనూదించబడినది. ప్రజాభిప్రాయము బాగుగ వ్యక్తమైనది. మే మిదివరకు వ్రాసియున్న సభలలోను తీర్మానములలోను తృప్తిజెందుకాలము గతించినది. వెంటనే కార్యదీక్ష కైకొని ముందంజ వేయవలెను. దొరతనమువారికి మన యభిప్రాయమును బాగుగ

చెలిపి, వారికి గల ముఖ్యప్రాయములను మార్చవలెను. స్వదేశోద్యమమును కొనసాగించవలెను. ఆత్మగౌరవమును నిలిపికొనవలెను. న్యాయ మెప్పుడును వర్ధిల్లును. కష్టములు దూదిపింజలవలె యెగిరి పోవును. అప్పుడే పాలకపాలితల యన్యోన్యమైతి యేర్పడి, కరిపాలనము జాతీయస్వపరిపాలనముగ మారును.

సంధి

రుష్యాలో జరిగిన పరివర్తనము నాధారము జూడికొని జర్మనులు సంధికొరకై యత్నముల గావించసాగిరి. రుష్యను సాఫీకులలోని యతివాదులు స్వాతంత్ర్యవాంఛలచే యుక్తాయుక్తముల మఱచి సంగ్రామమునకు విముఖులజూపిరి. ఈ తరుణమున జర్మనులు సాధి జేసికొనుటకై రుష్యనులను పురిగొల్పిరి. కాని జర్మనులయత్నములు తుట్టుతుదకు నిష్ఫలములుగుచున్నటులు వార్తలలో గాన్పించుచున్నది. స్వీట్జర్లాండు వాసి యగు హా. మెకోగారిద్వారా చేసిన సాధికరయత్నములు విఫలములయ్యెను. జర్మనులసాధికరయత్నములు గూర్చి నూతనమృత్యుకు బారయ్యునారు నాడను నగరమున కివ్వాట్టును దిరమున మొసగిన యువన్యాయము సత్యమును తేటతెలుపుచున్నది. శ్రేష్ఠదేశములు సంగ్రామముకడ విముఖుల జూపుచున్నవి. ఆకారపద్ధాముల కరువధి కలుగి నున్నది. జనప్రతినిధులమీదుగ కలిగినది. వరుసమగి నానాటికి తల్లునున్నది. ప్రపంచమున దిక్కు యెన్ని గాష్ట్రములందు జర్మనీ తన కమాతృమూలచే శత్రువులుగా జేసికొనినది వలన రాజ్యములన్నిటిని బోగొట్టికొనినది. వర్తక మారూపు మాసి నది. ఇట్టి స్థితిలో యుద్ధము నెంతత్వరలో నాపివైచిన జర్మనీ కంతలాభకరము. అందుచేత రుష్యాను, తిలస్ దేశములను పుగొల్పి స్థాకులము సాధిసభ గావించుటకై జర్మనీ ప్రబలయత్నముల జేయుచున్నది. జర్మనీకి యుద్ధమునకు పూర్వపుష్టి పచ్చిన చాలును. కాని మిత్రమండలవారి కిది చాల నష్టదాయకము. జెర్మియము, సర్వియా, ఫ్రాన్సు, రుమేనియా దేశములు జర్మను లాక్రమించినంతవరకు విశేషమగు నాశనమును బొందినవి. సుందరమగు కట్టడములు భూస్థాపితములైనవి. దేశాలయములు రూపులేకుండ నాశనము గావించబడినవి. మిత్రమండలివారి వర్తకనామలు సముద్ర గతము లయి వి. నిరపరాధులగు పురుషులు, స్త్రీలు, పసిపిల్లలు సముద్రగతులైరి. కొందరు జర్మను బాంబులచే నిహతులైరి. ఈస్వప్నమతయు మిత్రమండలివారు భరించవలసినదేనా? మూడు వర్షములు ధన ప్రాణనష్టముల సరకుజేయక వడిన శ్రమయంతయు వ్యర్థము కావలసినదేనా? జర్మనీకి తగు గుణపాతము నేర్పక, పూర్వకృతిలోనే యుంచిన యెడల, తిరిగి కొడి వత్సరములలో యుద్ధ పరికిరములను గూర్చుకొని యింతకన్నను ఘోరయుద్ధము గావించుట నిశ్చయము. అట్టి యాదవ నివారించుట మిత్రమండలివారికి పరమ ధర్మము. ఇంతయిగాక బారన్సుగారు చెప్పినటుల, జర్మనీ తన యేజెంట్లరు బంపి మిత్రమండలిలో భేదాభిప్రాయముల గలిగించుటకు యత్నించుచున్నది గాని, యింతవరకును తాను గోరు సంధి మరతులను బహిరంగముగ జెప్పలేదు. మిత్రమండలివారిచే ముందు జెప్పించజూచుచున్నది. ఇందులోనే మిత్రమండలివారి కపాయము గలదు. ప్రపంచమంతయు యుద్ధముతో విసిగియున్న సమయము జూచుకొని జర్మనీ సంధియత్నముల జేయు

చున్నది. కావున మిత్రమండలి సంస్థానమును విజయానంతరమువరకు కొనసాగించవలెను. నిరంకుశమునకును, స్వాతంత్ర్యమునకును విషయము గలియుట యసాధ్యమని బారన్సుగారు నుడువుచున్నారు. ఈ సంగ్రామమున స్వాతంత్ర్యపక్షము గెలుపొందవలెను. మధ్యలోనే సంధి జేసికొనినచో సంగ్రామోద్దేశము విఫలమై ప్రపంచము దుఃఖ బహుళమగును. అందుచే బారన్సుగారి యువన్యాయము యీ సమయమున కనుకూలముగ నున్నది. మిత్రమండలి పక్షమువారు బారన్సు నుడిచిన సత్యమును గ్రహించెవరని విశ్వసించుచున్నాము.

దృష్టాంతము

నిగ్బాధ పద్ధతులచే కలవర మెక్కుడగుచున్నది. సంయుక్త రాష్ట్రములలోని మోతీలాలు నైహూ, డాక్టరు లెక్ బహదూరు సప్రూ మొదలగు నాయకులు దేశంక్షకై న్యాయ విద్యాధికులు జేసుటకు ప్రోత్సాహమునకు కై యీ కల 28 వ తేదిన సభ జేయు ముఖ్యముగా, దొరతనమువారి పూర్వపు యత్నములచే నానూకార్యమును సానివేరతి గది ప్రకటింపిరి. నానూరు ప్రముఖుల బహుమతి, ప్రోత్సాహములను మొక నాయకుని గౌరవనీయ సభ్యునియగు కదవుకు గాతీనామా యెరిగి యాస్తి గౌరవమును నిలిపివేయవలయునని ప్రాముఖ్యముగా, ఇందు బట్టి మిత్రమండలి సంధి భావములను సానివేరతి గది ప్రకటింపిరి. మోతీలాలు బహుమతి యిచ్చిరి. ఇట్టి సభ సభ కేతెచు గొంతు విని సభ్యులగు మోచర్ల రామచంద్రరావు ఆరు చక్రవర్తిగారు, బి.వి. నరసింహయ్యగారు, సదావధియుగార్లు తమ యసమృత్తిని పూర్తికై చెలిపిరి. ఇట్టి యశాంతి దేశమందు మెంపొందుట వాడిగాదు. దొరతనమువారు సామోపాయముల నరసి. ప్రజల వాంఛలను ఫలవంతముగ జేసి, ప్రజలృతిజ్ఞతకు పాత్రులగుట ధర్మము. ఇట్టి తరుణమునందే రాజనీతి నుపయోగించవలసిన యవసరము గలదు. సమయముకు తగినటుల తమ యాదార్య బుద్ధిని జూప దొరతనమువారిని ప్రార్థించుచున్నాము.

కడదిన ఆదివారమునాడు ఉదయము 9 గంటలకు కలకత్తాలో లెట్లాల్లి పిధియందుండి మూడవప్పు మేడమిద నొక పిడుగు పడెను. 2 అత్తులు మృతిచెందినగాని ఇంక యిండు కాపురమున్నవారి కేమియు నష్టముకలుగలేదు.

ఆయుధ సాగులయ 12 గురు యువకులు బంది పోటు నేయవలెనని ఆలోచించుచుండ హోరాసి. ని.డి. వారు వారిలో 6 గురు దొంగలను పట్టుకొనిగిరి. మిగిలా 6 గురును దగ్గరగానున్న అడవిలోనికి బాంబులను వేరిక తేను.

గతమంగళవారము ఆమావాస్యపౌర్ణమి గనుక తిరుచు నాపల్లి క్షేత్రవారి మేజిస్ట్రేటుగారైన పశునిమాండ్ పిళ్ళగారు ఉదయము 8 గంటలకు కచేరీకి బోయి ఆచ్చట పనిముడు స్వాగ్రోగముచే ఆకస్మాత్తుగా కలగవచ్చు మొదినాని తెలియుచున్నది.

బొంబాయిలో నారాగుణ గోపాల్ అను నతని భార్య పుట్టినింటికి బోగోరెను. తనకు నేతనము వచ్చునకును ఆగవలెనని భర్త చెప్పి కచేరీకిపోయెను. ఆయన భార్యపూము 1 గంటకు కచేరీనుండి యింటికి బోవునపుటికి ఆమె గదిలో ఉరిపోసికొని చనిపోయి యుండెను.

మాదివానెదమహమ్మద్ పి. రాబుగోపాలాచారి సి. ఐ. ఇ. గారు చెన్న పుత్తిక గడదిన పుక్తవారముగోజాడ ఉదక వంతలము నుండినచ్చి ఆనాటి మధ్యాహ్న మే 3.0. సుబ్రహ్మణ్య అశ్వయగంతో కలసి హోమములునున్నప్పుడు వాల నేపు మాటాడిరి. రాగోపాలాచారిగారు తిరిగి హోమవాసము నాడు ఉదకమంతలమునకు గోయిరి.

విరోధామహాసంగమము

రష్యా తాత్కాలిక ప్రభుత్వము - ప్రత్యేక సంధిని కోరకుండుట

డా. రైను గారి ప్రకటనము.

పెట్రోగ్రాదునందు సాయుధ రాజద్రోహులకు కారాగృహవాసము

మిత్రమండలి సమావేశము

క్రూరకర్మలగు ప్రముఖులు-అంగ్ల యుద్ధనౌక అల్లరుల నడచుట

(రైతులు ఏజన్సీ.)

ఇంగ్లండు

బొల్షెవిక్ల గారి సన్మానము.

లండను, జూన్ 20:— బొల్షెవిక్ల గారి సన్మానము అందెను పార్లమెంటు ఆసోసియేషను వారు ఆస్పిర్మెంట్ ను సోషలియని యాజమాన్యము క్రింద సమావేశమైన సభయందు గంభీరత్వానా పూరితోపన్యాసము గావించిరి. బ్రిటిషువారి సంక్షేమమున కమెరికాలో జేసిన గౌరవము కేవల లాంఛన మాత్రముగాక వ్యాపక పూర్వకమైనది. ప్రపంచ స్వేచ్ఛకొరకందలు జేయవలయు సమానకృత్యమును గూర్చి యొక్క మారుగ నప్పటికప్పుడే వారుజూపిన యుత్సాహ మపరిమితము. “ఈసంక్షేమము ఆంతర్జాతీయ సంబంధముల దృఢపరచు చారి త్రాత్మకాకాంక్షలతో నెంతయు ప్రధానమైనదిగ నేను భావించును. మిత్రమండలివారి పద్ధతితో గంభీర వైతికాధ్యాత్మికతల ఒకంబడికను విశదపరచుట కీసంక్షేమాలమున నొసగబడిన సమయము నమెరికనుజాతి విశేష గౌరవముతో పాడరించెను. అదియే సంక్షేమమునకు ముఖ్యమైనది. దాని మహాఫలితాధ్యక్షు మిలో నతిదీర్ఘ వాని జీవనకాలాంతమువరకు సహితము నిలచి యుండును. వాని కర్మించుట చుట్టభము. ఈసంగ్రామమున ఆంగ్లో అమెరికను కలయిక, ఒకరినల నొకరు లాభము నొందు టవిడ గాక యుద్ధములయందును గల వైతిక భావములవిడ ను అదృశ్యములవిడను ఆధారపడియున్నది. మనమేయాదృశ్యముల కొరకు దిబ్బరాలనుచున్నారమో ఆయాదృశ్యముల బొందవరకును సంయుక్తరాష్ట్రములు మనల నెన్నడును విడువజాలవు. ఒకమారు కార్యమారంభించిన పిదప నమెరికను లాకార్యమును తుదముట్టజూచిది వినువరకుదానికంటె నేరొక దానియందు నాకెక్కుడు నమ్మకము లేదు. మానవదక్షువులకును, మానవమార్గశస్త్రజ్ఞులకును, గోచరమైనంతవరకును, అంతర్జాతీయ వాగిరికాభివృద్ధి వైఖరియంతయు నాధారపడి యున్న అవలంబమును ససాకల్యముగ నెఱవేర్చుట కొంత కష్టమునైన నొక్క మనమెట్లు తగ్గింపజాలమో వారును అట్లనే తీరగర్హింపజాలరు.”

జర్మనీ సంధి తుల్యములు.

లండను, జూన్ 21:—లండను నగరమున కన్నాటు మండలములో సమావేశమైన గభయందు యుద్ధమంత్రాంగసభలో సభ్యులుగా నున్న బొల్షెవిక్ల గారు తమ మాతనవదని స్వీకరణాంతర ప్రభుత్వాపన్యాసమున నిట్లు చెప్పిరి. ఈ యరి యుద్ధమున నతిప్రాముఖ్యమయ్యెను. మిత్రమండలివారి వైతికమును, వారుజూపిన పలువిధములగు బాధల సెందుచున్నారనుట వాస్తవము. కాని శత్రువులంతకంటె నత్యధికముగ బాధపడుచున్నారు. వారి నష్టము లత్యధికము. వారి స్థితిమిక్కుడు బాధకరము. తీవ్రమైన పోరుచున్న ఆహార పదార్థముల పై వారాధారపడవలసి యున్నారు. స్త్రీకు సహాయమున ననేకరథల సమావేశము చేయప్రయత్నించుటకును, యుద్ధంలో జర్మను ఏజెంట్ల విశేషముగ ప్రవేశ పెట్టుటకును, ప్రజలకు పాలితులకును అంతఃకలహముల కేరెంచుటకును జర్మను దోతనమువారు చేయుప్రయత్నములకు వారిరుఘిస్థితికి కారణము. జర్మను సాంఘిక వాదులును, బాహ్యవైతికా నిర్వాహకులును యుద్ధసమస్యలను గూర్చియు, జరుగబోవు సంధిరాయ భావములను గూర్చియు విశేషముగ బ్రయత్నించినను జర్మను దోతనమువారు మాత్రమే సఫలమై జరిగినదానిని, సంధిని అంగీకరింపజేయుదును, చూచి దారులు కాకుండు

తెస్లియనుకొనుచున్నారు. ఇదియు ప్రస్తుతస్థితికి యధార్థమగు బాధ. ప్రపంచమంతటి కళాంతికరమగు యుద్ధముతో జర్మనీ యాడుకొనుచున్నది. ఇప్పుడు జర్మనీతో సంధిజేసికొనిన పూర్వస్థితిని దేశములన్నియు నుండునట్లేర్పాటు జేసికొనుటయే బ్రహ్మాండము. అందుచే నాప్రయత్న మసాధ్యము. ప్రావిజనులు గన్న పెంట్లు వారికంపు సంక్షేమములో గతవారమునందు విల్సను గారిట్లు పలికిరి. “యుద్ధపూర్వపుస్థితియట్లుండబట్టియే యీ యంకిర యుద్ధముట్లు సంభవించెను. ఇకవిడ నైన నిటుల తటస్థింపకుండ జేయవలచితిమే యుద్ధపూర్వపుస్థితిల పూర్వముగ మార్చి నేనుబడవలయును.” ఈయంశమునే బొల్షెవిక్ల గారు గూడ సెప్పిచొక్కె వక్కాణించుచున్నారు. ఈ యంశమే తన దేశీయులకును, తనతోపాటుపడువారలకునుబాగుగ నాటవలయును. యుద్ధమునకు పూర్వము అన్నిజాతుల వారును ప్రజా స్వాతంత్ర్యములముల నన్ని వైపుల ప్రసరించుటలో తమ యావచ్చుకొని వినియోగించుచుండగా జర్మనులు తమ యధికారములను తమ దేశములందు భాగుగ వ్యాపింపజేయుటయే గాక పరదేశములందును గూడ వ్యాపింపజేయు నిశ్చయముతో ప్రబల ప్రయత్నముల జేయుచుండిరి. ప్రతిజాతీయు తన యిష్టానుసారము స్వాతంత్ర్య జీవనమును జీవించవలెనను నూత్రము కొరకే మన మింతసోరాడు చున్నారము. తమ యిష్టానుసారముగ నన్ని జాతులు జీవింపవలెనని జర్మనీ పక్షమువారు కోరుచున్నారు. పిమ్మట సామ్రాజ్య సాంఘికాంతరంగిక సంస్కరణములగూర్చి మార్క్సాదువా రిటుల బలికిరి. “స్వాతంత్ర్యము కాపాడుటయే మనకోరిక. మోటువాని నుండి విముక్తిజేంచుటయు వానిధరించుభారమును గూడతొలగింపుటయు మనపనిగ నున్నది. ప్రతిదేశమును, ముఖ్యముగ జర్మనీయును ఆకోరికను సఫలీకృతము జేసికొనవలయును.” పిమ్మట వారు మిత్రమండలివారి, చిన్నవారు, పెద్దవారు అందరినిగూడ ప్రశంసించిరి. యుద్ధములు తమపరిపాలక సహాయమునకు వత్తునని వారు పూర్వముగ విశ్వసించు చున్నారు. పరాసువారి స్వాతంత్ర్యేచ్ఛను పొగడుచు, “వారుచేయుచున్న యుద్ధమున వారికి పరాజయము గలుగజాలదు, గలుగదు. ఒకవేళ కలిగినేని ప్రపంచమున మరీ ధర్మమునకు జయము లేదనయే చెప్పవలయును. ఈయుద్ధము నిష్పక్షే కొనసాగింపవలయును. ఇందు మధ్య నాపివేయుటకు వీలులేదు. ప్రజాపరిపాలనమునకు ప్రభు పరిపాలనకును సంధి తుగర నేరదు. ఇప్పుడు మనము జయమొంద నేరమేరి పిదప దానిజయించుట కొరకు సునిధులగు నిమిత్తము జరుగు సంధియే సంధింపగలదు గాని చిగకాల సంధి వాటిల్లు నేరదు. దీని మన సంతతి వారికి విడచిపెట్టుట కంటె లెప్పుడు మనమే నిర్వహించుట మంచిదని నాయభిప్రాయము. మన తరువాతవారు తనయందు నివసించుటకు పుణిది య్హమైన దేని ఇప్పుడు జయముకలిగి తీవలయును.”

శ్రీలకు వోల్లస్వాతంత్ర్య మిచ్చుట.

లండను, జూన్ 21:—నేటి ప్రజలమందెములో 291 కోట్లు శ్రీస్వాతంత్ర్యపరముగను, 25 కోట్ల లేకముగను వచ్చెను. అందు మొదటివారు శ్రీలకు వయోనిర్ధారణ మావశ్యక మనిరి. పైనివలయుక్తయు, నాచికులయొక్కయు వోల్లస్వాతంత్ర్యమును గూర్చి తయారుజేయుబడిన ఎల్లెక్షలు బిల్లులో దొరతనమువారుచేసిన యనేకనవరణలు సభవారిచేనంగీకృతములయ్యెను. రణంగమునందలి ప్రతిపైరికుడును నాచికుడును, తన గృహమునకుబడులు వోల్లసీయవచ్చును ఆరమాసములకు

తక్కువకాకుండ సత్య ప్రదేశమున నివసించినను వాని కీస్వాతంత్ర్యము చెల్లుచున్నదని దొరతనము వారుపపాదించినని శత్రుగారు తెలియజేయుచున్నారు. ఇచ్చట నారుమాసముల కెక్కుడుకాలమునుండి నివసించుచున్న వలనదేశీయులు వోల్లసీయకుటకు స్వాతంత్ర్యము గలిగియున్నారు.

ఫ్రాన్సు

జర్మనుల దారుణయుద్ధము.

గతరాత్రి పరాసువారిట్లు ప్రకటించిరి:—నేటిమధ్యాహ్నమందు ప్రకటింపబడిన ముట్టమల యనంతరము జర్మనులసంఖ్యాకములగు వైద్యములతో ఒక కిలోమీటరువరకు వ్యాపించియున్న మాస్కోములను ముట్టడించిరి. బాక్స్యెలకొకు తూర్పుభాగమందున్న మొదటికందకముల పంక్తిలో కొంతవరకు చొరబడిరి. రోజెరి ఫారముకు ప్రాగ్నిక్కున నున్న మాపంపులలోనున్న ముఖ్యస్థానమును ముట్టడించిరి. కాని విఫలమైరి. హర్టిబ్రెసు, చిప్రాక్సు మధ్యను, వెడ్డను రంగమున వాచరువల్లికా మోరెట్టును ప్రదేశములందును ఇరువైద్యముల వారును ఖిరంగులతో ద్వంద్వ యుద్ధము జేయుచుండిరి.

మందుగనుల విధ్వంసనిని ముంచివేయుట.

ఫ్రాన్సు, జూన్ 19:— మందుగనుల నశింపజేసెడి యొడ బిస్కె సముద్రములో నొకగనికి తగిలి మునిగిపోయెను. అందువలన 7 గురు మనష్యులు హతులైరి. స్పెయినుతీరమునకు కొంత దివ్యున నొకస్టీమరు రొక జగంతగ్రామితో తలపడి దాని ముంచివేసెను.

ఆంగ్లేయుల విమానదాడి.

లండన్, జూన్ 21:— పరాసువారి తూర్పు వైద్యములకుండి ఇట్లు ప్రకటింపబడినది.—పెట్రీయో కుత్తరభాగమందున్న ప్లూమాలోయలోనున్న శత్రుస్థానములపై ఆంగ్లేయ వైమానికులు జయవంతముగ దాడినల్పిరి. ముందుగా చుట్టు ప్రక్కలను, సెర్వావంపులోను, మెన్వాస్టరు కుత్తరముఖమందును శత్రుస్థానములు కొంచెము తీవ్రముగ పోరబొడంగెను.

రుష్యా

పెట్రోగ్రాదులో సాయుధులగు ఆరాజకులు.

పెట్రోగ్రాదు జూన్ 21:—పెట్రోగ్రాదులో జనసమగ్రుడు ప్రదేశమందు 50 మంది ఆరాజకులు రిమరఖిరంగులతో బండ్లమీద ప్రవేశించిరి. వీరినందరిని 2 కోసకుగ్ల పటాలములు ముట్టడించి మరఖిరంగులను స్వాధీనము జేసికొని వీరి చెఱకాలముం దుంచెను.

రషియా రంగము నిశ్శబ్దముగ నుండుట

పెట్రోగ్రాదు, జూన్ 21:— రషియా రంగమంతయు నిశ్శబ్దముగ నున్నదని మిత్రమండలివారి రసినదానికి ప్రత్యుత్తర సందర్భమున విదేశాంగమంత్రి యగు ఎం. తెరెటో శ్చేంకోగారిట్లు నుడివిరి:— మిత్రమండలివారు రషియుల కష్టములను చక్కగ గ్రహించిరి. రషియుల కట్టి ఒత్తుకు కలుగజేయకుండగ వైద్యమును ప్రజాప్రభుత్వపు టెర్పాటులు నిశ్చయమగువరకు జేచి యుండెదమని మిత్రమండలివారు తెలియజేసిరి. మిత్రమండలివారి సభాసమావేశము నిమిత్తము సన్నాహములు జరుగుచున్నవి. ఆమెరికా రాయబారులకును తమకును పరస్పర విశ్వాససమ్యక్ములు గలవని తెలియజేసెను. ఈ రాయబారులలో జేసిన వైనికకర్తమువారు రణముఖమున కేగిరి.

రషియును వైద్యములు.

లండన్, జూన్ 21:—సర్ విలియం రాబర్టుసన్ గారంపిన యభినందనములకు జనలు బ్రూసిలాసు గారిట్లు ప్రత్యుత్తర మొసంగిరి. స్వేచ్ఛాన్యత్రిగల రషియా వైరికులు ఆత్మగౌరవము నెఱిగినవారగుటచే తమ విద్యుత్ కర్తవ్యములను ఎల్లడును మరచజాలరు.

విదేశములపట్ల రషియా తాత్కాలికపు ప్రభుత్వమువారి భావము

స్విస్సా జూన్ 21:— కార్మిక వైనిక ప్రతినిధుల దేశీయ మహాజనసభయందు తాత్కాలికపు ప్రభుత్వమువారిట్లు ప్రకటించిరి.—రషియా వారు విశ్వకాంతి నిమిత్తము ప్రయత్నించినవో జర్మనులతో రషియులు ప్రత్యేక సంధి జేసికొనవలయును. అట్లు సమకూడినవో పరిరక్షనము నిష్కలమగును. అంతర్జాతీయ ప్రజాప్రభుత్వమునకు భంగము కలుగును.

గ్రీసు

రాజపక్షమువారి అందోళనమును

బ్రిటిషు యుద్ధనౌక చట్టము.

లండన్ జూన్ 20:— వోలు దగ్గర నున్న రాజపక్షమువారి ప్రదేశములో మిత్రముండలివారు ప్రదేశించక పూర్వము ఆంగ్లయుద్ధనౌక అల్లరిలేకుండగ మూడురోజుల వరకు కాపాడబడెను. దీనికంతయు కారణము నౌకాదళ సామగ్రియు తప్ప వేరొందుగాదు. సారాయి దుకాణములందు రాజపక్షమువారు త్రొక్కి గంభీరోపన్యాసములు చేయడం గిరి. సముద్రము ముందుభాగమున గుంపులు గుంపులుగ గూడి రోజులూ చేయసాగిరి. మిత్రముండలివారిని వెనిజలను పాక్షికులను తట్టుచుండిరి. యుద్ధనౌక రాత్రికాలముందు ప్రవేశించి అన్వేషకజ్యోతిచే ఈ మండలమును గుర్తించి ఈ గంభీరోపన్యాసములను పారితోష్యము చేసెను. మరల ఎట్టి సభలను జేయుటకు వీలులేకుండగ నుండు రిని చెల్లాచెదురగ జేసెను. ఆ జన సమూహములో అన్వేషక జ్యోతిని జలము మొగములపై మునుపట్టు కొట్టుకొని ఆకస్మికముగ ఆపుడపుడు ప్రయోగించుచు చాకన్న భీతిలేని వారికికూడ ఆధిక భయోద్రేకమును కలుగజేయుచుండెను. తదనంతరము సెయ్యదిగి ఎట్టి యల్లరులు లేకుండగ అన్వేషకజ్యోతితో నలుమూలల పరీక్షించి అందోళనమును చల్లార్చెను.

గ్రీసుదేశీయులకు ఐకమత్యమును కలుగజేయుట

లండన్, జూన్ 21:— ఏభయ్యుండి తంతివార్త లిట్లు తెల్పుచున్నది:— ఐకమత్యము సొందిన గ్రీసుదేశమునందు క్రొత్త ఏర్పాటులను జేయుటకు ప్రభుత్వమువారు ఒక ఉప సంఘము, నేతృవరులకు వీర్యమిచ్చిరి. ఈ సంఘమునకు నల్లరు సభ్యులుందురు. అంగులో యిద్దరు వెనిజలను పాక్షికులు గూడ నుందురు. తమ పినతండ్రిగారి గ్రామములో నున్న గృహములో వసించుటకు అలవాటుదా రాజుగారు నిశ్చయించుకొనిరి. ప్రస్తుత స్థితిమంతయు జాతీయ సభవారి ఆధిప్తాయము లేకువరకు తాత్కాలికముగ నుండునని తెలియుచున్నది.

ల్యూగానాలో కాక్స్టాక్ టైను రాజుగారు.

ల్యూగానాలో కాక్స్టాక్ టైను రాజుగారు ప్రవేశించి నపుడు అచటి ప్రజలందరూ వీరిని హేళనజేయు నాగింపించిరి. సరస్సు ముందున్న బసవమ్మలలో నుండిపోవు సయమున రాజుగారి రెంతయో భీతిచిత్తుడై సమీపముననున్న అన్నవిక్రయశాలలో దూర మరుగుకొచ్చి సారాయి దుకాణములో ఇంటికిపోవు మార్గమున కాక్స్టాక్ టైను రాజుగారు తలదాచుకొనవలసివచ్చెను. కొంతదశక పోలీసువారిని కాక్స్టాక్ టైను రాజు గారిని ఆయన అన్న విక్రయశాలకు గొంపోయిరి.

అమెరికా రాయబారులు ప్రవేశించుట.

సియో జూన్ 21:— అమెరికా రాయబారులతో సెనటరు దూటుగారు వెట్రోగ్రాడులో ప్రవేశించిరి.

మొసపోలేమియా

మొసపోలేమియా యుద్ధము.

మొసపోలేమియా జూన్ 13:— జూన్ 5 వ తేదీని ప్రకటించిన విషయములకంటె ఇంతవరకు తెలియజేయదగిన విశేషము లేదు. అన్నిరంగములందు నిశ్శబ్దముగ నున్నది. 19.6 గం||లో వ్యాధిగ్రస్తులైన వారి సంఖ్య 5000. ఈ సంవత్సరము మే నెలవారకు మాటికి 5585 మృతి తగ్గినది.

మనరలో ఎస్. వి. గోవింద అయ్యరు అను గొప్ప సాహుకారు పీఠాల్లో రంగునకు బదులుగా నుట్టిముద్దలను వెట్టి మోసుచునే బహిరంగముగా వేలములో నమ్మినేసెను. వేలము జరుగుచుంటే మొదట తీసుకొనిన పీఠాన్ని పగల గొట్టి చూపెను. అంగు నిరపయోగమైన నున్నే గారి రంగు కానబడలేదు. ఈనూటిగా ఇ.కొ.శ. 5 గురుతమ పీఠాయిలను గూడ మూత తీసి చూచిరి. వాని నందుగూడ నున్నే కనబడెను. సాహుకారువై శేషు చేయబడినది. ముగిసినపుడు మొదట్లో వారు వారికి 1000 రూపాయలు జరిమానాను 18 మ సముల కడివేళ్లు విడిచిరి.

సింలా

రాజప్రతినిధిగారికి వచ్చిన యుద్ధతంతివార్త.

సియో జూన్ 21:— ఇండియా కార్యాదర్శిగారు 19 వ తేదీని రాజప్రతినిధిగారికి వచ్చిన యుద్ధతంతివార్త:— మెయ్యెన్ను అర్రాసు రెండు గొప్ప యుద్ధరంగము లందు ఆంగ్లేయులు కొన్ని ప్రదేశములను వశీకరణము జేసికొనిరి. వార్తావినీశుండి వ్యాపించు జర్మనుల ముందు కందకముల నిపుడు బ్రిటిషువారు ఆక్రమించుకొనిరి. వార్తావినీశుండి క్షిణజిత్తుకును 7 మైళ్లదూరము. ఈ రణరంగముందు 500 నండి 2000 గజములవరకు ముందుకుసాగిరి. బుల్లీకోట్టుకువాయ వ్యూహమును హిందెనుబద్ధగారి పంక్తిని కొంతవరకు ఆంగ్లేయులు మట్టుడించి వశముజేసికొనిరి. మాంచీటి వెత్తుకు మూర్ఖుభాగముందు ఇటీవల ఆంగ్లేయులు పట్టుకొన్న స్థానముల పై జర్మనులు దాడి వెడలి బ్రిటిషువారిని తమ ముందు ప్రదేశములనుండి వెతుకకుబారదోలిరి. కాని బ్రిటిషువారికను క్రొత్త స్థానములయందే నిలబడిరి. బ్రిటిషు వైమానికులు ఘంటసర్గర నున్న శత్రువుల విమానశాలను ఘనంతముగ బాంబులతో తగులబెట్టిరి. ఇంగ్లండులో ఆన్వేయభాగమును జపీలియులు దాడినట్లనగా కాని నష్ట మెక్కువగ కలుగలేదు. ఒక జపీలిను మంటలతో నేల గూల్చబడెను. పరాసు రణముభయందు కొంచెము క్షిరంగులపోరు జరిగినది. పరాసువారు చాంపేనులో దిన్నచిన్న సమరనన్నాహములతో తమ పంక్తిని అభివృద్ధి జేసికొనిరి. క్రాయిటను పీఠ భూమిపై జర్మనులు మట్టుడి నట్టిరి. కాని పరాజితులైరి. కార్గోకు దక్షిణభాగముందున్న తమ స్థానములను కొంతవరకు ఇటలీవారు బలపరచుకొనిరి. సముద్రపు వట్టమునకు 11000 అడుగుల ఎత్తుగనున్న మంచి దుర్గము నొకదానిని మట్టుడించి ఇటలీవారు దానిని స్వాధీనము జేసికొనిరి. ఏసియాగోక్షిత భూమిపై ఆస్త్రియనులు ఇటలీవారిని దారుణముగ మట్టుడించిరి. కాని క్రియాంట్లో ఆస్త్రియనులు పరాజితులైరి.

జూన్ 11-వ తేదీ సాయంత్రమున రాజమహేంద్రవర పురమండలమునందు దివాన్ బహదరు చిత్రపు వేంకటాచలముగారి ఆధ్యక్షతక్రింద సభజరిగినది. చిలకమర్తి లక్ష్మీ నృసింహము, న్యాయవతి సుబ్బారావు, మైదవోలు కుబ్జారావు గార్లును తదితరులును 400 మంది సభనలంకరించిరి. ప్రారంభమున ఆధ్యక్షుల టిట్ల ని. రి. భారతము రచించుచున్న కవి రాజా శ్రీ పాదకృష్ణ మూర్తి శాస్త్రి గారిని, వారి నాదరించుచు గ్రంథము జేయించుచున్న శ్రీరాజా వాసిరెడ్డి శ్రీ చంద్రమాకోశ్వరప్రసాద బహద్రుగారిని గౌరవించుట మనకు భర్తము. రాజమహేంద్రవరమునకు గౌరవము. రాజరాజ నరేంద్రుని కాలమునందు నన్నయభట్టారకునిచేత నీపురంబునందే భారతము వ్రాయబడుచున్నది. మరల నిచటనే ఆ గ్రంథము వ్రాయబడుచున్నది. కావున మనము దానిని గౌరవింపదగియున్నది. గ్రంథముతయుం బూర్తియైనవెనుక వారిని హెచ్చరించి గౌరవించుటకన్న ఇప్పుడే హెచ్చరిక చేసి మన మెల్లరమును గౌరవింపవలయును. దానికలన గ్రంథ రచనకు మనము గొంత ప్రోత్సాహము గలిగించివార మగుదుము. ఈ గౌరవించుట మనలను మనము గౌరవించుకొనుటయే యని ఆధ్యక్షులు చెప్పిరి. పుల్లెల శ్రీరామశాస్త్రిగారు ప్రకృతియు సభచేరుటకుంగల కారణములను విశదీకరించిరి. శ్రీ పాద లక్ష్మీపతి శాస్త్రి శ్రీపాద పాపయ్య శాస్త్రి చిల్లూరి ఆగ్నేయ శాస్త్రిగారును అయ్యగారి బాపిరాజుగారు నవనృసింధిరి. గ్రంథమును రచింపజేయుచున్న రాజా వాసిరెడ్డి చంద్రమాకోశ్వరప్రసాద బహద్రుగారి సభినందించుచు బాపిరాజు గారికి తీర్మానమును పాదించిరి. కృత్తిమెరి నాగేశ్వరరావుగారిచే బలపఱపబడినవెనుక తీర్మాన ముమోదికమయ్యెను. అధినందన కన్యయును రచింపబడినను, కాల ప్రసరభీతిచే జరుకువలెదను. పిదప శ్రీపాదకృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారు రాజమహేంద్ర పురవాసుల సంగతి గ్రంథము చేయుటకుంగల కారణములను, రాజా చరమకుండేయుచున్న గౌరవాదికమును గొంత ముచ్చటించిరి. శ్రీ జా తాదాని శ్రీరామచంద్ర జగన్నాథరావుజీ జగింపవారుగారు గ్రంథకర్తగారి కొక కాలవను బహిమానుగా నొనరిరి.

జూన్ 14వ తేదీ బరంపురము స్వరాజ్య సమితివారు ఎం. ఎస్. మూర్తిగారి ఆధ్యక్షతక్రింద సమావేశమై ఇటీవల రాసిన భారత వెంట్లం ప్రభువుగారు నడిపిన విషయములను ఇంగ్లండు 2 కత్తిర్కానము నానూదింగిరి.

వృత్తాంతములు

నలుగురు శ్రీమంతులూ మాస్కోలో స్త్రీదమ్మగా పనిజేయుచున్నారు.

హాలండువారు బ్రెజిల్లో జర్మనీవారి పనులను చక్కజెట్టుదురు.

లోమరు సిరియీ మూల చాల ప్రదేశము వనదలమయమయి నేనని మంటలకు భంగము కలిగినది.

బర్మాదా వైద్యులుగారు ఉదకమండలము నుండి ఈ నెల 21 వ తేదీని బర్మాదాకు వెళ్లిరి.

రష్యాదేశపు యుద్ధయంత్ర గాచ్ కాక్ గారి రిపోరల చాల శ్రమతో పనిచేసినందున ప్రస్తుతము అనారోగ్యస్థితి యందున్నారని తెలియవచ్చుచున్నది.

రష్యాదేశము గల బ్రిటిషు పరాసు ప్రతినిధులు మాస్కోకు గోయిరి. అచ్చటినుండి వారు యుద్ధ రంగమునకు పోవుదురు.

యుద్ధ మారంభమయినది లగాయతు 6000 లకు అధికముగా కనడా దేశములు బ్రిటిషు నౌకాదళమున చేరినది తెలియవచ్చుచున్నది.

గిల్మక గారు ఉదకమండలమునుండి యీ నెల 23 తేదీని బయలుదేరి చెన్నపురికి వచ్చుచున్నారు. ఇక్కడనుండి తిరిగి జూలై 20 వ తేదీని ఉదకమండలమునకు పోవుదురు.

బెల్జియాలోని ఆగ్నేయాల విద్యాభివృద్ధిని సంఘ వార్షికోత్సవ మీసెల 16 తేదీని ఏలేశ్వరపు నృసింహశాస్త్రిగారి ఆధ్యక్షతక్రింద జరిగినది. పీఠలకన్న దానము చేయబడెను. కొందఱు ఈ భాండాగారమునకు ఉచితముగ పుస్తకములను దానము చేసిరి.

దురాగ్రహము:— సోమనైను దుష్టులకు భరించిన యొక యువకుడు గతముగ వారమునాడు కొలంబో జడ్జి కోర్టులోనికి తలవైచోసితో పోయెను. ద్వారమునంద నాకరు లోపి తీసివేయచుని నాలుగైదు పాయలు చెప్పుక తరు నాకరును చెంప విరగగొట్టెను. వాడు తెలివితప్పి నేలబడెను. పోలీసువారుచని ఆయువకుని స్త్రీమనుకు దీసుకునిపోయిరి. అతడొంటికిగ 5-6 గురు పోలీసువాండ్రతో చాలసేపు వెనగులాడెను గాని చిరరకు లొంగిపోయెను.

జైసికలు దొంగతనము:— ఛామ్పియన్ కోర్టు తహాలా ఫీసునుండి దొంగిలించ బడిన 600 రూపాయల నోట్ల కొరకు వెతుకుచుండగా ఓరుగావ్ గ్రామమునందు హంసిరాజ్ అను నొక మార్కాడిగర్ల రెండు బయిసికలు బండ్లుకొరకైనవి. కోలాయగనులందు కొంతకాలము పనిచేసిన ఏ. ఓ. వన్ అను నతడు వాటిని రెండింటిని ఒకటి 9 రూపాయలకును రెండవదానిని 15 రూపాయలకును టాక్టు పైసినాదని ఆమార్కాడి పోలీసువారితో చెప్పెను. ఏ. ఓ. వన్ పట్టుకొనిరి. వాడు తనకు తిండికొరకనయును అట్లు చేసితిని నేరము మెప్పుకొనెను.

మదరాసు కాక్పోరేషను నోటిసు.

ఈ నగరములో నీరు యెక్కువగ ఖర్చు అగు సమయమునందు నీటి సప్లయిని యెక్కువ చేయు నుద్దేశముతో, జూలై మొదటితేదీనుండి దినమంతయు కాక, మధ్యమధ్య నీరు సప్లయి చేయబడు వధితిని పరిశీలింతురు. ఉదయం 5 గం|| మొదలు 8 గం|| వరకు నీ రితివేగముతో వచ్చును. పగలు 12 గం|| మొదలు సాయంకాలము 3 గం|| వరకు నీరు అసలేరారు. తరువాత ప్రారంభమయి రాత్రి 11 గం|| వరకు వచ్చును. పిమ్మట తెల్లవారిగట్ట 4 గం|| వరకు నిలచిపోవును.

మదరాసు కాక్పోరేషను జే. సి. మొలోని 21-5-1917 ప్రెసిడెంటు.

బీసెంటుయ్య నిర్బంధావాసము

ట్రెయ్యు ఆఫ్ ఇండియా పత్రిక.

భారతీయుల స్వాతంత్ర్యములకు వ్యతిరేకమున ప్రభుత్వము కలిగినను గూడ అట్టి కార్యనిర్వాహకాధ్యక్షుల యంత్రకపులు సామ్రాజ్యవాదమున గాఢ విశ్వాసము గల వారికందరికిని పరిత్యాజ్యములుగ గనబడుట సహజము. మేముట్టి భావమున సంపూర్ణముగ కలిగియుండినను భారతీయ రాజకీయభివృద్ధిని క్రమముగ జరుగుటకు చెన్నపురి దొరతనమువారి యంత్రపు అత్యవసరమనియు నిట్టి యంత్రపును కొన్ని ఏండ్లకు క్రితమే వారియ్యలనియుండినను మేము విశ్వసింపచున్నాము. గత వారమున చెన్నపురి దొరతనమువారు ప్రకటించిన ప్రకటనమునందు వారు నిర్బంధముగ వివరించిన విషయములు దూరదృష్టిగల ఆంగ్లేయులకును భారతీయులకునుగూడ నామోదకరములుగ నుండవలెను.

సామ్రాజ్యాధీనముగ సంపూర్ణ స్వపరిపాలనము భరతఖండమునకు చేపారుటయే బ్రిటిషు పరిపాలనా ఫలమునట నిశ్చయము. ఇండియా ప్రభుత్వ స్వరూప మేతరున నేర్పడినను ప్రభుత్వప్రభుత్వాకృతి దానికి మూలాధారముగ నుండకలెట్లదు. గాన ప్రభుత్వాకృతికి తీవ్రముగ చలనము గలిగించుకట్టి యుద్దయములన్నియును దేశాభివృద్ధికి భంగకరములే యగును. ఈ దేశమందు ప్రభుత్వము వారి విధానమంతయును గరితేదని బీసెంటుయ్య వాదించుచున్నాడు. తత్కారణమున ప్రభుత్వము వారిని తత్సంబంధముల గూడ నామె నిరంతరమును అవిశ్వాసముతో తృణీకరింపచున్నాడు. ఆమె ఎవ్వరిని గూడ వదలలేదు. చిరకాలమునుండి ప్రభుత్వసేవచేయుచున్న దేశముప్రముఖులు గూడ ఆమె తీవ్రవిమర్శనమునకు గురియైరి. ఆమె మొదటి నుండియు నిలుల జనానురాగమును బడయుట కొక యుద్దయమునుండి మరియొక యుద్దయమునకు దాటులు చేయుచునే యుండెను గాన నామెచరిత్ర నెరిగినవారు విశ్వసింపజాలకుం డిరి. ఏసంకల్పముతో నామె ఈ ఆందోళనమును ప్రారంభించెనో ఆమెకును ఆమెమనస్సాక్షికి నే గాని ఇతరులకు గోచరము గాదు. ఆమె చర్యలు మాత్రమే గోచర మగును. ప్రజావిశ్వాసము నశించు చుండగ చులకనగ నమ్మువారందరును ప్రభుత్వముపట్ల విముఖులగుచుండగ నట్లు గుర్తానమును గలిగించు ప్రాతలను ప్రసంగములును ఎంత గంభీరముగనున్నను ఏ దొరతనము వారైనను కల్పించుకొనవలయుట ఎట్లు సాధ్యము?

నాస్తిభావము కూడదు.

ఈస్థితియందు బీసెంటుయ్య నిర్బంధావాసమున నుంచుటతో చెన్నపురి దొరతనమువారి భావము యధావీతిగ నుండుటయంభవమే. ప్రభుత్వకాలమున నాస్తిభావము హిందూదేశావశ్యకతలకు తగిన సాధనము కాదు. ప్రస్తుత కాలము నందే బంగ్లాదు సమస్యను పరిష్కరించుటకు ఆంగ్లాదేశ ప్రభుత్వమువారు పట్టుదలతోడ్పని చేయుచున్నారు. అటులే భారతీయులకు గల యంత్రములకు వాంఛలను గమనించి సహేతుకమగున సంక్షేపిని తొలగించుటకు మనము గూడ గట్టి ప్రయత్నమునెల సలుపరాదు. ఇండియా దొరతనమువారును రాష్ట్రీయ దొరతనములును గూడ ప్రస్తుత కాలానుగుణ్యముగ దేశీయులతో సంపూర్ణసమర సభావము గలిగి పని చేయుటలేదని మేము మాభాధ్యతలను పూర్తిగ గ్రహించి యే నడువవలము.

ప్రాప్యమును నిరూపించి ధర్మరక్షణమునకు గడంగుడు. ప్రస్తుతస్థితియందు పర్వతాగ్రముల వలించి కాంతముగ నున్నభావంతో నిత్యకృత్యములను నిర్వహించుటతో తనివి నొందరాదు. దేశమునందుగల యంత్రముజాతీయ శక్తుల యాజమాన్యమున / ఇండియాదొరతనమువారు స్వయముగ వహించవలెను. హిందూదేశమునకు సామ్రాజ్యాధీనముగ స్వపరిపాలనమును కలిగించుటయే తమవిధానమునకు మూలతత్వమని ప్రార్థముగను ఖండితముగను నుడువవలెను. విద్యును దేశమందంతటను వ్యాప్తమొనరించుట స్థానిక స్వపరిపాలనమును విస్తరింప చేయుట రాష్ట్రీయ స్వపరిపాలనమును సులమునొనరించుట ఇండియా దొరతనమును గూడ యుద్ధాధిభావోపేక్షముగ చేయుట మున్నగు కార్యములవలన సంపూర్ణ స్వపరిపాలనము లభించుటకు అచిరకాలమున కార్యోపక్రమణ మొనరింతుమని ప్రకటింపవలెను. ఇటు లొకసారి ప్రార్థనతో నీ భావమున ప్రకటించి సద్భావముతో కార్య నిర్వహణమునకు దొరతనమువారు గడంగినచో దేశమందలి దేశభక్తుల బలంతయును ప్రభుత్వపక్షముననే యుండవలగు. ప్రతిపక్షుల ప్రచారమున కకకాశము తొలగవలదు.

దేవదాసు

క్రీస్తు బీసెంటుయ్యగారిని నిర్బంధావాస కేసుకు పాలు చేసినందులకై, దేశమున నెచ్చటను ఆందోళనా తరంగములు సువ్యక్తమగుట లేదు. ప్రజ లిట్లు తమ ఆగ్రహమును వెల్లడి చేయుచురని ప్రభుత్వమువారు దాని నడంచుటకై తగిన యేర్పాటులు చేసియున్నారను విషయము విశ్వాసార్హము కాదు. ఈ విషయమే నిజమగునెవల, చెన్నరాష్ట్రవాసుల గూర్చి దొరతనమువారి కిసుమంతులైనను తెలియ దని చెప్పవచ్చును. మేము యుక్తాయుక్త పరిణాతలము మాత్రమే గాక దౌర్జన్యమువలన లాభములేదనికూడ గ్రహింపవలయు. ఈ కార్యమునై న్యాయసమర్థతయగు ఖండనము వెలువకుననియు, వీరి ఖంటారము లీ దేశమున దూరస్థులములలోకూడ ప్రతిఫలించు ననియు, మేము నిశ్చయముగ చెప్పగలము.

* * * * *

“న్యూ ఇండియా” పత్రికకు 10,000 మంది చందాదారులున్నారని చెప్పబడినది. బహుశః, ఇంకను 10,000 మంది యాపత్రికను చదివి, సంతోషించి, అందలి విషయములతో సానుభూతిని వ్యక్తీకరించుచున్నారు. దేశజనులలో ననేకులకు, “యదరాసు మెయిలు” పత్రిక యన్నను, “న్యూఇండియా” పత్రిక యన్నను భేదములేదు. “యదరాసు మెయిలు” పత్రిక దొరగారి పత్రిక. దానిని కలెక్టరును, పోలీసు నూపరింపెండెంబులు చదివెదరు. కాని ముఫససులలోను, పెద్ద పట్టణముల కావలను నివసించు వారలకు “న్యూ ఇండియా”ను గూర్చి యేమియు తెలియదు. సాధారణముగ కైతులందరును క్రియా విరహితముగు రాజభక్తి యుతులై యుండురు. రాజభక్తి క్రియకలనను నమృతము వలనను యుద్భవించును. కైతు లెప్పుడును నిమియవలసిన పన్నులనుగూర్చియే యరయుచుండుదురు. పన్నులు స్వల్పముగ నున్నయెడల ప్రపంచ మెట్టి స్థితియగునుననరాకలక్ష్యములేదు. పన్ను లెక్కువగు నన్నయెడల నీలలో నసంతృప్తిబులులుజేరును. క్రియా పూర్వకమగు రాజభక్తి విజ్ఞాన సంపన్నులగు వారిలో నుద్భవించును. వీరు ప్రపంచములో స్వపరిపాలనా విధానములను బాగుగ తెలిసికొని తమదేశము కూడ అట్లే పరిపాలింప బడవలెనని వాదించుచు, స్వరాష్ట్రమునకు తగినయాందోళనము చేయుచుండురు. అందుచే వీరిని రాజభక్తి విరహితులని పిలచెదరు. పంటలుబాగుగ పండినయెడల కైతునకు రాము డేలుచున్నను, రావణు డేలుచున్నను యొక్కటేయని మనవాడు చెప్పదురు. కావుననే యీరనికి దేశమున జరుగుచున్న రాజకీయ సంస్కరణములకు తటస్థముగ నుండును.

* * * * *

బీసెంటుయ్యగారికి నిర్బంధావాసకేసుకు విధించుటమిగుల సుప్రసిద్ధకార్యము. ప్రభుత్వమువారు చేసిన యీ ఘనకార్యమును గూర్చి ప్రతిపక్షలోను, నేలకొలిది చచ్చ జడపురుగు. అందు మూలమున “న్యూఇండియా” పేరు ప్రజాసామాన్యమున మిగుల ప్రబలముగ వ్యాపించి, ఆపత్రికకు అసమాన ప్రాముఖ్యము చేకూరుట తటస్థించును. మన దేశ జా లపక్షమున వాదించినందులకు ఒకనొప్ప విరోధాదేశపు శ్రీకిశిక్ష విధింప బడినదని యూరూర వార్తలు వ్యాపించును. అందుచే రాజకీయ విషయకజ్ఞాన మావంతయు లేనివారు ప్రైవేటు, ఇద్దరు యూరోపియనులును, ఒకపోర్చుగీజుడును కేషింపబడుటకు కారణ మేమని ప్రశ్నింతురు. అందుచే ఆపాయకరమని తలంపబడు అభిప్రాయము లెల్లెడలను మిగుల సులభముగ వ్యాపింపవలెను. న్యూ ఇండియాకేసు సమాప్తి నొందినతరువాత వెంటలండు ప్రభుత్వగారు బీసెంటుయ్యగారివై నిట్టిశిక్షను విధించెదరని యిదివరకే యెల్లరును అభిప్రాయపడిరి. కాని అట్లు జరుగలేదు. ఇట్టిచర్యకు పూర్వము ఇండియా ప్రభుత్వమువారి కార్య నిర్వాహకసభలో సభ్యుడైయుండిన వారును వ్యతిరేకులుగానే యుండిరి. కాని కొందరి ప్రోద్బలముచే యిట్టి ఆకార్యము యిప్పుడు జరిగినది.

* * * * *

ఇట్టి ఆకార్యమువలన హిందూదేశపు విషయములను మిగుల బాగుగాతతో చూచెదరు. ఏలనన, బీసెంటుయ్యగారు హిందూదేశము వాంఛించు సంస్కరణములకు త్వరలో సమకూరునట్లు యిచ్చింపవలదు. లేక, ప్రభుత్వమువారు ప్రజాభిప్రాయమును వ్యక్తపరచుటకై అధ్యంతరము కలగించుటకు ప్రయత్నించి, తన్మూలమున దేశములో నసంతృప్తిని నెంపొందించెదరు. కావున, అత్యవసర మగునపుడే కాని ప్రభుత్వము వారిట్టి చర్యను అనుసరింపరాదు. నాకు తెలిసినంతవరకు ప్రభు

త్వమువారు ప్రస్తుత హిందూ ముగ ప్రకరించినందులకు తగినంత ప్రయత్నము చేయియును కావరాదు, అయ్యో యెంత సంతాపకరము!

* * * * *

మాకు పర్వతప్రదేశములలో నెక్కడవైనగాని, లేక యొక సముద్రతీరమున వైనగాని బీసెంటుయ్య గారునివసించుటకై ప్రభుత్వమువారు సుగ్రహించుటను గూర్చి యిండుక యోచింపవలసియున్నది. ఆమె కేతలతన ప్రదేశమగు ఉదకమండలము నకు బోవచ్చును; లేక అత్యుష్ణ ప్రదేశమగు బర్మాకి పోవచ్చును. కోయంబత్తూరు, యదరాసు నగరసమీపముననుండి, స్టేగుచేసిండి యుండినను, చక్క-నెక్తోష్ణ స్థితినిగలిగి యున్నది. ఈ స్థలములనే బీసెంటుయ్యగారి నివాసముగ నేర్పరచుటచే, తంజావూరు, తిరుచనాపల్లి మున్నగు మండలములలో నీమె నివసించిన యెడల రాష్ట్రమున నకాంతి కలుగుననియు, మధుర మొదలగు పట్టణములను గూర్చి పరిజ్ఞాన కారణముల వలన యీమె నివాసమున కన్నములనియు, అభిప్రాయమా? శిక్షితులకు తమ అలవాటు చొప్పున జీవనోపాధిని గలిగించు సాధనములకు ప్రభుత్వమువారు పోగొట్టి, దయావిరహితమగు కార్యమున కొడిగట్టి నప్పటికిని, నివాసస్థాన నిర్ణయముగ వీరియెడల ప్రభుత్వమువారు కొంత దయను గనపరచినచెప్పమెప్పును. నిర్బంధావాస కేసుకు చొందుచున్నవారల జీవనమున కొక నిధిని స్థాపింపవలయుననెడి సలహాను నేను ఒలపరచుచు, భవనంతుడను గాకపోయినను నా శక్తికొడి నిధికి చందా నొసంగవలయునొన్నాను. రాజ్యాంగ విషయక సభలకు పోరాదని నిషేధించుటకు విద్యాభ్యుదయినిధికి చందాల నీయు కూడదా? నిర్బంధావాస కేసుల కదియొక మానాడేపణముగా నుండును గదా?

* * * * *

మనమురాలు సంగ్రామమునకు ప్రాణనూనయగు బీసెంటుయ్యగారివై యొకక్షుకు విధింపవలసినదేమని కొందరు చెప్పినను చెప్పవచ్చును. కాని వాడియా, ఆరంబెలుగార్లు కూడ స్వకర్మాగ్రహణాధికారి పాలు చేయవలయుటకు కారణమేమి? ఈ రాజకీయాందోళన వాసు లేనిధముగ నేరము చేసికొ ప్రభుత్వమువారు నిరూపించినయెడల, అది రాజ్యతంత్ర వేల్లంబడికిని మాంద్యకముగ నుండును. ప్రస్తుతపు పరిస్థితులబట్టి, రాజకీయ వక్తగానిగ్రంథకర్తగాని సురక్షితముగ లేడు. ఏమాన్యము ననుసరించి నడువవలెనో యీరనికి తెలియదు. రాజోద్యోగమునై న్యాయసమర్థతయగు విమర్శన మెచ్చట ముగియునో, ఇండియా రక్షణ భావమున కనువగు విమర్శన మెచ్చట ప్రారంభమగునో యీరనికి తెలియవచ్చును.

* * * * *

21 సంవత్సరములకు పూర్వము ఆరురాతనివద్ద జరిగిన దేశీయ మహాసభావ్యవహార గ్రంథంకొ నాయుడు గారి విధముగ చెప్పిరి. “న్యాయ పరికోధనము లేకయే మీరు బంధింపబడి, మీసొత్తు దొరతనమువారి యిష్టప్రకారము వారియాధీనము చేయబడునంత కాలమును, మీ స్వక్రీడన స్వాతంత్ర్యములు కల్లుచుని మీరు గ్రహించవలెను” బీసెంటుయ్యగారు న్యాయబాహ్యమగు కార్యము సాధించెదల, ఆమెను న్యాయస్థానమునకు విలది, ఆమెయందు గోప మున్నదని నిరూపించి, నేరస్థురాలగునెవల కేషించుట సమంజసము. ఇప్పుడామెపై నెట్టికేసుగోపణమును చేయబడలేదు. ఆమె నిర్బంధావాస కేసు కనుభరింపవలసి వచ్చినది. మరియు నొక మతనాయకురాలు గా నామె తనమతవ్యాప్తి కల్పిసాహాయ్యములైనను చేయనశక్తురాకైనది. ఆమె భవాన్తనా సాధనముల నెల్ల కోల్పోయినది. కావున, మన మెల్లరును యీవిషయమై మన చక్రవర్తిగారి ప్రభుత్వమునకు విన్నవించుటయే మన కార్యము. హిందూదేశ మొకకాలమున అంధకార నిమగ్నమై యుండెడిది. ప్రభుత్వమువారు ప్రజాభిప్రాయ తిక్కార్మును గావించుట వలన దేశీయజీవనమును, స్వాంత్ర్యాభిలాషయును రూపుమాముట తటస్థించును. కావున సమయముకంటె అంధకారయమునకు సమయ మింకొకటి లేదు.

* * * * *

“యుద్ధానంతర స్థితి”
వెల్లింగ్టన్, జూన్ 20:— నిన్నటి సాయంత్రము బీసెంటు పాలుకొళికాల (కలకత్తా) ప్రిన్సిపలు డబ్లియు. ఇ. హాలెండుగారు “యుద్ధము; అనంతస్థితి”ని గూర్చి దీర్ఘమైన మతి ఉపన్యాసము నొసగి యుద్ధఫలిముగ ప్రపంచమంతయు ప్రైవేటువతము నవలంబింప గలదని పలికిరి! సభాభ్యుత్తరవహించిన చెన్నపురి విషయ గా రిటుల జరుగు పెంతయు సందర్భమే యని పలికిరి.

ఆరంభేలు వాడియా ఆనిబిసెంటుమగార్లకు నిర్బంధావాసము

(-0-)

చెన్నపురి పౌరజన సమావేశము.

డాక్టరు ఎస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు మున్నగు నాయకులు సమావేశపడిన సామాజిక సమావేశము నిన్న సాయంత్రము 5-30 గంటలకు గోల్డెన్ హాలున జరిగినది. ఇక 2 గంటలకు సభ జరుగుననిగనే సభాధ్యక్షులను సభాగౌరవ సభ్యులను అంతటా ఆహ్వానించుటకు ముందుగా అందరినీ ఆహ్వానించుటకు ప్రజలు నిండిపోయిరి. పరిమిత సభ్యుల నిండిపోయినట్లు నితరులను లోపలకు రానిచ్చుట కొనసాగితిరి. మన సభాసమావేశముల వారిందిరి. వారిందినను చేరికొని ప్రజల సహకారమును రాజమార్గమునందును నిడియుండెను. లోపల 2-3 వేలమంది యుండవచ్చును. విద్యార్థులు రాగాడము కడపత్రములు గోడలకతికించి చుట్టడినను. వేదికపై నాయకులును ప్రముఖులును చెక్కుమంది ఆసీనులైరి. జిల్లాలనుండియు ఇతర రాష్ట్రములనుండియు వెళ్ళుచుండి ప్రత్యేకముగ నీడకొరకువచ్చిరి. వ్యవస్థాపకసమితి సభ్యులు కనబడకున్నను సభ్యులను వివరించుచున్నను లోనికేకముగనే వచ్చిన వారిలో కొక్కరైన కడలలేదు. డాక్టరు ఎస్. ఎస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు మా రావుల హద్దుల బియ్యం నడిపింపేర కృతము. పి. కే. రంగస్వామయ్యగారు మా రావహద్దుల మోచెల్ల రావచంద్ర రావు మా. పి. ఎస్. కృష్ణారావు మా. బి. పి. నరసింహయ్యగారు మా. గదాశివభట్ల మా. దివాను బహదూరు వి. కే. రామానుజాచారి మా. టి. రంగాచారి. దివాను బహదూరు వి. కేశవశెట్టి దివాను బహదూరు ఎల్. ఎన్. విద్యారావు మున్నగు, కెల్లూరు (మహారాష్ట్ర ప్రతిక సంపాదకుడు) హార్నిమను (జాంబాయి క్రానికలు పత్రికా సంపాదకుడు) టిలాంగు (యంగు ఇండియా పత్రికాధిపతి న్యూ ఇండియా పత్రిక నిపును నడుపుచున్నవారు) కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు (ఆంధ్ర పత్రికాధిపతి) పి. రంగస్వామయ్యగారు (స్వదేశమిత్రుల పత్రికాధిపతి) ఎస్. కస్తూరి రంగయ్యగారు (హిందూపత్రికాధిపతి) కొండ వేంకటప్పయ్య పంతులు, పేర నారాయణమూర్తి సి. పి. రామస్వామయ్యగారు, డాక్టరు నంజుండరావు, చల్లా గురు స్వామిశ్రేష్ఠి, డాక్టరు ఎం. కృష్ణశాస్త్రి అయ్యగారు, కహను చంద్రవర్మ, చల్లా శేషగిరిరావు, ఓరుగంటి వేంకటసుబ్బయ్య ఎస్. కే. రామస్వామయ్య, మల్లపాటి శేషచలరావు, కే. పున్నయ్య (హ్యూమానిటీ పత్రికాధిపతి) గార్లను మరి చెక్కుమంది ప్రముఖులను చాల మంది స్త్రీలు ను పురుషులు ను గూడ వేదికల నలంకరించిరి. దివ్యజ్ఞాన సోదరసంఘపేక్షితులు పలువురు వచ్చిరి. అన్ని దేశముల మతముల, వ్యవస్థలు, వృత్తుల ప్రతినిధులును సభనంకరించిరి. కాంగ్రెసుము సభ్యులనుగ జరిగినది. కొందరు నాయకులు వేదికపైని కనబడినంతనే సందేహాత్మక ధ్యానములు మిక్కిలముగ చెలగుచుండెను. వారిలో సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు గోవిందరావుమయ్యగారు కొల్లూరు హార్నిమను నంజుండరావు గార్లు ముఖ్యులు.

ఆనిబిసెంటుమగారు మధ్యను దక్షిణభాగమున వాడియాగారును వామభాగమున ఆరంభేలుగారు చేయివేయి తోనుగల విభాలగు ఛాయాపటమును సభారంభమున సభాక్రభాగమున గొనివచ్చి రత్నాకం నెన్నీ అధిపతి రత్నా గారచట నిలికిరి. ఆపటమునకు పుష్పహార నిరాజనములు జరుపబడినవి. అపుడెల్లవారును లేచి నిలువబడిరి. వందేమాతర ధ్వనులు చెలగినవి.

చీసెంటుమ్యు నిధికి ధనమును సమకూర్చు సంకల్పమును వి. సి. శేషచారగారు వెల్లడించినంతనే గర్భులు అజానాజములు మొదలు నోల్లవడపును యథాశక్తిని విరాళముల నొసంగిరి.

సామ్రాజ్య కానకసభాసభ్యులగు మా. బయ్యారెడ్డి పోతన్న శర్మగారిని అధ్యక్షులతో పరిపాలనలోనికి సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు నియోజి. కస్తూరి రంగయ్యగారు అనుమతించిరి.

మా. రావులహద్దుల బి. ఎస్. శర్మగారి అధ్యక్షులతో సభాసమితి.

శ్రీహితులారా, దేశములారా, బ్రిటిషు సామ్రాజ్య హితులారా!

మన ప్రకృతిగారి యెడలను, బ్రిటిషును మన మాతృదేశమునెడలను, మరియు మానవజాతిని ప్రముఖులంది, బలహీనమగు భారతమాతకు సహాయ మొనర్చి, తనకొరకును బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమును బలపరచుము చేయవలయు ననెడి సుదుర్దేశమున మనమును నిమగ్ని, మిగుల సామర్థ్యముతో, ధైర్యముతో, ప్రేమతో స్వసామ్యముతో, తేకముపుదివత్సరములనుండి పాటుపడుచుండినను, తప్పుదారుల ద్రోహము నున్న ప్రభుత్వమువారికి నీ సామ్రాజ్యమునుగ

యముగ క్రూరశత్రుకు బాలుచేయ బడిన మానవతీతిలకమునెడలను, ప్రభుత్వ ప్రభుత్వములతో నామె సహచరులుగ నుండిచేక చేయము పాటుబడియు యీమెనలెనే కడగండ్ల గుడుచుచున్న పురుషరత్నముల యెడలను మన విప్లవ ప్రభుత్వముల నిర్వర్తించుటకై మనమిచ్చుట వివాదభూమి మానవములతో సమావేశమైనారము. ఇట్టి అకార్యములవలన బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములోని భారత పౌరులలో ననేకులకు భక్తియు సానుభూతియు తగిపోవునని బాధ్యతల నెరిగిన అధికారులకు సంగతముగ నెరిగించుట మనవిధి. ఇట్టి అపాయకరమగు నవసరమున భారతీయు లెల్లరను రాజభక్తిని విడనాడక ప్రభుత్వము కోల్పోక, సామ్రాజ్యముననుండి, భారతదేశము స్వరాజ్య లభిమొంది సుఖించు సంకల్పమును, న్యాయసమ్మతి తాండోళనమును జేసి, కామ్యసిద్ధిని గాంచువని వారినిపోతూ హావరచి మనమాతృదేశము నెడల మనవిధిని నిర్వర్తించవలెను. మీ సామ్రాజ్యమునకు కారణభూతులగు, యుద్ధమును విడనాడవని వాదనముజేసి, అందులకు క్రియాపూర్వకముగ నిర్దర్శనమునుజూసి, శిక్షితులగుమన శ్రీహితులయెడల మన ధర్మమును నెరవేర్చవలెను.

మే, 24-వ తేదీని శ్రీ గవర్నరుగారి ఉపన్యాసములో నూచింపబడిన కఠినచర్య క్రియారూపముగ పరిణమించినది. ప్రభుత్వమువారి సాహసకార్యమునకు మనయనమృతిని తెలుపుచు, దానిని ఖండించుట మనకర్తవ్యము. ఇందులకు గల కారణముల నీక్రింద మడుపుచున్నాను. న్యాయసమ్మతి నై స్థాపితమగు శ్రీచక్రవర్తిగారి ప్రభుత్వమును అసహ్యభావముతో తృణీకరించు ప్రయత్నములను ఖండింపవలయునని యెల్లరు నేకగ్రీవముగ నంగీకరింతురు. ఇండియను పీఠుల కోడ్డు 124 ఎ క్లక్షను ఇట్టి కేసులకుపరిచు నభిప్రాయముతో స్పటింపబడినది. మరియు, ప్రభుత్వమువారు పీఠిని న్యాయస్థానమునపరిక్షించి, నేరస్థులగు నెడల తగు శిక్షను న్యాయమూర్తులచే విధించుట న్యాయము. అట్టితీర్పు నెల్లవారును అంగీకరించియుండురు. ఇట్టి అధికారము ఇండియా రక్షణ! కానమునకున్న దనుకొనినను, బ్రిటిషు సామ్రాజ్య పౌరులను, వారి స్వరక్షణమునకై యేమియు చెప్పకొనుట కవకాశమియకయ్యే శిక్షించి, వారి స్యాంక్త్యమును, హక్కులను తృణీకరించుట అన్యాయము. శ్రీ గవర్నరుగారి అభిప్రాయ ప్రకారము అతివాదము లనబడు వానిని పెంపొందించుటకై బ్రిటిషు పౌరులు చేయుచున్న ములను, వారి హక్కులను నిరాకరించి, అంగ క్రొత్తుట న్యాయ సమ్మతమేనా. ఇప్పుడు సంగతినందగ్ధముల నించుక యోచింపవలెను. హిందూదేశజాల యొక్కయు, అందు ముఖ్యముగ దక్షిణ దేశవాసుల యొక్కయు, రాజభక్తిని గూర్చి యెవ్వరును సంకోచింపలేదు. గొప్ప అధికారులచే మదరాసు వాసుల యు. రా. లో చనమును, శాంతిస్వభావమును గొని యాడబడినవి. యుద్ధమున విజయము గాంచుటకు ప్రజలెల్లరును తమశక్తికొనిది ప్రభుత్వమువారికి సహాయముచేసి యున్నారు. యుద్ధనిధికి విరాళముగ చందాల నొసంగుటకు తీర్మానములు జరుగనట్టియు, అందులకు ప్రజలు తమశక్తికి తగిలటలు స్యాంక్త్యాగముతో సహాయము చేసెదమని వాదనముచేయుటయు సభ తెచ్చుటను గానవచ్చుటయు లేదు. ఇట్టి విషయములను మాటలతో వదలివేయక, క్రియారూపకముగ దానిని మార్చి ప్రజలు తమ రాజభక్తిని వెల్లడిపరచి, శ్రీ సెంటుమ ప్రభుత్వగారికి మదరాసుపాదు చెల్లరును వదరాసు హాస్పిటలు పిప్పపండును, తదితరవ్యవస్థలను ఫలవంతముజేయుట కెంతయు ప్రయత్నమైరి. యుద్ధనిధికి మిగుల తృప్తికరముగ, 21 లక్షల రూపముల చందాలు కనకాలైనవని శ్రీవాణి చెప్పియున్నాడు. దేశమున కాంతి భాస్వముగ వ్యాపించియున్నది. రాజకీయ ద్రోహము లిచ్చుట కానరావు. అధికారులన్న నెవ్వరును కంటినిమిగింపకుటకు, "నే నెరిగినంతవరకు చెన్నరాష్ట్రములోని కళాకాల విద్యార్థుల విషయమై నాకెట్టి దురభిప్రాయమును లేద"ని శ్రీవాణి చెప్పగలుగుటకు నీలు కలుగజేసికది నేనేమని చీసెంటుమ్యుగారు చెప్పవచ్చును. దేశములో నన్ని రాజకీయ కక్షలకును మనస్సుగలు రూపుమాసి, దేశముసభ వారును మన్నిము సమితివారును సోదరభావముతో సుకే ఆశయమునై విశిష్టత్యముతో శక్తి వంశతేక పాటుపడుట

చీసెంటుమ్యుగారి మూలముననే సంభరమైనది. దేశమును నేకీభావమును నెలకొల్పుట నేరమైన యెడల, చీసెంటుమ్యు గారు శిక్షాపాత్రులగుదురు. మదరాసు రాష్ట్రము దేశీయోపసంఘము మున్నగువానిలో, నీమె చేయువని మిగుల గణనీయును. ఎట్టి విషయములోనైనను, తనమూలమున సభలో భేదాభిప్రాయములు కానవచ్చినయెడల, తక్షణమే తన తీర్మానము నుపసంహరించుకొనును. భాషాభేదము తక్కు, దేశీయ సభవారును, మన్నిము సమితివారును చేయు సుద్ధయమునకును, యీమె యత్నములకును భేదము గాన్పించదు. ఈ రెండు సభల అభిప్రాయములకును భిన్నమగు ఆందోళనము నీమె చేయలేదు. ప్రభుత్వమువారి మెచ్చై శిక్షివిధించుటవలన క్రియాపూర్వకమగు రాజకీయాంధోళనము వారి మనసునకు కట్టబడుటకు నూచనమా? గతవత్సరము లక్షోనగరమున సమావేశమైన వేలకొనిది దేశీయవాదులు, యీమె సుకృతము స్వగర్భనిర్వహణసానుభూతికి యెర చేయుట అధర్మము. ఈమె ప్రజాక్షేమమునకు భంగకరమని చెప్పమాటలలోని సత్యమును విచారించుము. ఈమె సంకల్పమున కొకసారి యొక యుపన్యాస మిచ్చి తరువాత స్వరాజ్యము రావలెనని జపము చేయుచు కూర్చుండక, తనపత్రికలో యెప్పవో ప్రభుత్వమువారిని ఖండింపుచుండక, బ్రిటిషుపక్షతి నలంబించి తాను నమ్మికు విషమున స్వరాజ్యోద్ధమమును పెంపొందించుటకై సర్వకాల సర్వావస్థలందును పాటుపడుచున్నది. సామ్రాజ్యములోనిండియా స్వరాజ్యమును పొందచున్నందుట న్యాయసమ్మతమనియు, ప్రజాసామాన్యమున స్వరాజ్యవాంఛ వ్యాపించువరకు అది లభింపదనియు నెల్లవారును చెప్పయండగా, యిట్టి కార్యాచరణము అనవసరముగ ద్రోహకరమని యెవరు చెప్పగలరు.

దేశముయొక్క ఆర్థిక, పారిశ్రామిక, విద్యాభివృద్ధికై స్వరాజ్య మత్యంతరమని అన్ని సభలును పలుకుచున్నవి. వారిచర్య మూలమున ప్రభుత్వమువారు తృణీకరింపబడుచున్నారను మాటలు వివరముచున్నవి స్వరాజ్యోద్ధమమునకై నడుపబడును. వైదిక పత్రికా సంపాదకులు దేశములో నున్న కానక, పరిపాలనా లోపములను కృత్యవరచవలసి యుండును. అందుచే పాలకుల కదికట్టుగనుండి, అమాటలు వారలను నిరాకరించుచున్నారని చెప్పట న్యాయముకాదు.

కఠినచర్యమువలన బలవంతమగు ప్రభుత్వము కలవరము నొందరాదని చెప్పట న్యాయముకాదు. కాని, యిట్టి చర్యము లన్యాయమైనయెడల ప్రభుత్వమువారును, వారిన్యాయవాదులును వీనిచర్య నడుపక యంతకాలమువరకు మూకీ భావము వహించుటకు కారణమగుపడదు. అందుచే, చీసెంటుమ్యుగారు న్యాయవిరుద్ధముగ వర్తింది ప్రభుత్వము వారి యెడల యెల్లరకును అసహ్యమును గల్గించినది చెప్పవలెను.

ఇండియా రక్షణచట్టము యుద్ధసమయమున గవర్నరుకు అరాజకులు శత్రువులు మున్నగు వారిని దండింప సర్వాధికార మొసగును గాని, సాధారణమగు రాజకీయాంధోళనమునకు ద్వేషింపబడినది గాదు. చీసెంటుమ్యుగారు దొరతనమువారి యుద్ధవిధానమున కెప్పుడును వ్యతిరేకించి యుండలేదు. కానకామె శిక్ష విధింపబడిన కారణ మితరత్రా కోరింపవలసియున్నది.

మైన శిక్షానబడిన యువస్వాసకుడునైన శ్రీవాణి చర్యకు సమాధానమును నూచించియుండిరి. సామ్రాజ్యమునకు లోబడిన స్వపరిపాలనము వైపించుట కాదగ్యమైయుండవలయును. త్వరలో నిట్టిపరిపాలనము లభ్యపడునని తలపగూడదు. సంభూతుగు స్వపరిపాలనమును త్వరలో లభ్యపడచేయుటయే హోమరూలు ఆందోళనపు టగ్యమైయున్నది. కాన కృపహరజ్ఞానము గలిగి బాధ్యతాయుతుడగు నేమోందవుడు నిట్టి పరిపాలనము నపేక్షింపదని సభవారందరు నాతో నేకీభవించుచు గవర్నరుగారు యున్నారు. ఈ విషయమున నొకటికంటె అంతములకు విన్నవింపవలసి యున్నది. గవర్నరుగారి యువస్వాసమునకు కాంత్రాసు సభవారి క్రమము గురియైనట్లు లేదుచున్నది. తమయెదుట నున్న నేకులను కాంత్రాసు సభ్యులను శ్రీవాణినించింప నేరించియుండినట్లుకు సంకేహము లేదు. శ్రీవాణితో నేకీభవించుచున్నయెడల అట్టివారు వ్యవహార భావనీయులు లేదా కృతకభావనాశూన్యులు కాకయున్న బాధ్యతాహీనులు కావలయును. తదనంతరము గవర్నరుగారు యుద్ధానంతర సంస్కరణమునుగూర్చి అధికారకృతసమాచారమేమియు తమకులేరలేవరు సంస్కరణసూచనము లేమైనను నీవైనను శిక్షించిన నూచనములకు బాలశిక్షికట్టుగ నుండునని భవిష్యత్తును కల్పానిందిరి. ఇండియా పాలకులు తమ పంతములు నెరవేర్చుకొనవలదిన, భారతీయులు తమకొరకులగూర్చి గాఢముగ సైద్ధి కలగలేదుకున్న; శ్రీవాణి కనకమును సత్యములు కావచ్చును. ఈయన జడి తగ్గుచున్నట్లుగానరాదు. భారతీయులలోని విద్యాభివలంబని ప్రాని పండ్ల క్రులు చాచుచుండినను శ్రీవాణి ప్రమాద మార్గముల నాటకజనుక కనెదగు నిబంధనము లానర్పబడుననియు, అందులకు ప్రజలు గహాహ మొనర్చకలేనని యపేక్షించును.

[illegible]

THE GREAT WAR

MR. BARNES' DECLARATION ON PEACE AND WAR

NO SEPARATE PEACE: RUSSIAN PROVISIONAL GOVERNMENT'S POLICY

ARMED ANARCHISTS IN PETROGRAD PUT IN JAIL

CONVOCAION OF INTERALLIED CONFERENCE ARRANGED

BLOOD-THIRSTY GREEK ORATORS SILENCED BY BRITISH CRUISER'S SEARCHLIGHT

[REUTER'S AGENCY.]

GREAT BRITAIN

Cross Channel Railway Ferry. Under Consideration.

LONDON, June 21.

In the House of Commons to-day Mr. L. Bonaraw stated that the question of cross-channel railway ferry was being considered.

Women Suffrage.

Age Qualification Fixed.

LONDON, June 21.

The House of Commons by 291 votes to 25 has agreed to 30 as the age qualification for women's votes.

Votes for Soldiers and Sailors.

Government Proposal.

LONDON, June 21.

The House of Commons has adopted several Government amendments to the clause in the Electoral Bill relating to the votes of soldiers and sailors. Sir George Cave intimated that Government proposed that every soldier and sailor on active service should vote for the place of his home or the place where he had a six months' residential qualification. Inhabitants of the Dominions residing here for six months would be entitled to a vote.

Germany's Peace Intrigues.

New Labour Minister's Declaration.

No Compromise between Autocracy and Democracy.

LONDON, June 21.

Mr. Barnes, replying to the toast of "The Victory of the Allies" at a dinner at the Connaught Rooms in London delivered his first speech as a member of the War Cabinet. He said that we were now at a time of abnormal importance in the progress of the war. He declared that, heavy as the horrors, privations, and sorrows experienced by the fighters and civilians of the Allied countries were, the Central Powers were feeling the conditions more than any others. Their losses were heavier and their plight was more acute owing to the necessity to rely on their dwindling resources. Their plight was the underlying bottom cause of the recent desperate attempts to arrange conferences at Stockholm and elsewhere, the flooding of Russia with German agents and of the German Government's frantic efforts to sow discord among the opposing Governments and peoples.

Mr. Barnes proceeded to point out that, although German Socialists and Publicists had said much regarding war aims and possible peace negotiations, the German Government itself had not committed itself to anything done at the peace conferences or to any peace negotiations to which its agents might succeed in committing the opposing Allied countries. This was the real danger of the present situation. The German Government was playing upon and endeavouring to exploit the world's war-weariness. The aim at present obtainable from the German Government would be a return to the "status quo ante" but that was impossible. As President Wilson had pointed out last week in addressing the Provisional Government, this iniquitous war had issued forth from the "status quo ante" and that "status" must be altered so as to prevent the recurrence of such a hideous thing. That was the point he desired to emphasise and implant in the minds of his fellow-countrymen, especially his fellow-workmen. Many years prior to the outbreak of the War, democratic peoples had strained every nerve to lighten the load of armaments, but the Central powers, on the contrary, were bent not only on dominating their own peoples but those beyond their borders. We stood for the principle of each nation living its own life in its own way. The Central Powers stood for letting each nation live as they ordered. After drawing on the hampering influences in the direction of internal and social reform of the Empire and its development owing to the burden imposed through armaments, Mr. Barnes said that we had simply desired to maintain freedom and to be free from the Swastickler and the cost of maintaining him. Every country must attain that especially Germany. We are not out to fight the German people, but we were out for the liberation of all peoples. Continuing, Mr. Barnes paid a tribute to our Allies both large and small and said he hoped and believed the Germans would yet rally to the support of their own Government. He referred lengthily and eloquently to France as the "Valiant Champion of Liberty" at all times, who had suffered, bled, and struggled for freedom is no other people. The fight in which they were now engaged could not be lost. It would not be lost. If it were, he would cease to believe in any moral force in the world making for righteousness. "This war must therefore be

fought out now. There is no halfway house and no compromise between democracy and autocracy. If we do not win it now it merely means an armed truce in preparation for winning it later. I would rather face it now than leave it to be faced by our sons. There must be victory now, if the world is to be worth living in for those coming after us."

RUSSIA

Armed Anarchists in Petrograd.

Machete Guns as Weapons.

LONDON, June 21.

PETROGRAD—Fifty anarchists with three machine-guns conveyed in taxicabs established themselves in buildings in a populous centre of the town. Two companies of Guards and Cossacks surrounded the buildings and compelled the surrender of the anarchists who were placed in gaol.

The Inactivity on Russian Front.

Foreign Minister's Statement.

LONDON, June 21.

PETROGRAD.—M. Terestchenko, Foreign Minister, in a statement, referred to the attitude of the Allies to the inactivity on the Russian front. He said that the Allies clearly understood Russia's difficulties and had expressed their willingness to await the results of the democratic reorganisation of the Army and had not attempted to bring pressure to bear. Preliminaries were being arranged for the convocation of an Interallied Conference. He emphasised the frankness of their relations with the American Mission the military section of which had gone to the front.

Provisional Government's Foreign

Policy.

No Separate Peace.

LONDON, June 21.

At the General Congress of the Council of Workmen's and Soldier's Delegates a declaration of the Provisional Government's foreign policy was made that the worst result of the Russian struggle for universal peace would be a separate peace with Germany which would destroy the result of the Russian revolution and be disastrous to the cause of International Democracy.

Arrival of American Mission.

SIMLA, June 21.

Senator Root with the American Mission has arrived in Petrograd.

Russia's Armies.

Will Not Fail in Duty.

LONDON, June 21.

General Brusiloff, replying to Sir William Robertson's congratulations, says: "In honour bound Free Russia's armies will not fail in their duty."

GREECE

Naval Hypnotism.

British Cruiser Quells Royalist Agitation.

LONDON, June 21.

Mr. Ward Price, wiring from Volo says: Before the Allies occupied the Royalist centre at Volo, a British cruiser kept order for three days by naval hypnotic treatment. The Royalists had been holding noisy meetings in cafes, inflaming themselves with blood-thirsty oratory and strong drinks, holding processions on the sea front and cursing those dogs of the Allies and Venezelos. The cruiser arrived at night-time and played a brilliant searchlight among the mob, revealing every man's face, and causing the most ferocious orators to stop and slip hastily away. It also dispersed all subsequent efforts to hold meetings, flushing the searchlights suddenly and brilliantly among the crowd that even "di-heds" were frightened and respectfully quitted by removing their hats. After that the searchlight was master of the situation.

To Unify Greece.

Venezelists and Government to Confer.

LONDON, June 21.

A telegram from Athens says that the Government has decided to form a Committee of four, including two Venezelists, recommend methods of reorganising and

TELEGRAMS.

reconstituting unified Greece. King Alexander has decided to reside in his uncle's country villa. This is regarded as a proof that the present situation is only temporary pending the vote of the National Assembly.

M. Venezelos in Favour of Monarchy.

LONDON, June 21.

M. Venezelos announces that he is in favour of the continuance of the Monarchy, the prerogatives of which should be defined by the Constituent Assembly to be summoned later, meanwhile a coalition Government will be formed.

Ex-King Constantine at Lugano.

Hostile Demonstrations.

LONDON, June 21.

King Constantine was booted on the evening of his arrival at Lugano. While walking along the lake front the mob was so threatening that the King fled to his hotel. He was forced to take refuge in a cafe en route, and later an automobile escorted by the police conveyed him to his hotel.

AUSTRIA

Austrian Political Situation.

Growing Isolation of Germany.

LONDON, June 21.

There is increasing interest in the Austrian political crisis owing to the fact that it reveals that a large majority in Austria is almost certainly opposed to the war and German policy. Moreover it proves the growing isolation of Germanism in Europe.

ITALY

Arrival and Departures

In Italian Ports.

LONDON, June 21.

ROME—It is semi-officially stated that during the week ending June 17th 606 Merchantmen arrived at the Italian ports and 531 left not including fishing boats and coasting steamers. Two steamers and five sailing-ships were sunk and two steamers were unsuccessfully attacked.

Italy's Direct Interest in Albania.

Foreign Minister's Statement.

LONDON, June 21.

ROME—Speaking on the Italian war aims in the Chamber Mr. Sonnino, Minister for Foreign Affairs, said that Italy's special interests were equally in the destinies of Albania and the direct possession of Valona and the Hinterland. She desired to defend Albania from outside interferences but was willing that the country should be independent internally. M. Sonnino declared that any peace which strengthened the chains binding Italy's freedom and omitted reparation for Belgium and reconstruction of United Poland would be an outrage.

GERMANY

German Movement Controlled by

Master Minds.

Garrisons at the Mercy of the British.

LAHORE, June 21.

LONDON, June 20th.—An apparently inspired message in "Kobeiue Z-itung" dates on the entire absence of will to peace in England which frankly contemplates another winter campaign. Hitherto the Germans have consistently encouraged the belief that submarines would end the war in 1917. A correspondent at the front states that the Germans are yielding positions south of Warsaw without fighting. Their movements are possibly controlled by a master mind, but they have every appearance of local disorder. Their withdrawals are leaving garrisons in advanced posts isolated and at the mercy of the British. [O and M. Gazette Cable.]

SUBMARINISM

A Mine Sweeper Sunk.

Steamer Drives Off a Submarine.

LONDON, June 21.

PARIS.—A mine sweeper struck a mine in the Bay of Biscay and sank. The boiler explosion killed seven men. A steamer engaged a submarine off the Spanish coast. The latter submerged.

92 Submarined Men Picked Up.

By French Patrol Boats.

LONDON, June 21.

PARIS.—The French patrol boats have picked up ninety men from two submerged British steamers. The submarine fired on boats of one steamer killing eight of the crew.

A Transport Sunk.

LAHORE, June 21.

LONDON, June 20th. It is officially stated that on the 1st June a submarine sank the British transport "Cameronian" formerly the German liner "Kamerun" which was captured in the Kamerun river. Fifty two crew ranks and 11 of the crew are missing. [O and M. Gazette Cable.]

BRIEF TELEGRAMS.

His Highness the Gaekwar of Baroda left today under the usual salute for Baroda from Ootacamund.

The Government of Bengal has made a grant of five thousand rupees to Miss Cleghorn to continue her research relating to silk rearing.

TELEGRAMS.

FRENCH FRONT

Violent German Attack. Enemy Enters French Front Line.

LONDON, June 21. Last night's French communique says:—After the bombardment mentioned in the afternoon's communique, the Germans very violently attacked our positions on a kilometre front with large forces and succeeded in gaining a footing in a part of the first line trench east of Vauxillon. Another attempt south of Elain on a salient in our line east of Rizele Farm was fruitless. The artillery duel has been lively between Hurtelme and Chavix and on the Verdun front in the sectors of Vatheryville and Chamorettes.

LONDON, June 21. This afternoon's French communique says:—The German attack yesterday east of Vauxillon was very violent. It was preceded by fierce bombardment and carried out by special assaulting troops belonging to a division recently brought from Russia. Our troops obstinately resisted and all enemy efforts to develop a few advantages acquired in the first shock were smashed by our fire and counter-attacks. The Germans finally only penetrated our first line at two places namely south of Mont Denninges on a front of 400 metres and north of Neisy Farm on a front of 200 metres. Energetic counter-offensive this morning enabled us to recapture the former position where we discovered numerous bodies testifying to the enemy's high losses. Between June 8th and 20th we destroyed 14 enemy aeroplanes and 7 others seriously damaged fell in the enemy's own lines. Our air squadrons dropped 12 tons of bombs on enemy railway stations, factories, blast furnaces, bivouacs and ammunition dumps causing important damage.

ITALIAN FRONT

Italian Communique.

LONDON, June 21. A wireless Italian Official Communique says:—We exploded a powerful mine on the spur of Piccolagozucoli in the Anepzano sector destroying the garrison. Alpini carried the summit of hill 2,668 on Piccolagozucoli establishing themselves.

145 Italian Aeroplanes Take Part In Operations on Asiago Plateau.

LONDON, June 21. A feature of the Italian success on the Asiago Plateau was the employment of 145 aeroplanes which threw five and half tons of air torpedoes on the enemy's communications.

MESOPOTAMIAN FRONT

The Campaign in Mesopotamia. Situation Quiet on all Fronts.

LONDON, June 21. MESOPOTAMIA.—Since the last communique has been issued on the 5th June there has been no fresh development to report. The situation remains quiet on all fronts. The sick rate during the last half of May shows a decrease of 55.85 per cent as compared with the similar figure for 1916.

SALONIKA FRONT

British Air Raid.

LONDON, June 21. A communique from the French Eastern Army says that the British air service successfully bombarded enemy positions in the Drama valley north of Petric. Artillery has been concentrated in the neighbourhood of Mayagag, the Gera Bend and north of Manastir.

INDIAN TELEGRAMS.

From our own Correspondents.

(By Wire.)

SIMLA

War Cable to the Viceroy.

SIMLA, June 21. His Excellency the Viceroy has been received the following telegram dated the 19th instant from the Secretary of State:—

The British have again made ground on two great battlefields in the Meuse and Aisne. They now occupy the German front trenches from the river Lys to the river Warnave and have advanced their line from 500 to 1,000 yards on the whole front from the river Warnave to the Kleir Zillebeke a distance of about 7 miles. The British also attacked and captured a further portion of the Hindenburg Line northwest of Buecourt. The German attack succeeded in forcing the British back from the advanced posts of positions they recently captured east of Monthy le Preux, but the British still maintain the main new positions.

The British bombed an aerodrome near Ghent with good effect. Zeppelins attacked the south-east of England doing little damage. One Zeppelin was brought down in flames.

There has been considerable artillery activity on the French front. The French by successful minor operations improved their line in Champagne. The German attack on a portion of the Craonne plateau was repulsed.

The Italians made minor improvements in their position in the south of the Carso and attacked and captured a strongly fortified position 11,000 feet above the sea level. In the Trentino they had repulsed a very violent Austrian attack on the Asiago Plateau.

CALCUTTA

Liquor and Drug Shops Near Student Quarters.

A Calcutta Petition.

CALCUTTA, June 21. A proposal has been made that a greater portion of Northern Calcutta, termed educational area should be cleared of all liquor and drug shops. This area is full of schools, and colleges and students live there. A petition for the sanction of the proposal signed by a large number of people have been submitted to the Government.

UNITED PROVINCES

Railway Situation Very Satisfactory.

ALLAHABAD, June 21. The "Pioneer" understands:—Considering the heavy demands made upon the resources of Indian Railways owing to war the railway position is as satisfactory as could reasonably be expected in the circumstances. The coal situation on Friday side has improved and a large amount of heavy wheat traffic has been dealt with by the North Western Line.

BURMA

A European Lady's Death. By a Fall From the Train.

RANGOON, June 21. As 3 Up Mail entered Ywadow station at 5.35 yesterday morning an old European lady named Mrs. Paddenop was seen falling out of her carriage in which were two children and shortly after died on the platform from severe injuries received by the fall. It appears that she went to see if "Chota Bazar" was available and the door not being properly locked swung open and she fell down.

PUNJAB

Funjab Indian Association's Protest.

LAHORE, June 21. The Indian Association, Lahore, at its meeting last evening passed a resolution stating that the application of the Defence of India Act to the propaganda of Mrs. Besant, Messrs. Arundale and Wadia was improper and against the spirit and avowed objects of the Act and strongly protesting against its application on their disinterested and devoted services. The Association views with great apprehension the attitude taken up by several heads of Provincial Governments against the propaganda of Self-Government as jointly adopted by the Congress and the League and strongly protests against the unsympathetic utterances of provincial rulers. The Association also place on record its appreciation for Sir Subramania Iyer's courageous declaration and expresses whole-hearted agreement with him. A copy of these resolutions has been communicated by telegram to the Viceroy.

Elected Members of Legislative Councils Must Resign.

The "Tribune's" Comment.

LAHORE, June 21. The "Tribune" publishes a letter from a correspondent who, the paper says, is well-known throughout Upper India and who is held in high esteem for his public spirit. The paper says:—We give prominence to his letter in order that it may receive due consideration from those to whom it is addressed. He writes:—"Sir, what is the most effective form of protest? I venture to suggest that our Hon'ble Members should forthwith resign their seats. If they do not do so the public should call upon them to tender their resignations. This is a most critical period in the life of our nation and it is our clear duty to take prompt and decisive action. Protest meetings and resolutions are good in their own way, but we want something really effective. This is a well recognised method of protest and no words of mine are necessary to recommend it".

Commenting upon the above the "Tribune" writes:—At present we refrain from commenting upon the suggestion. We may however observe that this form of protest as stated by our correspondent himself is now well recognised in at least three of the largest provinces. If the necessity arises elected members may be trusted to avail themselves of it not only in three provinces but also in at least two other provinces.

SOUTH INDIA

U. P. Protest Against Madras Internments.

LUCKNOW, June 21. At an informal conference of leading citizens of Lucknow held on Tuesday evening it was decided to hold a public meeting on Monday the 24th instant to protest against the order of internment passed on Mrs. Besant, Mr. Arundale and Mr. Wadia.

The Peoples Association's Protest.

Last evening the members of the Peoples Association and District Congress Committee met and passed the following resolution:—The Peoples Association and the Congress Committee, Lucknow, enter their most emphatic protest against the unjust and arbitrary order of the Government of Madras for the internment of Mrs. Besant, Mr. Arundale and Mr. Wadia, and take this occasion to assert their conviction that the action of the Government is a grave political blunder and it will excite deep discontent and dissatisfaction throughout the country, which they are afraid the Government and the country alike may have to deplore and the Association and the Committee further affirm their adherence to the cause of Home Rule for India and

TELEGRAMS.

declare their determination to carry on vigorously and with unabated energy the work in that cause on the lines laid down by the Congress and the Muslim League. The above resolution has been transmitted by wire to the Private Secretary to the Viceroy, Simla. Several leading men who had not till now joined the Home Rule League have done so.

The Present Political Situation.

Mr. J. B. Petit's Letter.

BOMBAY, June 21. Mr. Jehangir Bomanji Petit writing to the Press on the present situation says:—The bureaucracy appears to have set its face against the Home Rule Movement, and judging by the rigour and unreasonableness of the means hitherto employed, is making desperate attempts to crush it with all the power at its command. Incarceration of Mrs. Besant and her colleagues was only an earnest of further repressive measures. Mr. Petit asks whether responsible men and women of the country are going to take things lying down when their most cherished rights are being unmercifully assailed and their liberties, their very birthright, freedom of speech and action are being attacked. "I see nothing wrong," says Mr. Petit, in the Home Rule movement. I earnestly, sincerely and wholeheartedly sympathise with it. Owing to certain differences between Mrs. Besant and myself I had hitherto stood aloof from this movement, but in view of the repressive measures taken against it I have now joined the Home Rule League and mean to do my utmost to advance its cause. There may be honest differences of opinion between Government and people or even among Indians themselves as to the time of attainment of what at least I with numerous others of my countrymen certainly think we are quite fit to have even immediately, but such differences of opinion among us ought not and cannot be made an excuse of by the Government for suppressing an otherwise perfectly legitimate and constitutional movement. Merely because the movement is considered by the Government to be impracticable it is absolutely no reason why it should be condemned or put down. The action of the Government is at once unfair and subversive of the very spirit of the British constitution.

Don't Play into the Hands of Bureaucracy.

In the face of these repressive measures to keep aloof from the Home Rule movement in consequence of small personal differences is to play into the hands of the bureaucracy. It is idle to deny that Home Rule and Self-Government broadly put are one and the same thing. The Indian National Congress, the Muslim League and the Home Rule Leagues are all striving for one and one object only the attainment of self-government or Home Rule for the country at an early date. Notwithstanding the small differences on minor details and occasionally even as to the methods to be employed in the attainment of our goal, there is not a shadow of doubt that in the main the people of this country are all agreed. All parties all different political denominations are united in their aim and the underlying principles of it are essentially the same. All patriotic men and women should therefore consider it their sacred duty to make common cause in counteracting these attempts calculated to crush our national movement. This is not the time to stand aloof and gaze. This is the time for action. The very existence of our national life is in danger and immediate measures in self defence are necessary.

The Defence Force.

U. P. Leaders Decide not to Participate As a Protest Against Recent Action.

ALLAHABAD, June 21. In connection with the recruitment for the Indian Defence Force the following circular letter is published to-day in a local paper.

Dear Sir,
On the 13th June we addressed a letter to you requesting you to join the committee which was to be formed for the purpose of encouraging recruitment for the Indian Defence Force. The first meeting of the committee was fixed for Saturday, the 23rd June. Events have since happened which make it clear that the Government is bent on pursuing a policy of repression. Under these circumstances we find ourselves unable to work on behalf of this movement. The meeting for the 23rd June is therefore cancelled.

YOURS FAITHFULLY,

Moulai Nehru
Tej Bahadur Sauru
Ranjit Singh
Jswar Saran
J. M. Bannerjee
Jawaharlal Nehru

Mr. Gillman's Tour.

OOTY, June 21. Mr. Gillman leaves Ooty for Madras on the 28th instant returning on the 20th July. From the 8th to the 14th July he will make a tour of inspection of Criminal Settlements. He will spend some days in Madras in connection with the Diamond Jubilee of the Madras Volunteer Guards of which he is the Commandant.

Improving Quality of Madras Indigo Mr. Marsden's Deputation.

OOTY, June 21. Mr. Marsden, the Government Expert, has been deputed to Pusa to study the improved methods of indigo manufacture in Behar with a view to improving the same in this Presidency. He will return to work in this connection at the Agricultural College laboratory at Coimbatore. While he is thus engaged the agricultural department is carrying on experiments with a view to improving indigo leaf.

పత్రికా స్వాతంత్ర్యము

(1)

1898 సం॥ మన పత్రికా స్వాతంత్ర్యవాదులు సో...

జ్ఞాపకముగా కీర్తించు నుపన్యాసించిరి.

పత్రికాస్వాతంత్ర్య జననము తత్వవేదాంతముల నింత...

పత్రికాస్వాతంత్ర్యము లేనికాలమున స్థితిగతు లీప్రకారముం...

వర్తమానమునకును, గలించినకాలమునకును మరియొక...

పాలకుల కిట్టి సౌకర్యములుగలుగ పత్రికాస్వాతంత్ర్యము...

ఈ నెల 10 వ తేదీ యనవయమున ఆంధ్రప్రదేశ్ కంకిరక...

10,11,12 తేదీల రాత్రులందు వజ్రాంకముచేత తగిన...

ప్రభుసరు రామమూర్తి నాయుడు గారి ప్రోగ్రాము.

Table with 4 columns: Date, Time, Location, and Remarks. Rows include dates from 21-6-17 to 29-7-17.

(ఈ గ్రామములకు వర్ష యిబ్బందిచేత, ఆయాతాళిఖులకు...

మద్రాస్ అందు సదరన్ మహారాటా రైల్వే కంపెనీ లిమిటెడ్.

(ఇంగ్లండులో ఇంకాకొన్ని రేలు కాబడినది.)

పాకాల డిస్ట్రిక్టున, కదిరి, చాకర్లపల్లి సెక్షన్...

తెండ్రు ఫారములు, రాయపురములో నుండు చీపుయింజనీరు...

ప్రతి తెండ్రుతోను రు 50-0-0 డివాసిటును పంపవలెను.

తెండ్రు, 16-7-1917 తేదీ సాయంత్రము 2 గంటలవరకు...

అన్నిటికంటె తక్కువ తెండ్రును కాని, మరేదయినను...

ఈ కంపెనీవారి తరపున ఇదివరకు పనిచేసే యుండని...

డిస్ట్రిక్టులోని తెండ్రుకును, కోరునెడల ఆతని యేజెంటుకును...

నోటీసు. (787)

శ్రీపంగిడిగూడెము రాజాగారి వద్ద లండన్ గేజి రయిలు...

పంగిడిగూడెం (P. O) Ch. Yegneswara Rao కృష్ణ జిల్లా Hd. Clerk

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బయస్కొపులు - ఫిలుములు - డేరాలు - గ్యాసుడిజ్...

పింగళ సంవత్సరాదిసంచిక

తయారై సిద్ధముగ నున్నది

పింగళ సంవత్సరమును జరిగిన దినోద్యోగమునకు గాను సంగ్రహచరితమును, అధ్యాత్మిక, భౌతిక, రాజకీయ, వ్యాపకాది విశేషవిషయముల విజ్ఞానదానకములగు పింగళ సంవత్సరము, కర్మసూత్రము లగు పింగళ దీపికములను మహాజనుల పటములను రచించుచున్న చిత్రపటములను గలిగి మంచికాతములపై చక్కగ ముద్రించబడినది.

కాగితముల కలవ్రను తేసి కాగితమునను ప్రతులు మాత్రమే సిద్ధము చేయించుచుండుటవలన కలయవారు కంటానే ప్రాసికోను బుచ్చితము: రెల 2-0-0
అంధ్రపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు " " 0-8-0
" అధ్యక్షులకు " " " 0-12-0
అంధ్రపత్రిక సంవత్సర తేజ విశ్వత్రిక కి మహాజనుల చందాదారులకు " " 1-0-0
అంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం 212 కు, మదరాసు.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధామృతము.

తామర తైలము.	పండ్లపాడి.	మోహినీ తైలము.
కచ్చీ 1-8 0-4-0.	కచ్చీ 1-8 0-2-0.	నీసా 1-8 0-12-0.

అమృతాంజనము డిపో 6, తంబుళెట్టివీధి మదరాసు.

కాకభక్షణము

భారతదేశమున మన మన మార్గములను వంశజులను; "అహింసా సర్వమోధర్య" అను నీతి నెఱిగినచో గావున మేము ఈ పుస్తకము యినా ముగా పొందుచున్నాము మేమేధరించి పంపుచున్నాము. కంటానే ప్రాసికోను.

219 వైద్యశాస్త్ర ముడితేలర్ గోవిందజీ, అతంతిగినా జేమథాలయం 156, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

TRY ONCE! TRY ONCE!!
AMRUTANJAN
Best Indian Pain Balm
PRICE ANNAS 8 PER BOTTLE
Sold Everywhere.
Our Catalogue sent free on application.
APPLY FOR DETAILS:-
AMRUTANJAN DEPOT,
Bombay & Madras.

మంచిగుణము గల శాస్త్రీయోషధములు.

బృహత్ మంజుష్టాదికౌఠ

రక్తమును శుభ్రపరచుటలో ప్రశస్తమైనది.
1/2 పాను నీసా రు 0-12-0.

చంద్రవధ గుణి

మూత్రవిఘ్నముల యందు అమోఘముగ పనిచేయును. తులం 1-కి రు 1-0-0.

వాసవలేహము

దగ్ధనకు మంచిమందు.
1/2 పాను నీసా రు 0-10-0.
వ్యవహారములన్నియు సాంక్షిభాషలో జరుపవలయును.

జాంఘా సార స్నాటికల్

వర్షి

ఆయుర్వేద యోషధముల జేయువారు బొంబాయి నెం 13.

The Zandu Pharmaceutical Works
388 The Ayurvedic Pharmacists.
Elphinstone Road, Bombay, I.

క్రితేమైన గోకులకృష్ణ గోకలేగాల ముగ్గురి

రంగుల చిత్ర వలము

ప్రతి 1-8 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0
వి. పి. ఖమ్మల ప్రత్యేకము.
అంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
పోస్టు బాక్సు 212, మదరాసు.

బాధాపీడితులకు పరము: ఐవోడిక సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోషధిసారసపరిల్లా

అమృతాంజన రక్తములను జనించువాద్యములకు కీటమువంటి వుండు. కురుపులను, మచ్చలను గండములను తుండ్రుగా, ప్రాతకోసములను అన్ని విధములవలన గలగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి (28)

కళావిశారదులైన గుణ మిచ్చుట నిర్వహించును, సహజమైన మధ్యరచ్చినను అన్ని విధములైన పోషకములను పోగొట్టును. కీటమువంటి పాదరసవోషధులను, మలబద్ధకమును కాకసంబంధమును నొప్పులను పోగొట్టి రక్తమును ఉభయముగా. కిరారాశోగ్యమును గలగు లేయును. 15 రోజులకు ముందుకు 4 టేబుల్ స్పూన్ బుడ్డిలలో అమ్ముడును.

ప్రొప్రైటరు: పి. డి. సావంత్. 144. ఫననవాడి. నెం 2 బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi, No. 144, No 2, BOMBAY.

వికభాషాలిపి ప్రశంస

ఇది వెన్నెలకంటి అమ్మారాయ విచితము.
రెల 0-4-0 పోస్టేజి అధికము.

అంధ్ర సర్వకళాశాల-విద్యా ప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయుక్తి కట్టమంచి కామలింగారెడ్డి గారిచే ప్రచురించినది. రెల 0-4-0 పోస్టేజి ప్రత్యేకము.
అంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 6 తంబుళెట్టి వీధి, మదరాసు.

శ్రీ అంధ్ర వచన మహాభాగవతము

ఆనంద గ్రంథమాల ద్వితీయకుసుమము

సంస్కృతమునందు వ్యాసశ్రీకృష్ణుల శ్రీభాగవతమును తేటగా నీటుగులుకు వ్రేలిని పలుములను చేర్చి ముద్రించు చున్నాము. ఇందు శ్రీభగవద్గీత, తిలకము, అనేది అనేక వ్యాఖ్యల యందు గల విశేషములను జేర్చించి యున్నాము. ఈ గ్రంథమును చిన్న పైజాన మేలైన కాగితములపై సచ్చిత్రించి కాలికోబయిండు చేయించియున్నాము.

1-వ సంపుటము ప్రథమ, ద్వితీయస్కంధములు	1-0-0
2-వ " తృతీయ, చతుర్థ స్కంధములు	1-4-0
3-వ " పంచమ, షష్ఠ స్కంధములు	1-4-0
4-వ " సప్తమ, అష్టమ స్కంధములు	1-4-0
5-వ " నవమ స్కంధములు	1-0-0
6-వ " దశమ స్కంధము ప్రథమభాగము	1-4-0
7-వ " ద్వితీయభాగం సంపూర్ణం	1-4-0
8-వ " ఏకాదశ ద్వాదశ స్కంధములు త్వరలో వెలువడును. ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అందు కో.	
- (285) ఆనంద ప్రెస్, మదరాసు

అమృతాంజనము డిపోవారి దివ్యోషధములు.

దంతచూర్ణము పండ్లతోముట్టకు	...	0-2	తామర తైలము; తామర, తీటకు	...	0-4	మోహినీ తైలము పెద్దకులు పెరుగుటకు	...	0-12
జీర్ణసాయనము మాత్రలు అశీర్ణములకు	...	1-4	కుంభకు తైలము డబ్బి 1-కి	...	0-4	రోమహారి పెద్దకులు డిగుటకు	...	0-8
దంతములహరి పండ్లపోటుకు	...	0-8	సురత్రి ద్రావకము నీసా 1-కి	...	1-0	ఉబ్బసమువకు మందు నీసా 1-కి	...	1-0
వ్రణగుణిలు ధాతుపుష్టికి	...	1-0	కఫహరి శీతగట్టు దగ్ధులకు	...	1-4	కస్తూరిమాత్రలు పెద్దవి, చుందివి 50-కి	...	0-10
జ్వరహరి జ్వరములకు నీసా 1-కి	...	0-12	కఫహరిహృద్యము. దగ్ధ, ఉబ్బసములకు డబ్బి 1-కి	...	0-8	సుఖభోగి మాత్రలు	...	1-0
మూలకంకకు తైలము డబ్బి 1-కి	...	0-12	చాయపుపోటుకు మందు	...	1-0	సుఖభోగి తైలము పుండ్లకు	...	1-0
తేలుమందు తేలుగాటుకు నీసా 1-కి	...	0-8	గుండరితైలము, ముఖకాంతికి	...	0-8	విశేషములకు మాత్రలు డబ్బి 1-కి	...	0-8
నేత్రాంజనము కంటివ్యాధులకు	...	0-4	పగుళ్లకు తైలము శీతపగుళ్లకు	...	0-6	గ్రహణి మాత్రలు డబ్బి 1-కి	...	0-8
కలరామాత్రలు చాంతిభేదములకు	...	0-8	కష్టగూలహరి వెలిపోటుకు	...	0-6	కిరోవేదన మాత్రలు తిలనొప్పులకు	...	0-12
గిట్టిక తైలము గట్టికీడలకు డబ్బి 1-కి	...	0-8	జాలాచి మాత్రలు మలబద్ధములకు	...	0-8	కాలినపుండ్లకు మానె నీసా 1-కి	...	0-8
చామలకర్పూరము నీసా 1-కి	...	0-6	బంతువాలిహరి ఎముడికలకు	...	0-8	కేగకు ద్రావకము నీసా 1-కి	...	1-0
చేలకు మందు నీసా 1-కి	...	0-4	కుసుమారి మాత్రలు, కుసుమవ్యాధులకు	...	1-0	చాంబూలమాత్రలు, కుసుమనానగానుండును 50-కి	...	0-8

పోస్టు ఖర్చులు వేయు. **అమృతాంజనము డిపో, మదరాసు ఆంధ్ర బొంబాయి.**